

Dagbladet

Magasinet

Dagbladet lørdag 21. april 2012

«Jeg får det
som jeg vil»

Og la det være klart: **Tone Damli Aaberge** (24)
snakker om menn. Møt henne i Portrettet.

htc one™

Fantastisk kamera.
Suveren lyd.

| Film HD-video og ta vanlige bilder samtidig |
| Med HTC Sense |

Tatt med HTC One, mens Nick er i fritt fall i over 200 km/t

Anbefalt av

Nick Jojola
Fotostudent

Se Nicks personlige
opplevelse på htc.com

htc
quietly brilliant

Innhold

Uke 16

30

«Hvor maktlysten er Sarkozy etter fem år?»

Frankrikes president Nicolas Sarkozy er en interessant person. Da jeg så ham skjelle ut en journalist på fullstendig irrasjonelt vis på en pressekonferanse for et par år siden, ble jeg litt nervøs for hva det temperamentet kan føre til. Nå er det valg i Frankrike, og Sarkozy kan miste makten.

Hvor maktlysten er Sarkozy etter fem år? Ønsker han seg innerst inne noen rolige år sammen med datteren? Hvis han virkelig vil beholde makten, kan han bli ubehagelig intens.

Sarkozy var den mest populære presidenten i Frankrike på flere tiår - nå er han den mest upopulære. I morgen får vi vite om valgkampinnspurten har overbevist velgerne likevel.

Simen Ekern, journalist

52

I skyggen: - Cecilia Brækhus har ufarliggjort kampsporten, og fått vekk en del fordommer, sier kickbokser Tonje Sørli (30). Likevel må verdensmesteren foreløpig ut av Norge for å konkurrere på lovlig vis.

22

Last man standing

80 000 ble drept i en av nazistenes minst kjente dødsleire - Majdanek. Alf M. Knudsen (88) har ventet lenge på å fortelle historien derfra.

36

Toneangivende

En gang var Tone Damli Aaberge (24) ei fotballjente fra Sogndal. Nå er hun popstjerne og glamorøs bloggdronning. Møt artisten i Portrettet.

- 4 Respons
- 13 Fritt ord: Unn Conradi Andersen
- 14 På tomannshånd: Freddy dos Santos
- 21 Navn i nyhetene: Atle Dyregrov
- 41 Goddag: Susanne Sundfør
- 42 Kultur: James Bond-museet
- 49 Øyeblikket: Helge Skodvin
- 51 På skolebenken: Trine Skei Grande
- 58 Jesper Juul: Splitt og hersk
- 60 Det beste jeg vet: Erter
- 65 Ærlig talt: Eirik Alver
- 66 Robinson & Fredag: Posthallen
- 69 Magaquiz
- 71 Hjemmetrim: Sudoku
- 72 Tegneserie: Nemi
- 74 Kryssord: Rolf Hansen

Magasinet

Besøksadresse: Havnelageret, Langkaia 1, Oslo
 Postadresse: Pb 1184 Sentrum, 0107 Oslo
 Telefon: 24 00 10 00
 E-post: magasinet@dagbladet.no

ANSVARLIG REDAKTØR

John Arne Markussen
 jam@dagbladet.no

KULTUR- OG MAGASIN-REDAKTØR

Jo Randen
 jra@dagbladet.no

LEDER MAGASINET

Asbjørn Halvorsen
 aba@dagbladet.no

UTGAVESJEF

Sigrud Hvidsten
 shv@dagbladet.no

AD

Sigmund Nordal
 sno@dagbladet.no

JOURNALISTER

Bjørn Aftret
 baf@dagbladet.no

Eirik Alver
 eal@dagbladet.no

Heidi Molstad
 Andresen (perm.)
 han@dagbladet.no

Kjartan Brügger
 Bjånesøy
 kbb@dagbladet.no

Bente Frøylog
 bfro@dagbladet.no

Rønnaug
 Jarlsbo
 rja@dagbladet.no

Rannveig
 Korneliussen
 rak@dagbladet.no

Trude Lorentzen (perm.)
 tlo@dagbladet.no

Bernt Jakob Oksnes
 bok@dagbladet.no

Hallgeir Opedal
 hop@dagbladet.no

FOTOGRAFER

Agnete Brun
 abru@dagbladet.no

Jørn H. Moen
 jhm@dagbladet.no

REDIGERERE

Trond Erling
 Pettersen
 tep@dagbladet.no

Kjersti Skotheim
 ksk@dagbladet.no

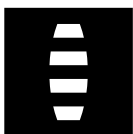
TYPOGRAFER

Vigdis Eline
 Lønborg Jensen
 velj@dagbladet.no

Eli Amalie Tveita
 etv@dagbladet.no

RESEARCHER

Anne Schjøberg
 asc@dagbladet.no

MERKET FOR GOD DESIGN

Utmerkelsen er et kvalitetsstempel fra Norsk Designråd, en anerkjennelse for vellykket bruk av design.

241 trykksak 393

Dette produktet er trykket etter svært strenge miljøkrav og er svanemerket og 100 prosent resirkulerbart.

Trykk: Aktietrykkeriet AS
 www.aktietrykkeriet.no

Annonseinfo

www.dagbladet.no/annonse

PRODUKTANSVARLIG/ANNONSE
 Øyvind Holsen oho@dagbladet.no

Magasinet har ikke ansvar for ubestilt materiale. Magasinet betinger seg retten til å lagre og utgi innkjøpt materiale også i elektronisk form, herunder å legge stoffet inn i et elektronisk arkiv, og å gjøre dette tilgjengelig i tilknytning til Dagbladets nettutgave eller i andre publikasjoner. Unntak fra dette må avtales skriftlig.

Inspirert? Provosert? Engasjert?

Send ros, ris og tips til magasinet@dagbladet.no

Magasinet 7. april

Fantastisk formidling av Bernt Jakob Oksnes

Jeg vil bare få si tusen takk, fra hele mitt mormor-hjerte, for den vakre kjærlighetshistorien til mitt barnebarn Silje og hennes kjæreste Roy. Du og din kollega har økt min tillit til skivar-standen med flere prosent. Det er bare så nydelig, sårt, vakkert, tåre-frembringende... Sterkt.

Ja, det var bare det jeg ville si, hjertelig takk.

Signe Johansen

Jeg har akkurat lagt fra meg Magasinet og din artikkel om Roy og Silje. Du har virkelig formidlet en stemning så varsomt, varmt og klokt, og med verdighet, akkurat slik som den kjærligheten disse to unge hadde i en kort periode. Som mor og mormor og rett og slett som et medlemmenneske, går dette rett i hjertet, og jeg gråter, som jeg er sikker på at alle som leser dette også gjør. Igjen tusen takk, dette var vond og flott lesing.

Hilsen Inger Ronander

Pleier ikke å lese byline på artikler. Men så sitter jeg her og leser følgende ord: «... hendene deres passet så fint sammen, Roy visste bare at det var henne», og så tenkte jeg: Denne artikkelen må det være Bernt Jakob Oksnes som har skrevet. Så scrollet jeg opp, og det var det jammen. Og jeg leste resten artikkelen. Du har formidlingens gave! Det er så imponerende hvordan du greier å fortelle. Det fremstår helt nakent, og jeg får oppleve alt selv, samtidig skjønner jeg jo hvor mye arbeid som ligger bak.

Takk for at du skriver ekte historier med din penn. Det er så vakkert å lese, og så lett å identifisere seg med. Ikke hver dag jeg strigråter av god journalistikk.

Vegard Venli

Takk. Jeg gråt og gråt når jeg leste om Silje og Roy.

Magne O.

Titanic

Takk for glimrende artikkel om Titanics forlis! Bare en liten tilleggsopplysning: I artikkelen omtales også forliset til emigrantskipet «Norge» i 1904. Blant passasjerene på «Norge» var Herman Wildenvey. Han ble reddet - heldigvis for ham, og for oss som setter umåtelig stor pris på hans dikt.

Med vennlig hilsen Roar Andersen, Trondheim

Fra Twitter

Johanne Nordhagen @Johannenord:

Synes artikkelen i #Magasinet om den engelske skolen var veldig interessant. Fikk litt assosiasjoner til #Nygiv-ønske om å lære!

Få Magasinet og Dagbladet rett i postkassa!

Du får Dagbladet lørdag med Magasinet og Dagbladet søndag med Søndag. Tilbudet gjelder Oslo og Akershus.

Bestill på telefon 800 38 200 eller www.dagbladet.no/helg

Pris:
 3 mnd: kr 490,- 6 mnd: kr 980,- 12 mnd: kr 1960,-

Les Magasinet på iPad og iPhone

Last ned Dagbladets app fra iTunes App Store. Da får du tilgang til Dagbladet og Magasinet, spesialtilpasset for en god digital leseopplevelse.

Pris:
 Månedsabonnement: kr 98,- (30 utgaver av Dagbladet+Magasinet hver lørdag)
 Enkeltutgave: kr 21,- (lørdager)

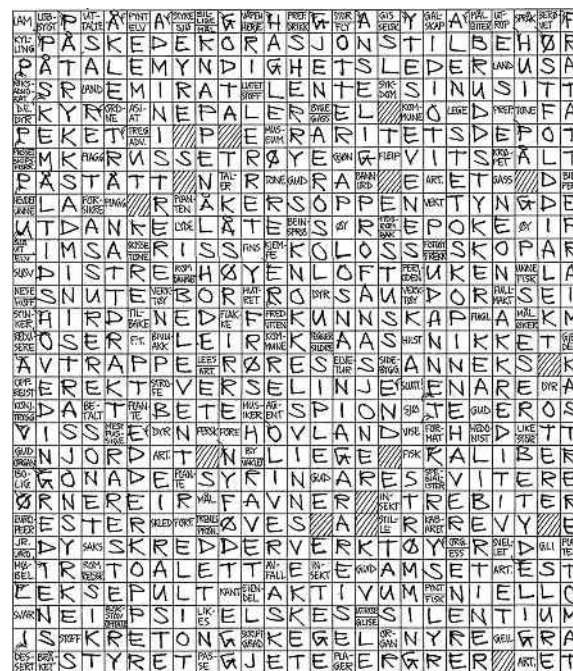

Cecilie Johansen @cecimj:

Bra innlegg av @truderingheim i dagbladet magasinet lørd. "Kvalmt perfekt" om mamma bloggere. Ser for meg revansjelystne barn om noen år!!!

Astrid Lagarhus Rue @AstridRue:

Ingen kryssord kjem opp mot Hansen sitt kryssord i #Magasinet #Dagbladet! Håpar han held på i mange år, - sjølv om han er pensjonist.

Løsning Magasinkryssord nr. 643.

Vinnere av kryssord nr. 642:

Stein R. Hermansen, 1890 Rakkestad
 Gro W. Tømmervik, 2070 Råholt
 Eva Taraldstad, 2880 Nord-Torpa

Vinnere av kryssord nr. 643:

Asbjørn Stovnmø, 2022 Gjerdrum
 Randi Altø, 3519 Hønefoss
 Ronny Andersen, 2409 Elverum

www.dagbladet.no/magasinet På nettet finner du smakebiter fra papirutgaven, samt egne saker fra Magasinet's nettedaksjon. Du kan diskutere Magasinet's saker, og søke i alle Magasinet's vin- og restaurantmeldelser.

NYE KIA SPORTAGE

7 ÅRS GARANTI

HAR ALDRI SETT BEDRE UT

Det er ikke bare designet som vekker oppsikt på nye KIA Sportage. Det samme kan sies om det høye utstyrsnivået, det svært gode resultatet fra Euro NCAP, og det store utvalget av tilgjengelige modeller. På toppen av dette har KIA Sportage 7 års garanti, fordi en lengre garanti er mer attraktiv enn en kort.

 Følg Kia på Facebook:
www.facebook.com/kiabilnorge

**KIA - ENESTE MERKE
MED 7 ÅRS GARANTI!**

KIA Sportage fra kun

259.600,-

www.kia.no

Veil. priser inkl. frakt og lev.omkostninger (kr. 7.500,-), levert Drammen. Lokal frakt samt årsavgift tilkommer. Forbehold om avvik i annonsen. CO₂ utslipp fra 135 g/km, forbruk fra 0,52 l/mil v/bl. kjøring. Importør: Bertel O. Steen

ALTA: Alta Motorsenter 78 44 99 50. **ALVDAL:** Granrud Bilverksted 62 48 98 98. **ASKER OG BÆRUM:** Skotvedt 67 15 12 40. **BERGEN:** Kia Bergen 55 11 99 00. **BODØ:** Imaas Bil 75 54 44 60. **DRAMMEN (Kjellstad):** Buskerud Bilsenter 32 24 15 00. **DRAMMEN (Åssiden):** Skotvedt 31 40 98 00. **EGERSUND:** Dalane Bil 51 49 62 00. **ELVERUM:** Park Auto 62 42 60 90. **EVJE:** Autoservice 37 93 15 55. **FINNSNES:** Abil 77 85 10 20. **FREDRIKSTAD:** Bilbutikk1 69 35 50 00. **GJØVIK:** Grefsrud Bil 61 13 18 00. **GOL:** Glitre Bil 32 02 95 90. **HADELAND:** Mohagen Bil 61 39 50 00. **HALDEN:** KG Motor 69 17 90 90. **HAMAR:** Autostrada 62 58 57 00. **HARSTAD:** Salminen 77 01 32 00. **HAUGESUND:** Varden Bil 52 81 45 00. **HOKKSUND:** Bråtens Bilco 32 75 52 99. **HØNEFOSS:** Ring Auto Service 32 17 98 80. **HØYANGER:** Høyanger Bil 57 71 32 77. **KIRKENÆR:** Trio Bilservice 62 94 76 55. **KR.SAND:** Motor Sør 38 12 36 30. **KR.SUND:** Autocentrum 71 58 09 70. **KVINNHØRAD/HARDANGER:** S. Rødsten Bilforretning 53 48 64 11. **LARVIK:** Larvik Motor 33 14 18 50. **LILLEHAMMER:** Lillehammer-Bil 61 26 86 00. **LØRENSKOG:** Kia Lørenskog 67 91 42 00. **MOLDE:** Årø Bilsenter 71 20 34 00. **NARVIK:** Autocenteret 76 95 03 20. **NORDFJORDEID:** Vest Auto 57 88 98 00. **NORDREISA:** Reisa Bilsenter 77 77 02 80. **OPPAKER:** Bilsenteret r2 63 90 11 11. **SARPSBORG:** Bertel O. Steen Østfold 69 97 24 00. **SKI:** Torp Auto 64 94 58 77. **SKIEN:** Star Bilsalg 35 90 04 90. **STAVANGER/SANDNES:** Kia Sør Vest/Ålgård's Auto 51 68 37 00. **STEINKJER:** Bragstad Bil 74 16 28 88. **SØR-AUDNEDAL:** Vigeland Bil 38 25 66 62. **TROMSØ:** Teknisk Bureau 77 60 78 00. **TRONDHEIM:** Kia Trondheim 73 82 41 20. **TRYSIL:** Trysil Bil 62 44 84 00. **TØNSBERG:** City Bil 47 88 40 00. **VOLDA:** Volda Bilsenter 70 07 98 00. **ÅLESUND:** Bilbutikken Ålesund 70 17 80 00

HYUNDAI | NEW THINKING.
NEW POSSIBILITIES.

Selv bra ting kan

Tenk på nytt

Ny generasjon Hyundai i30

Nye Hyundai i30 er den aller nyeste modellen fra verdens raskest voksende bilmerke, og enda et bevis på at filosofien «New Thinking. New Possibilities.» kan tas ut i praksis. En kompakt og stilig bil som gir mer for pengene enn noen annen bil i samme klasse - på alle områder. Klasseledende på utslipp med kun 97 g/km, topp sikkerhet med 7 kollisjonsputer som standard, mulighet for å velge bl.a regnsensor, cruisekontroll, ryggesensor, to-sone klimaanlegg, panoramasoltak og med markedets udiskutabelt beste garanti: 5 år og ubegrenset antall kilometer.

bli enda bedre

Pris fra kr 209.850,-*

Vil du prøve en bil som helt sikkert leverer mer enn forventet?
Send i30 til 2012, stikk innom en forhandler eller les mer på www.hyundai.no.

* Veiledende pris levert Oslo/Drammen inkl. leveringsomkostninger (kr 8.900,-). Frakt til forhandler utenfor Oslo/Drammen, årsavgift, vinterhjul og metallic lakk kommer i tillegg. Drivstofforbruk blandet kjøring: fra 0,37 l pr mil. CO₂-utslipp: fra 97 g/km. Bildet kan avvike fra tilbudt modell. Vi tar forbehold om trykkfeil og endringer.

Ubegrenset kjørelengde

FIT FOR REAL KIDS

Pierre Robert[®]
KIDS COLLECTION

FIT FOR REALITY

NYHET

Pierre Robert lanserer supermykt undertøy med perfekt passform for aktive barn. Den spesielle bomull stretchen i stoffet og den myke strikken i livet gir optimal komfort.

Pierre Robert Kids Collection kommer i glade, friske farger.

FOR AKTIVE BARN I ALDEREN 3-8 ÅR

Finnes der du
handler hver dag

FIT FOR REAL YOUNGSTERS

Pierre Robert[®]
YOUNG COLLECTION

NYHET

FIT FOR REALITY

Pierre Robert lanserer supermykt undertøy med perfekt passform for aktive jenter og gutter. Den spesielle bomull stretchen i stoffet og den brede strikken i livet gir optimal komfort.

Pierre Robert Young Collection kommer i et stort utvalg av tøffe designs i friske farger.

FOR AKTIVE JENTER OG GUTTER I ALDEREN 9-14 ÅR

Finnes der du
handler hver dag

Fersk & Ferdig

Pizza med parmaskinke

Dette trenger du:

1 Fersk & Ferdig pizzabunn
eller hjemmelaget deig

1 porsjon pizzasaus

600 g hvitost

10 cherrytomater

70 g parmaskinke

2 ss pesto

Slik gjør du:

Rull ut pizzadeigen eller kjevle ut den hjemmelagede deigen. Smør på pizzasausen og strø osten over. Stek pizzaen som beskrevet på pakken. Riv skinken i biter og legg den og halve cherrytomater på pizzaen. Legg pesto på til slutt.

Fersk. Ferdig. Helgekos!

En hjemmelaget opplevelse på rekordtid!

Fersk og Ferdig gir deg hjemmelaget pizza på den enkle måten! I kjøledisken finner du to varianter ferske, ovnsklore pizzaer og ferdigkjevlet pizzabunn som du kan toppe med dine favoritter.

Du finner Fersk og Ferdig hos Kiwi, Spar og Meny.

FRITT ORD Unn Conradi Andersen er sosiolog.

Takket være krisen i norsk rettspsykiatri får vi nå kanskje en debatt om makta som ligger i å diagnostisere et menneske, skriver **Unn Conradi Andersen**.

Ransakelsens tid

I etterkant av at Anders Behring Breivik fikk diagnosen paranoid schizofreni, oppsto det mange bekymringer. En av dem var bekymringen for at andre som lever med denne diagnosen blir stigmatisert som farlige for omgivelsene. En annen var at diagnosen individualiserer forbrytelsen, og stiller gjerningsmannen utenfor ideologiske strømninger. Nå har vi fått en ny psykiatrisk rapport som avviser at Breivik var psykotisk i gjerningsøyeblikket, og krisen i fagfeltet synes dermed å være et faktum. Saken reiser i tillegg videre spørsmål rundt diagnostisering av mennesker generelt.

Hvordan er det egentlig å leve med en diagnose?

Professor i psykologi, Siri Gullestad, har pekt på fraværet av maktforståelsen i psykiatrien, i den makta som ligger i å diagnostisere et annet menneske. «Siktemålet er korrekt kategorisering snarere enn forståelse av individet», som hun skriver i siste nummer av Nytt Norsk Tidsskrift. Hun kaller psykiatrien en skjønns-vitenskap. Dette elementet av skjønn kommer ikke til uttrykk når man leser den første rapporten om Anders Behring Breivik. Gullestad sa det slik under en debatt på Universitetet i Oslo nylig: - Jeg trodde ikke mine egne ører da jeg fikk høre at de ikke hadde dette på bånd, når en vet hvilken makt en selv har.

Denne makta som ligger i å kategorisere og plassere i en sykdomsgruppe, gjelder ikke bare rettspsykiatrien, men psykiatrien generelt. Psykiatrien tilhører naturvitenskapen, og har lenge påberopt seg å uttale seg om sannheten om et menneske, gjerne med en underliggende hypotese om en biologisk forklaringsmodell.

Nettopp dette sannhetssynet slår brister når to ulike rapporter konkluderer ulikt om ett og samme menneske. I Beate Grimstruds kritikerroste roman «En dåre fri» skrives konsekvensene av å bli diagnostisert fram. Boka handler om romankarakteren Eli, som har mange biografiske likhetstrekk med forfatteren selv. I romanen veksler språket mellom en poetisk prosa og en kjølig gjengivelse av de medisinske rapportene der Elis psyke blir klarlagt: «Pasient med kjent schizofreni, for tiden i akutt psykotisk tilstand. Undertegnede tilbyr pasienten innleggelse og medisiner, men hun avviser det, truer med å slå i stykker vinduer og dører hvis jeg holder henne igjen på avdelingen». Rapportene står i motsetning til slik Eli kjenner seg selv. Hun beskriver diagnostiseringen slik:

«Jeg kjenner meg ikke igjen i deres beskrivelse av meg. Tenker at alt er til for å medisinere meg.»

Mye av romanens kjerne kan oppsummeres i denne enkle Grimstrud-setningen: «Spørsmålet er ikke hvem jeg er. Spørsmålet er hvem de andre er.»

«Er de sinnsyke til for å speile de friske, slik at vi skal slippe å kjenne på galskapen i oss selv?»

Ja, hvem er vi andre - de friske? Er de sinnsyke til for å speile de friske, slik at vi skal slippe å kjenne på galskapen i oss selv? Den franske filosofen Michel Foucault har pekt på hvordan de gale i middelalderen var en naturlig del av samfunnet, men etter hvert ble støtt ut. I den fornuftens verden som den fremvoksende kapitalisme og opplysningstid skapte, hadde de gale ingen plass, men ble sendt til arbeidshus og tukthus. De måtte avgrensnes og defineres som noe «hinsidig». På den måten blir de gale også et vengebilde av oss selv, slik at vi kan få definere det normale. I Karl Ove Knausgårds siste roman blir dette skillet mellom *de der inne* og *oss her ute* tydeliggjort gjennom romankarakteren Linda Knausgårds vandring i gatene på kveldstid på vei til institusjonen. Hun befinner seg i grenselandet mellom hjemmet og oss her ute og de der inne.

Når det gjelder Anders Behring Breivik er det trolig ingen som mener å gjenkjenne seg selv i hans handlinger. Vi ønsker ikke å se ham her ute blant oss andre. Men heller ikke ondskaper er vanlige mennesker fremmed. I Millgrams berømte forsøk, der vanlige mennesker ble satt til å påføre andre mennesker elektrisk støt, fant man at et flertall av forsøkspersonene var villige til å gi sjokk som var meget smertefulle. De overhørte ofrenes reaksjoner. En hovedfortolkning har gått ut på at eventuelle sperrer mot onde handlinger svekkes under innflytelse av autoriteter og ved gruppepress.

Professor Gullestad gjør et poeng av at Behring Breiviks gruppe er den illusoriske gruppen på nettet. Et oppblåst selv spilles ut i denne fiktive spill- og nettverdenen, sier hun. «Her finner han den gruppen han trenger for å danne sitt selvbylde. I dette feltet skapes den ideologi som tjener til å rettferdiggjøre handlingene. Volden han utførte skulle være en introduksjon til manifestet og iscenesette ham som en volds mann. Men iscenesetteren har ikke kontroll over scenen. Det kan han ha i et imaginært univers, men ikke her ute i den virkelige verden i møte med dens andre blikk», skriver Gullestad.

Det blikket som ser Breivik, det er vårt blikk. Det er et blikk som kler av ham. Når han nå i tillegg har blitt erkjent tilregnelig, åpner det kanskje for at også vi her ute bør ransake våre egne ideologier og holdninger.

magasinet@dagbladet.no

Illustrasjon: André Martinsen

Med et nytt liv og tom kalender skal **Freddy dos Santos** (35) endelig oppleve andre reisemål enn treningsleiren La Manga.

Freddy to go

Aktuell: Programleder i «Amacing Race» og «Fotballkveld» på TV 2.

Familie: Samboer med Ingrid (31). Far til Alma (3) og Mia (1).

Kjører: - Mazda stasjonsvogn.

Favorittord: - Ja.

Siste kulturopplevelse: - «Forvandlingen» av Kafka på Nationaltheatret.

- **Vet dere hva** dere driver på med?

En ting er å kommentere fotball på TV 2. Noe helt, helt annet er å være programleder og lede den svindyre og risikable realitysatsingen «Amacing Race». Deltakerne reiser om kapp verden rundt, og løser ulike oppgaver underveis i et heseblesende tempo. Ikke rart Freddy dos Santos måtte spørre produksjonsfolkene om de faktisk visste hva de gjorde.

- Hva var du mest nervøs for?

- For min egen del var det hva kompisene mine kom til å si. Men jeg har skjont at i tv-bransjen er seertallene alt. Tallene kom, de var gode, så da er alt bra.

463 000 så andre del av premieresendingen, ifølge TNS Gallup.

- Så hva lærte du om tv?

- «Amacing Race» er fast forward-tv. Skriking og hoing. Dunkende musikk i bakgrunnen. Så det jeg har lært, er at jeg må skrike til kamera for å holde tritt med energinivået til alle de andre. Det kjentes ekstremt unaturlig til å begynne med.

- Jeg trodde Davy Wathne sa at du for all del måtte se avslappet ut?

- Ja, det er en kunst. Det er fremdeles unaturlig for meg å prate til kamera. Men jeg jobber med saken.

Freddy dos Santos ble en periode omtalt som «Norges mest intelligente fotballspiller». Nåvel. Vi skal ikke kategorisere en hel gruppe som har hovedtyngden av sitt talent i beina framfor i hodet. Han er langt fra den eneste som studerte ved siden av fotballen. Men dos Santos var en av få som brakte nye perspektiver på banen, som kunne svare når mikrofonen ble stukket fram, og som aldri, aldri brukte begrep som «singel og frank».

- Åtte land på en måned. Rakk du å se noe som helst?

- Jeg fikk sett attraksjonene som ligger akkurat i områdene der vi ventet på deltakerne. Men jeg rakk ikke å møte mennesker og ta inn kulturen. Jeg hadde ikke vært i noen av landene før, og reiser gjerne tilbake.

Virkeligheten er ofte mindre glamorøs enn forestillingen om den. Et gjennomsnittlig skilsmissebarn har antakelig flere reisedøgn enn en norsk fotballspiller.

- Jeg? Jeg har ikke reist så mye. Bare opp og ned til La Manga i Spania. Og det er verdens kjedeligste sted.

- Beskriv det for meg.

- Se for deg Syden, bare kjedeligere. Om sommeren er det 300 000 mennesker der, om vinteren er det sikkert bare fire. Der vi bor når vi har treningsleir, er det en golfbane og seks fotballbaner.

- Har du aldri loffet i Asia?

- Nei.

- Aldri flettet vennskapsbånd i Sør-Amerika?

- Nei, nei, nei.

- Aldri danset med et slips rundt hodet på Gran Canaria?

- Jo, det har jeg for så vidt. Men fra jeg var seksten år, hadde jeg én uke sommerferie i året. Det var ikke mer.

Han la opp i fjor. Du vet det er på tide når de legger ettårskontrakter på bordet og ber deg prøvespille før hver ny sesong.

- Vålerenga kjøpte inn en ny spiller i min rolle, og jeg var tiltenkt å sitte på benken. Greit, jeg var ikke enig i det, men sånn er lagsport.

- Så du satt på benken og var forbanna?

- Ja, det går en jævel i deg. Jeg ville ikke se på i mitt siste år som spiller. Men så spurte TV 2 om jeg heller ville begynne der. Jeg kan fortsette med fotball, og den jobben har så mye lenger perspektiv. Jeg sa til Vålerenga at jeg la opp, og ingen protesterte, så jeg regner med det gikk greit.

- Hva skjedde med han de kjøpte inn?

- Fredrik Stoor er utleid til Lillestrøm, så han var ikke akkurat en braksuksess i Vålerenga. Han slet litt med skader og fant seg ikke helt til rette i vår spillestil. Den tar tid å bli vant til.

- Så de gamle er fortsatt eldst?

- Han er ingen unggutt, han heller. Men det var en seier for meg at jeg fikk spille så mye. Jeg fikk vist at jeg fremdeles kunne.

Det er dette samboeren hans, Ingrid, har drømt om. At fotballen legges bort, og kalenderen er full av blanke helger. Så kommer han inn døra og forteller om programlederjobben som innebærer åtte land på en måned.

- Ingrid måtte jo være alene med to barn. Men hun brukte bare to sekunder på å tenke seg om.

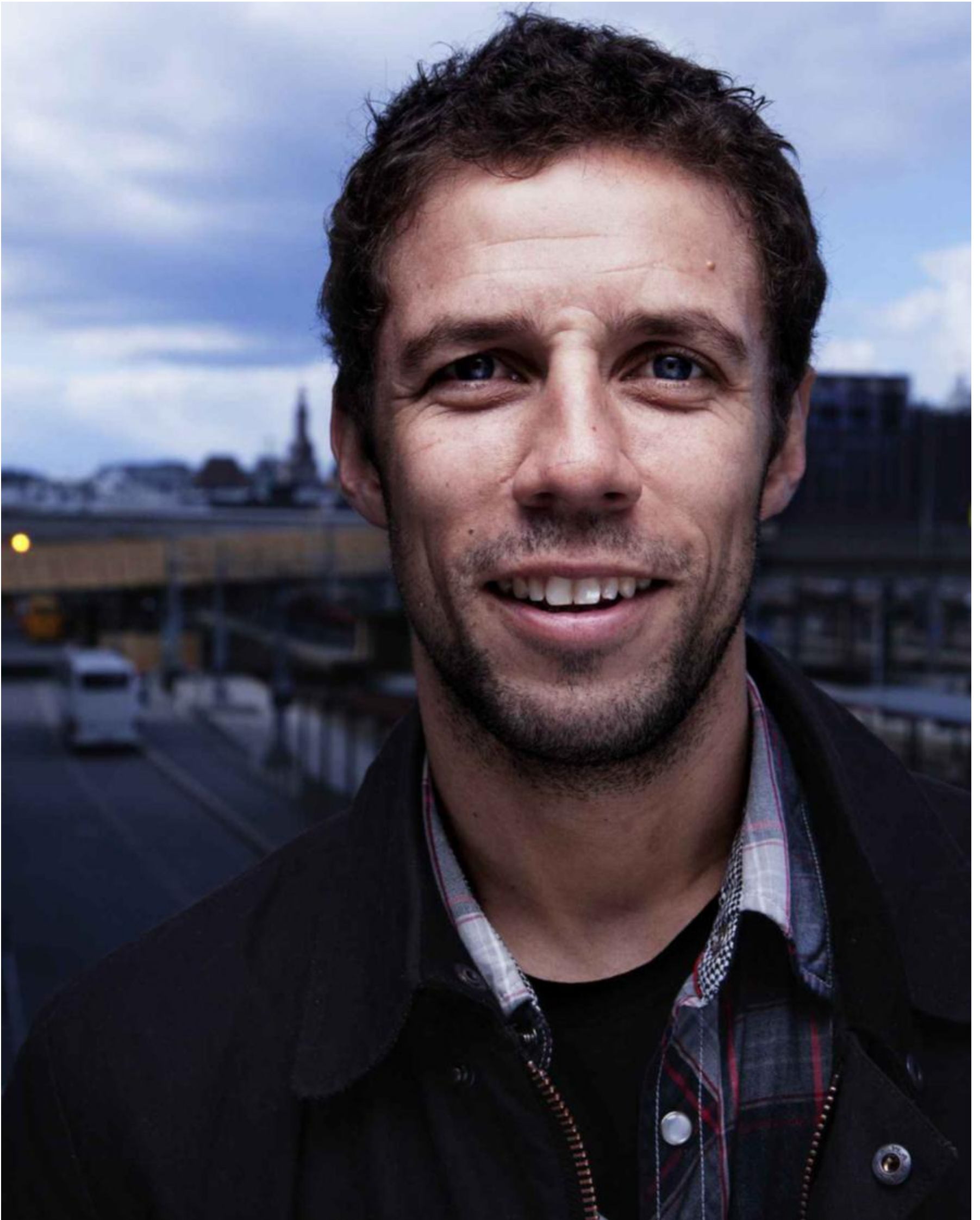
- Hvor krevende er du å være sammen med?

- Jeg tror det går fint. Problemet med fotballen var ikke at jeg var mye borte, men at jeg måtte være så mye hjemme. Alle helger bindes opp. Ingrid har sikkert vært i ti bryllup alene, fordi jeg skulle spille kamp. Det har sine fordeler også. Jeg hentet og leverte i barnehagen hver eneste dag.

- Er alternativene for eks-fotballspillere tv, trenerjobb eller rus?

- Nja, jeg har alltid synes det er rart at fotballspillere som studerer ved siden av blir ansett som eksotiske. Men de fleste klarer seg helt fint. De går inn som trenere eller gjør noe helt annet. Fotballen gir en viktig ballast uansett. Man lærer noe om å jobbe i team, takle press og takle media, sier han.

Deltakerne i «Amacing Race» har ingen medietrening. ►

Ny karriere: Da Freddy dos Santos la opp, trodde samboeren Ingrid at det endelig skulle bli blanke helger i kalenderen. Så tok han på seg to programlederjobber i TV 2...

«Jeg var en av dem som trente hardest. Jeg sto igjen da de andre dro hjem, eller tok en ekstra løpetur i skauen.»

► De har bare en ukontrollerbar situasjon, oppgaver designet for å bringe dem ut av likevekt - og et kamerateam på slep. Selv de med høydeskrekk hopper utfor stupet hvis oppgaveteksten krever det.

- For oss er konkurranseinstinktet positivt. Hadde deltakerne sagt at de ikke gidder, hadde programmet blitt dritkjedelig. De står fritt til å si nei, men da er de ferdige i konkurransen.

- Reality eksponerer menneskets grelle sider svært effektivt?

- Dette er ikke trash-tv, men feelgood. Og prestasjonen avgjør. Jeg er glad for at ingen blir stemt ut, da blir det mye mer ufint. Nei, gjør det beste du kan. Enten holder det, eller så må du innse at det ikke var godt nok. Slik er mitt konkurranseinstinkt. Hvis jeg er dritgod, skal jeg klare det. Hvis jeg ikke er god nok, får jeg dra hjem og grine litt.

- Når skjønnte du at du var et konkurransemenneske?

- Veldig tidlig. Barneskolealder. Jeg hatet å tape i gymmen. Kunne grine hvis jeg tapte kamper. Jeg ble en bedre taper med åra.

- Fordi du tapte så ofte?

- Jeg ble eldre. Roligere, kanskje. Toppene og bunnene ble slipt. Jeg vet at en seier er øyeblikkets lykke.

Et tapt veddemål var historien bak utgivelsen av Freddy dos Santos' biografi på Gyldendal. «En ganske god fotballspiller», het den. Vel, ingen skal si han oversolgte produktet.

- Var det evnen eller viljen som gjorde at du ikke ble bedre?

- Evnen, tror jeg. Jeg var en av dem som trente hardest. Jeg sto igjen da de andre dro hjem, eller tok en ekstra løpetur i skauen. Så ønsker man alltid at man var bedre, men det er ikke alltid det går.

- Er det sårt?

- Nei, det er helt greit. Drømmen min var å spille for Vålerenga. Det klarte jeg. I en periode var drømmen å gå videre, men det gikk ikke. Jeg klarer ikke å irritere meg over det.

- Er du begynt å trene treåringen?

- Alma går på turn, og synes det er kjempefint. Men Morten Berre (Vålerenga-veteran som fremdeles spiller i Tippeligaen, red.anm.) bor like ved oss. Hans to gutter lever og ånder for fotball.

- Mens hjemme hos deg er det ukentlige diskusjoner om fotball eller «Frustrerte fruer» skal gå i opptak?

- Nå er problemet løst. Vi har to fjernsyn. Det er kanskje ikke så veldig sosialt, men vi slipper i alle fall kranglingen.

Han kom for seint til forelesningen. Et ekstra mattekurs for dem som skulle ta samfunnsøkonomi på Blindern. For å si det sånn: Freddy dos Santos mistet grepet på matematikken ved derivering. Det hjalp ikke at Ingrid noen minutter seinere svinset forbi.

- Jeg ble betatt av henne allerede da. Jeg har aldri vært så mye på skolen som det semesteret der, fordi Ingrid var der.

- Når du nå kan reise, hvor vil du dra?

- Jeg har lyst til å ta med barna mine til Kapp Verde.

Faren min er derfra.

- Er det deilig at alle helgene er blanke igjen?

- De er ikke helt blanke. Jeg reiser til Bergen hver søndag.

- Søndag? Hvorfor det?

- TV 2-sporten.

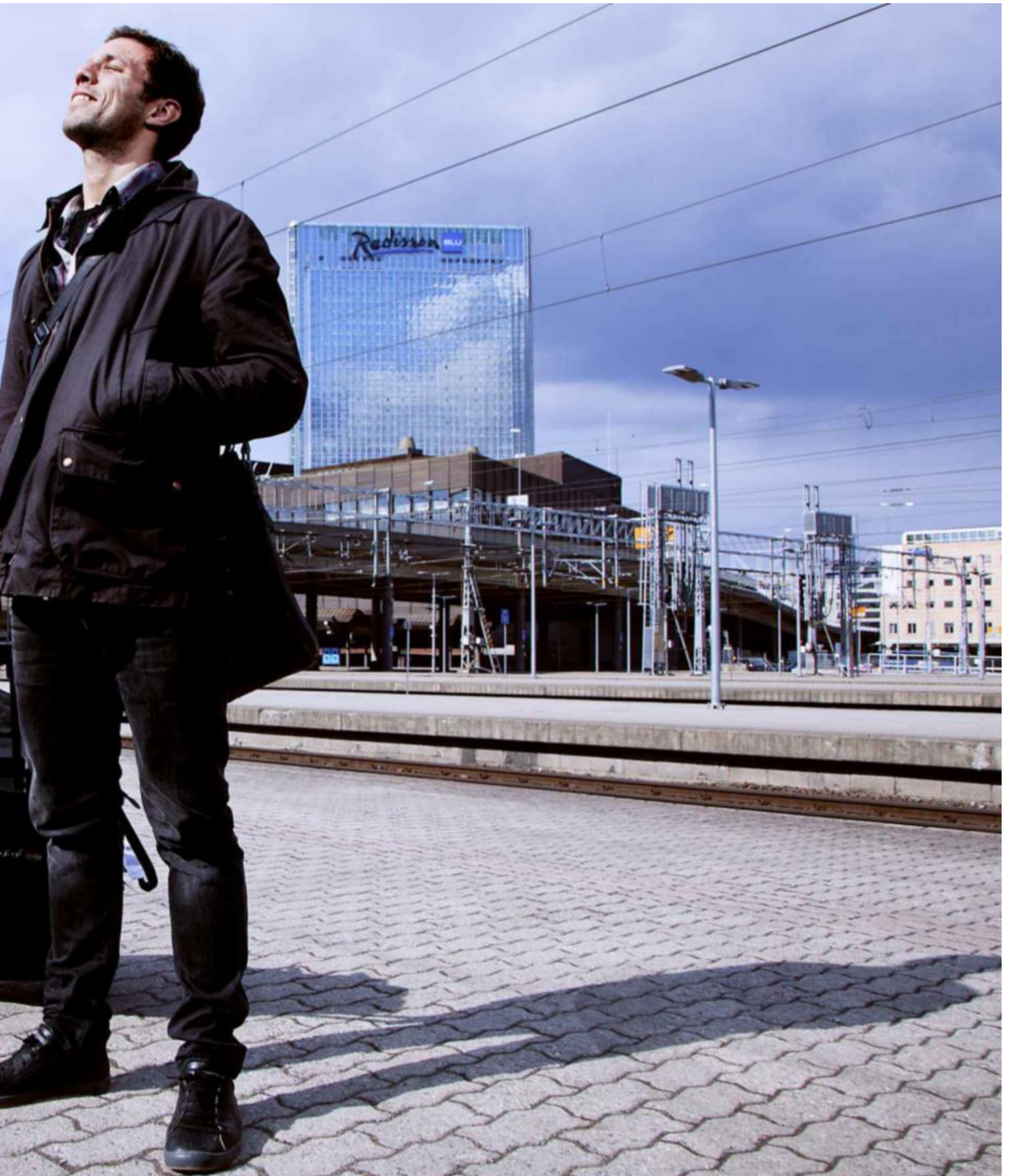
- Hm. Hun er tålmodig?

- Hun er tålmodig.

iwt@dagbladet.no

Ingen globetrotter: Dos Santos avkrefter myten om at fotballspillere får reise rundt og oppleve verden. Virkeligheten er kjedelig

treningsleire i Spania. - Jeg har lyst til å ta med barna mine til Kapp Verde. Faren min er derfra, sier Freddy.

A woman in teal hospital scrubs and a matching surgical cap is holding a baby in a carrier. She is standing in an operating room, looking directly at the camera. In the background, other medical staff in scrubs and masks are visible, along with large surgical lights and medical equipment. The scene is dimly lit, with the primary light source being the overhead surgical lamps.

IKKE ALLE KAN TA MED SEG BARNNA PÅ JOBBEN!

Derfor har Kongsvinger Norges beste barnehagegaranti.
Alle barn får plass på dagen. I tillegg har Kongsvinger rimelige boliger
og mange spennende ledige jobber.

Akkurat nå trenger byen vår:
OVERLEGER SYKEPLEIERE INGENIØRER LÆRERE PSYKOLOGER
Ergoterapeut Eiendomssjef Inspektør Multiscenekunstner IT-utvikler

Mer informasjon om disse og andre spennende stillinger finner du på:

WWW.KONGSVINGER.NO

Aktuelt

Denne uka:

- 22 Hovedsaken: Livet i dødsleiren
- 30 Reportasje: Valg i Frankrike
- 36 Portrettet: Tone Damli Aaberge

I verden Foto: Heiko Junge/Scanpix

Rettsaken mot Anders Behring Breivik startet mandag denne uka, og allerede den første dagen fikk vi se en tydelig beveget Breivik. Men tilsynelatende var det ikke empati med ofrene som fikk massemorderen til å gråte. Breivik tok til tårene da hans egenproduserte video med politisk propaganda ble avspilt i retten. «Det er bare fordi det er en emosjonell film», sa Breivik til sin forsvarer, ifølge TV 2, som mente å kunne lese på leppene til den tiltalte 33-åringen.

” Ukas sitat

«Jeg er skribent, og jeg jobber fra fengselet.»

Slik presenterte Anders Behring Breivik seg da rettsaken mot ham startet mandag.

Alltid foran Tekst: Anne Schjøberg

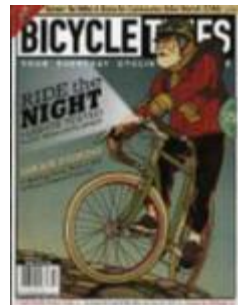
Mind, USA

Scientific American har laget et spesialnummer om hjernen, med gode ideer om hvordan man klarer seg i denne verden, der kravene om multi-tasking øker på mange nivåer. De fleste mener at å gjøre flere ting på en gang ikke alltid er like lett eller lurt, som å kjøre bil og snakke i mobilen samtidig; vi opplever at fokus flytter seg til enten det ene eller andre. Her er det noen eksperter som kommer med gode råd om å konsentrere seg og fokusere maksimalt.

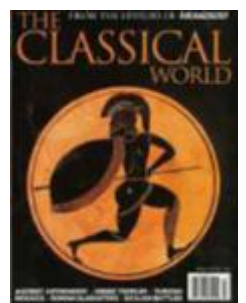
Bicycle Times, USA

Så er sykkelsesongen på trappene, og utstyrselskere i nye kategorier kan velte seg i sykkelblader og sykkeltrender. I Norge er det mange lyse sommerkvelder, men det er behov for godt sykkellys også. Dette nummeret tar for seg nattskyking og sykkellykter. De sterke LED-lyktene kjenner man fra blant annet hodelykter og håndlykter, men de fins altså også som utstyr til sykkel. Og de som ikke vet hva LED-lykter egentlig er sammenlignet med andre lykter, får svaret i denne saken.

The Classical World, USA

Dette er et spesialnummer av magasinet Archaeology, og tar for seg de gamle klassiske tider, den vi kaller antikken. Det var landene rundt Middelhavet sin storhetsperiode, og kanskje begynnelsen på den vestlige kulturen. Fremdeles avdekkes ukjente steder, bosetninger og andre kulturminner. Kunst, arkitektur, politikk, samfunnslære og ikke minst filosofene satte tydelig spor for ettertida, og vi lærer mye av å se langt bakover i tid i tillegg til å rette blikket framover.

asc@dagbladet.no

***DET KAN GODT VÆRE STOR
FRUKT- OG GRØNTAVDELING
SELV OM DET ER BILLIG!***

I Coop Extra har vi extra stort utvalg. Vi har en velfylt ferskvareavdeling og en fristende frukt- og grøntavdeling som bugner av friske godsaker. I tillegg er det god plass til både deg og handlevogna. Likevel er vi minst like billige som de billigste billigbutikkene.

**coop
extra**

EXTRA LAVE PRISER

Billigbutikken med supermarkedsutvalg

Under 22. juli-rettssaken har krisepsykolog **Atle Dyregrov** (60) blitt hele landets viktigste rådgiver. Selv ser han fram til å koble ut med bridge.

Støttespilleren

Rettsaken etter 22. juli er i gang. Kan det oppleves godt for noen at ventetida er over?

- Helt klart, ikke bare for noen, men for mange. Selv om innholdet i saken ikke vil være godt.

Hvilken psykologisk virkning kan et rettsoppgjør ha for den enkelte?

- En rettsak gir en opplevelse av rettferdighet, selv om mange mener at straffenivået i Norge ikke er strengt nok til å gi den opplevelsen fullt ut. Et rettsoppgjør er også en anerkjennelse av tapet de berørte har lidd, selv om ingenting kan erstatte den man har mistet.

Senter for krisepsykologi har på oppdrag fra Helse- direktoratet utarbeidet noen råd om hvordan berørte kan forholde seg til rettssaken. Hvorfor?

- Ingen har tidligere gått opp veien vi nå legger ut på. Vi får ti uker hvor alle sanser skal forholde seg til informasjon og gi det vi kaller traumatiske påminnere til kropp og sjel. Fra forskning og erfaring vet vi at forberedelser og strategier for hvordan forholde seg til disse traumatiske påminnerne, vil gjøre dem lettere å takle.

Har dere hatt liknende oppdrag tidligere?

- Vi har utarbeidet materiale for skolen i etterkant av forbrytelser som Baneheia og enkelte krigshandlinger.

Er det forskjell mellom menneskers reaksjoner etter terrorangrep og andre store tragedier?

- Terror eller *manmade disasters* gir større reaksjoner enn naturkatastrofer. Når naturkreftene herjer er det lettere å forsones seg med det som har skjedd enn når noen har ansvar for det som har skjedd. Det betyr ikke at en tsunami gir lettere sorg. Det blir som å sammenlikne konsekvensene av ei bombe på 10 megatonn og 50 megatonn.

Kan bruken av sosiale medier påvirke hvordan berørte takler vanskelige opplevelser som terrorangrepet og rettssaken?

- Absolutt, både positivt og negativt. For noen vil den tette kontakten og ritualene på internett i forbindelse med dødsfall, være positiv. Faremomentet med Facebook-grupper er at du kjøper deg så langt ned mentalt at du bare blir opptatt av dette. Det gjelder ikke bare i denne saken, men også i andre tilfeller. På fagspråket heter det *ruminating*: Man grubler for mye, og får ingen pauser fra sorgen.

Atle Dyregrov

Stressnivå:
10%

Aktuell: Senter for krisepsykologi, som Atle Dyregrov leder, har på oppdrag fra Helse- direktoratet utarbeidet råd for hvordan berørte av terroraksjonen 22. juli kan forholde seg til rettssaken.

Hva gjør du for å slappe av?

- Trener, spiller bridge, hører på musikk, spiser god mat og drikker god vin.

I tillegg til overlevende og pårørende, hvem er spesielt sårbare i ukene rettssaken pågår?

- Den kretsen er stor. Jeg vil trekke fram vennegruppene, også de som ikke var på Utøya. De som befinner seg på skolen og i nabolaget, blir ikke sett på samme måte som andre berørte. En annen gruppe er asylsøkere som har opplevd krig og krigshandlinger eller har andre parallell- historier til terrorangrepet. De som har opplevd voldelige handlinger og drap, vil også være spesielt utsatt. Jeg ser det hos flere av mine klienter som i utgangspunktet ikke er nært eller personlig berørt av 22. juli.

Har du én tommelfingerregel for å møte reaksjonene til barn eller andre som synes disse ukene er vanskelige?

- Jeg vil gjerne bruke et par ord: Det ene er sensitivitet overfor barns behov for å snakke om saken. Hvis de ikke virker opptatt av den, så ikke tre informasjon ned over hodet deres. Samtidig blir det for enkelt å late som ingenting. Barn leter opp ting på internett og får med seg mye. Alle med barn i førskole- eller skolealder bør ta noen initiativ. For eksempel kan det være en god ting å følge NRKs Supernytt-sendinger sammen med barna sine.

Og etterpå, når rettsoppgjøret er over, hva blir viktig å huske på for å ivareta de berørte i tida framover?

- Overlevende og etterlatte vil nok ha ulike behov. Etter rettssaken skal etterlatte forholde seg til egen sorg og ikke bare sorg i det offentlige rom. For etterlatte er ett år kort tid, mens mange overlevende kanskje gjerne vil få fortsette livene sine. Samtidig vil trolig en relativt stor prosentandel blant dem fortsette å slite. Igjen vil jeg si at sensitivitet er et nøkkelord for omgivelsene.

Hvor tett følger du selv rettssaken?

- Jeg har så mye å gjøre, og pågangen av journalister både fra inn- og utland er så stor, at det begrenser seg litt selv. Samtidig må jeg jo følge med for å være oppdatert til å svare journalistene.

Hvordan påvirker saken deg?

- Jeg kjenner mange av de berørte, og har møtt de fleste overlevende og pårørende i forbindelse med samlingene vi har hatt. De er veldig høyt oppe i tankene mine i disse dagene. Samtidig er det sånn at onsdag kveld, da er det bridge. Livet må gå videre.

rja@dagbladet.no

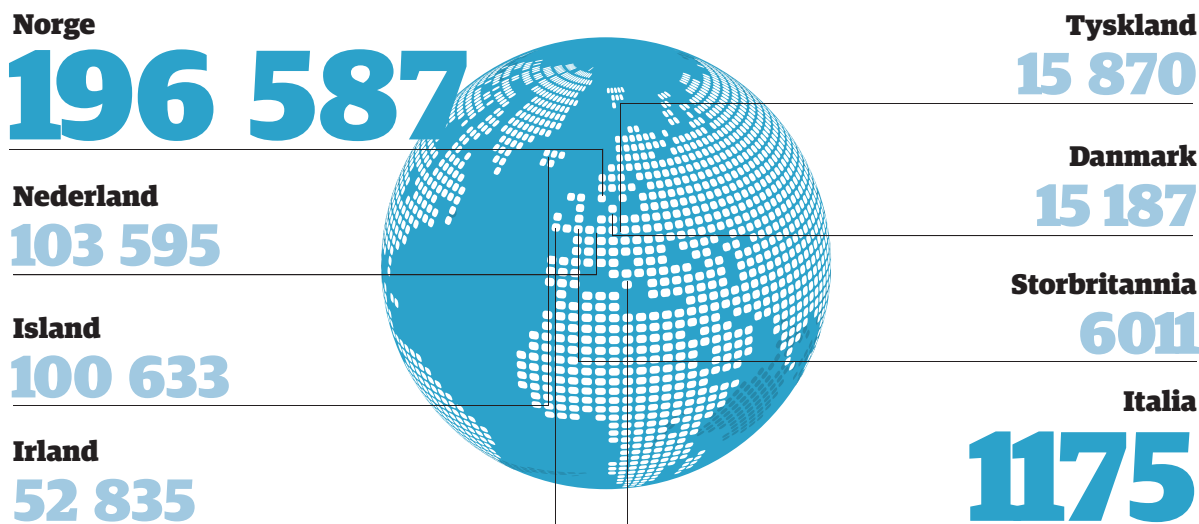
Norge i verden

Makrellfiske

Nå er makrellen her snart, og sørlendingene er klare for favoritt- sommermaten. Norge er en storaktør i makrellfisket.

Her er fisket fra 2009 i tonn.

Kilde: Eurostat

Alf M. Knudsen (88) fra Son overlevde nazistenes utryddelsesleir Majdanek. I mange år skjulte han det for kona, barna, vennene – for alle.
Nå forteller han den grufulle historien.

Sistemann

190515: Fangenummeret er tatovert inn på underarmen til Alf. Til sønnene fortalte han at det var telefonnummeret deres.

Tidsvitne: Alf overlevde. 80 000 måtte bøte med livet.

Utryddelsesleir: Majdanek var en av leirene hvor giftgassen Zyklon-B ble benyttet for å myrde uskyldige ofre.

«Det var så ille i Majdanek at vi nordmennene lengtet tilbake til Sachsenhausen.»

På underarmen hans er det tatovert inn et tall. 190515.

Da sønnene hans var små, satt de på fanget og spurte og grov om hva pappas tatovering var.

«Det er telefonnummeret vårt, slik at jeg ikke skal glemme det», forklarte Alf.

Først da guttene var blitt godt voksne, fikk de vite sannheten - at de seks sifrene i blått blekk var pappas fangenummer fra nazistenes dødsleir.

I juli 1941 kommer den fryktede SS-kommandanten Heinrich Himmler til den polske byen Lublin, sørøst i landet, mot grensa til det som i dag er Ukraina.

Han bestemmer seg raskt for at dette er stedet for å bygge en konsentrasjonsleir - og bare tre måneder seinere står den der - klar for sin dødelige og ut-spekulerte funksjon.

Denne leiren skiller seg fra andre nazileirer ved at den ikke har noen sikkerhetssone rundt, og den er heller ikke bortgjemt i en skog eller skjult av annen naturlig vegetasjon. Tvert om - de fastboende i området kjenner godt til leiren, som bærer det idylliske navnet *Majdan Tatarski* - «Den lille parken».

Stedet kunne knapt hatt noe mer misvisende navn.

Fra 1942 beslutter nazistene å utvide leiren til en utryddelsesleir, og Majdanek blir en av to dødsleirer som tar i bruk *Zyklon B* - blåsyre i gassform, som i utgangspunktet benyttes for å bekjempe skadedyr.

I Majdanek blir den brukt i gasskamre, for å ta livet av mennesker.

Det er omtrent på denne tida at nitten år gamle Alf

Monrad Knudsen fra Son i Akershus setter seg på et tog som langsomt knirker av gårde mot Halden. Det er 5. september 1942, og Alf og to kamerater har en plan. De vil ta seg over grensa til Sverige - og deretter over til England for å slutte seg til den norske marinen og handelsflåten, slik Alfs far og bror har gjort.

Men det går ikke som planlagt. Før Halden blir de tre stoppet og pågrepet av det norske grensepolitiet, overlatt til det tyske sikkerhetspolitiet Gestapo, og deretter satt i fengsel på Møllergata 19 i Oslo.

Etter opphold på Grini og deretter Sachsenhausen blir unggutten overført til Majdanek i januar 1944, sammen med 13 andre nordmenn.

Det Alf fikk se og oppleve der, skulle prege ham resten av livet.

- Jeg er den siste gjenlevende nordmannen fra Majdanek, sier Alf stille, og kikker ut av vinduet.

Den hvithårede 88-åringen vi møter i kystbyen Son i Akershus har et langt liv bak seg som snekker og byggmester. I mange år har nordmennene som satt i dødsleiren holdt kontakten gjennom et nettverk. Nå har alle de andre gått bort - og Alf er den siste som kan fortelle historien om nordmennene som satt fanget i den fryktede dødsleiren.

- Majdanek var en av nazistenes verste utryddelsesleirer. Jeg husker en liten gutt som sto og gråt sårt sammen med moren sin ute i vinterkulda. Brått ble han løftet opp etter føttene av SS-offiseren Anthon Thumann, som knuste barnets hode mot en vegg, forteller han.

Det skulle ta lang tid før Alf åpnet seg for sine nærmeste om hva han hadde opplevd under krigen. Først etter

en tur tilbake til Majdanek og Auschwitz sammen med andre gjenlevende norske fanger for noen år siden, bestemte han seg for å begynne å fortelle. Da var sønnene Sverre og Arvid 30 og 28 år gamle. Kona Signe var også med på denne turen, og fikk for første gang se hva Alf hadde vært gjennom.

- Jeg kom helt uforberedt til Majdanek, og det var et forferdelig sjokk å se hva mannen min hadde vært gjennom, sier hun.

- Jeg var overbevist om at det var best å legge alt bak seg, sier Alf.

De norske fangenes skjebne i de beryktede konsentrasjonsleirene Sachsenhausen og Auschwitz er blitt godt belyst de siste åra. Mindre kjent er at det også var nordmenn i Majdanek, utryddelsesleiren som tyskerne ikke rakk å ødelegge før Den røde armé kom i 1944.

Da hadde SS-bødlene rukket å myrde 80 000 mennesker.

Alf og flere av nordmennene i dødsleiren ble satt til å jobbe i en underleir i Lipowagata inne i byen Lublin, for å erstatte myrdede jøder som jobbet her tidligere. Nordmennene laget møbler og likkister. Alf hadde oppgitt at han var snekker av yrke, og ble plassert i et lakkeringsverksted. 88-åringen forteller at samholdet nordmennene imellom var sterkt. De holdt seg nær hverandre, beskyttet hverandre og tok seg av hverandre når en eller flere av dem ble syke.

- Det var så ille i Majdanek at vi nordmennene lengtet tilbake til Sachsenhausen, sier Alf.

- Å lengte tilbake til Norge var for urealistisk.

Han forteller om mindre kjente sider ved fangetil-

Ståltråd, ikke piggråd: Pensjonistlivet i Son står i kontrast til livet i dødsleiren. - For de fleste fangene var forholdene forferdelige. Slag, spark, sadisme og tortur var dagligdags.

► værelsen, som den utstrakte svartebørshandelen. Denne hadde sitt utspring i at det ble funnet store pengebeløp inne i leiren, som de arresterte jødene hadde brakt med seg og gjemt inne på leirområdet før de ble drept. Store pakker med polske zloty, russiske rubler og amerikanske dollar ble funnet, samt verdisaker i form av gullsmykker og diamantringer. Sivile polske arbeidere brakte med seg loff, egg, flekk og vodka inn i leiren, som ble solgt til fangene for høye summer.

Erling Bauck, en annen ung nordmann som satt i Majdanek sammen med Alf, skriver i boka «Men noen kom fra det»: «Et egg 7 zloty, en kilo flekk 350 zloty, men hva gjorde det? Vi hadde penger nok.»

SS-ledelsen i leiren så gjennom fingrene med svartebørshandelen, så lenge de selv profitterte på ordningen ved å få en del av utbyttet.

- Men for de fleste fangene var forholdene forferdelige. Slag, spark, sadisme og tortur var dagligdags, sier Alf M. Knudsen stille.

Piggrådgerder, vaktårn og brakker, alt står der fortsatt når Magasinet kommer til dødsleiren.

Synet av gasskammeret, med et lager av Zyklon B-bokser, gjør inntrykk. Det gjør krematoriet også. Men det er de utstilte fotoene av ofrene som fester seg. Dette er bilder som ble funnet i fangenes vesker og kofferter; festpyntede kvinner og barn i sin fineste stas, og menn med hvite skjorter og muntre blikk.

På det meste hadde leiren 50 000 fanger, og leverte slavearbeidere til våpenindustrien. På grunn av mangel

«SS-bødlene spilte
dansemusikk på full
styrke fra høyttalerbiler
for å overdøve
skuddsalvene.»

fulle arkiver, hersker det en viss usikkerhet om hvor mange som faktisk ble drept i Majdanek. Den nyeste forskningen som er utført av The State Museum at Majdanek, opererer med 80 000 ofre, derav 60 000 jøder. Under den såkalte «Aksjon Innhøstingsfest» som fant sted 3. november 1943, myrdet nazistene 18 400 jøder inne i leiren - i løpet av ett døgn.

SS-bødlene spilte dansemusikk på full styrke fra høyttalerbiler for å overdøve skuddsalvene.

Noen få uker seinere kom Alf og de andre nordmennene til Majdanek - som et resultat av denne massakren.

SS manglet arbeidskraft etter disse massedrapene, særlig snekkere. Da Alf og de andre kom til snekkerverkstedet i leiren, bar det preg av at jødene som tidligere jobbet der, brått hadde blitt borte.

- Jeg husker at det sto planker igjen i høvelbenkene, forteller Alf.

Fra april 1942 og inntil den ble evakuert i juli 1944, fungerte Majdanek som en ren utryddelsesleir, hvor fanger blant annet ble gasset i hjel. Flere av de beryktede kvinnelige SS-vaktene var overført til leiren fra Ravensbrück for å gjennomføre prosessene.

I dag er Majdanek den best bevarte av nazistenes konsentrasjonsleire. SS-ledelsen rakk bare delvis å ødelegge krematoriene før Den røde armé kom som befriere i 1944. Resten av leiren var intakt.

Mange steder i leiren virker det som om tida har stått stille. Overlevende som har vært tilbake på besøk, gjenkjenner den litt søtlige lukta i sovebrakkene, hvor køyene i tre høyder står som de gjorde for nesten 70 år siden.

Situasjonen forverret seg raskt for nordmennene. I slutten av juli 1944 ble Majdanek evakuert i hui og hast, fordi russerne nærmet seg østfra. Alf og flere andre av de gjenlevende nordmennene ble tvunget ut på en lidelsesfull dødsmarsj mot vest.

Naziregimet hadde innsett at de ikke klarte å slå tilbake Den røde armé, og begynte tømningen av konsentrasjons- og utryddelsesleirene. Titusenvis av fanger ble tvunget ut på en marsj vestover, vekk fra fronten. Hensikten var dels å bli kvitt fanger, dels å skjule sporene fra

Ovnene: SS-styrkene forsøkte å sprengre krematoriet i Majdanek for å skjule sine spor, men mislyktes med dette. I leiren ble totalt 80 000 mennesker drept av nazistene.

konsentrasjonsleirene. Fanger som etter lang tid i fangenskap var så kraftløse at de ikke klarte å gå, ble skutt og etterlatt langs veien. Svært mange av de fangene som ble tvunget ut på slike marsjer døde, derav navnet «døds-marsj».

I fotkluter og sko med trebunn gikk fangene fra Majdanek, knapt uten mat og drikke. De som ikke klarte å holde tempoet, ble skutt av baktroppen, som besto av SS-vakter med glefsende schæfere.

- Vi gikk først rundt 55 kilometer uten stans, forteller Alf.

- Tørsten var forferdelig, vi ropte etter vann. Fra et av husene vi passerte, kom det ut en polsk jente på 16-17 år med en bøtte vann til oss. Straks var en SS-soldat borte ved henne, rev til seg bøtta og tømte den over hodet hennes. Flere av nordmennene var i ferd med å gi opp. Men jeg minnet dem om at vi har noen hjemme som venter på oss.

Etter en stund tok nordmennene igjen fangekolonnen fra hovedleiren, med 150 jødiske kvinner og barn, som hadde store problemer med å holde følge. Flere av nordmennene plukket opp barn på fem-seks år, som de bar så lenge de orket, mens mødrene løp ved siden av for å trøste barna. Etter en stund måtte de av ren utmattelse gi barna tilbake til mødrene. Neste dag var det ingen barn igjen i følget.

Alle de norske fangene fra Majdanek overlevde døds-marsjen til Auschwitz. Alf ble seinere overført til Buchenwald og Neuengamme. Der ble han reddet av de hvite bussene i april 1945, veldig avmagret og kraftløs. ►

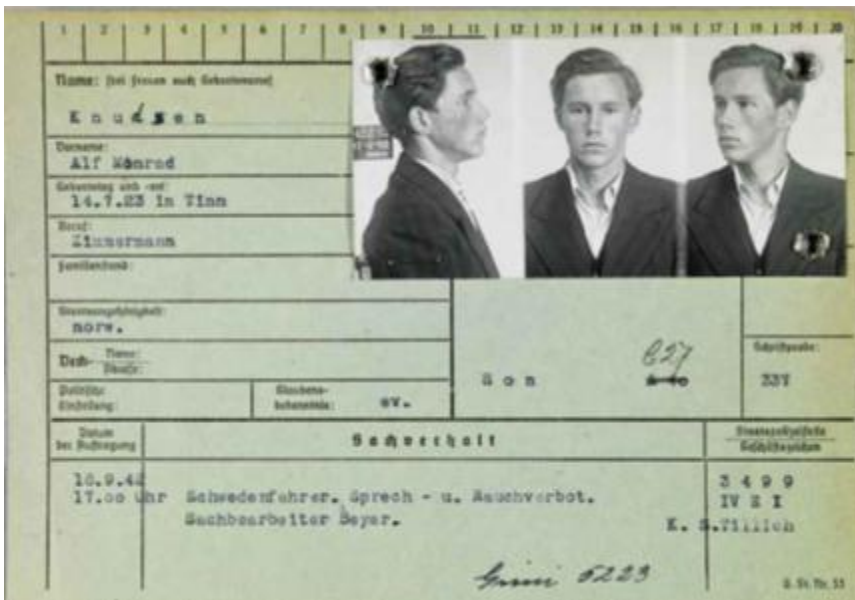

Hemmelig: Alf ventet til barna var voksne før han fortalte om dødsleiren. Her på tur med sønnen Sverre (61).

Ville ikke fortelle:

- Jeg var overbevist om at det var best å se framover, og legge alt bak seg, sier Alf om åra etter krigen.

Unggutt: Alf var bare 19 år da han ble arrestert på vei til Sverige i 1942. To år seinere kom han til Majdanek. (Original: Riksarkivet)

Klar for å dele: På sine eldre dager har Alf viet livet til å reise rundt til skoler og fortelle om sine opplevelser. - Vi må aldri gi opp håpet om en bedre verden, sier han.

I bredden: Overlevende gjenkjenner den søtlige lukta i de bevarte sovebrakkene.

Ofrene: Bilder som ble funnet i de dreptes gjenlagte kofferter, er i dag stilt ut i Majdanek.

«De første åra etter krigen hadde jeg ofte mareritt, særlig om dødsmarsjen.»

► **Det er usikkert hvor mange nordmenn** som var innom leiren. Ifølge State Museum at Majdanek var minst 21 norske fanger i kortere eller lengre perioder innom her. Norske kilder oppgir et lavere antall. Tre norske kvinner var fanger i Majdanek: Solveig Smedsrud, Helene Braastad og Kirsten Brunvoll.

Rett utenfor krematoriet er det bygd et mektig mausoleum, som dekker over asken fra dem som ble myrdet her. Minst fire av dem var nordmenn - ifølge Alf ble jødene Isak Ullmann og sønnen Paul fra Moss drept, dessuten Arthur Rosenberg fra Son. En annen norsk fange med fangenummer 3361, Futjof (antakelig Fritjof) Petersen, ble overført til Majdanek fra Dachau 7. januar 1944, og døde i leiren tre uker seinere.

Sovjetarmeen fant mange fanger som var blitt etterlatt; en av disse var nordmannen Arne Johansen, som overlevde og kom tilbake til Norge etter krigen.

- Vi kjenner ikke til at det var norske jøder i Majdanek. Dette vil vi undersøke videre, sier Ewa Mork, leder for Dokumentasjonsavdelingen ved Holocaustsenteret.

Men historien slutter ikke her. Fra 1944 ble leiren

overtatt av det sovjetiske NKVD, som holdt polske frihetskjemper fengslet i Majdanek. Sovjeterne brukte Majdanek som fangeleir for uønskede «borgerlige elementer». Det var praktisk, leiren lå jo der intakt. Denne delen av historien var det naturlig nok lite fokus på i Polen før murens fall.

Overgangen er stor fra Majdanek til fredelige Son, hvor Alf fremdeles bor hjemme sammen med sin kjære Signe, som han har vært gift med i over 60 år. De har to sønner, sju barnebarn og ett oldebarn, og bor fremdeles i det koselige huset med fjordutsikt som Alf bygget selv rett etter krigen.

- De første åra etter krigen hadde jeg ofte mareritt, særlig om dødsmarsjen, sier Alf lavt.

Han bestemte seg for ikke å fortelle en levende sjel om hva han hadde opplevd.

- Jeg var overbevist om at det var best å se framover, og legge alt bak seg, sier han.

- Det hjalp å jobbe hardt, jeg fikk et fint yrke som snekker, og seinere byggmester. Jeg har alltid hatt mange

gode venner her i Son, fikk familie og begynte med idrett, sier Alf og ser utover fjorden.

Først etter at han ble pensjonist, begynte han å fortelle hele sin historie - og etter hvert ble han med som tidsvitne på organiserte turer til dødsleirene.

Fremdeles reiser den spreke 88-åringen rundt til skoler og forteller om sine krigsopplevelser. Alf har formulert et avslutningsbudskap som han deler ut til dagens skoleelever:

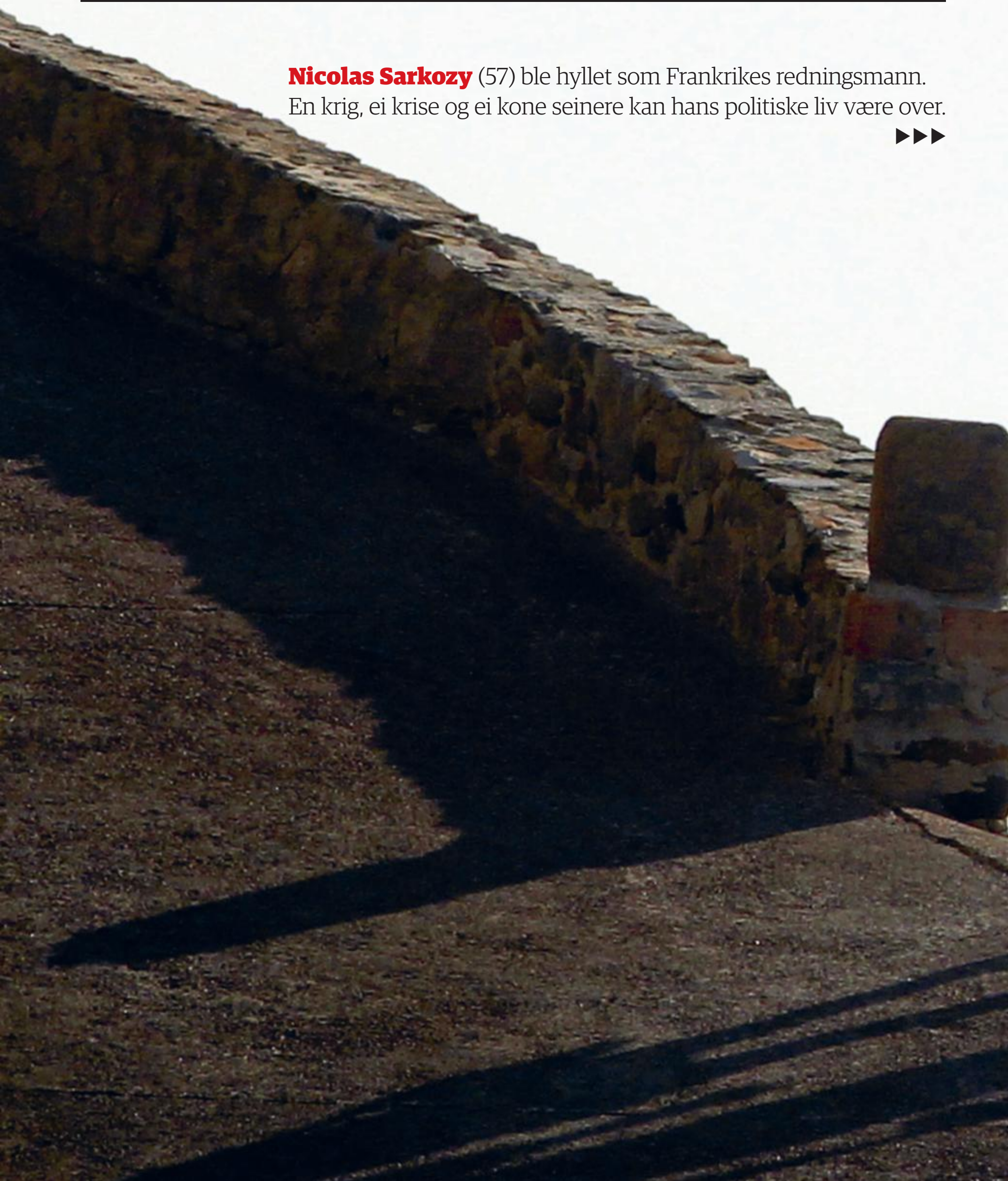
- Vi må aldri gi opp håpet om en bedre verden. Derfor henstiller jeg til dere: Bli antinazister og antirasister!

magasinet@dagbladet.no

Artikkelforfatteren Tom H. Dalbak er forfatter og statsviter.

Kilder: The State Museum at Majdanek, Norges Hjemmefrontmuseum, Kristian Ottosen: «Nordmenn i tysk fangenskap» (2004), Erling Bauck: «Men noen kom fra det» (1945) og «Du skal leve» (1979), Øystein Franck-Nielsen: «Fanget» (2010), Wikipedia.

Nicolas Sarkozy (57) ble hyllet som Frankrikes redningsmann.
En krig, ei krise og ei kone seinere kan hans politiske liv være over.

Adieu, Sarkozy?

«Han skulle røske opp i det som var stivnet og gammeldags, men bevare alt som gjør Frankrike til et land å være stolt av.»

► **I morgen går det franske folk** til urnene for å avgjøre hvem som blir finalister i årets presidentvalg. Etter alt å dømme vil kampen stå mellom den sittende presidenten og utfordreren, sosialisten François Hollande. To uker seinere faller den endelige avgjørelsen.

En iskald vårsøndag i Paris. Langs Seinen løper mosjonister maraton i små kortbukser. Ute ved Vincennes-parken varmer sosialistpartiets tilhengere seg med valgpiknik og ferske meningsmålinger som viser at deres kandidat François Hollande ligger an til å bli Frankrikes neste president. Her på Place de la Concorde i sentrum av byen er det imidlertid Nicolas Sarkozy som gjelder. Både Ludvig XVI og Marie Antoinette mistet hodet på denne plassen i sin tid, men akkurat det skal vi ikke legge vekt på nå: President Sarkozy har nemlig mer å gi, hevder Valérie og Noël, to kvinner i midten av førtiåra som har kjørt femten mil for å vise sin støtte på det store folkemøtet ei uke før valget. Det er tre timer til Sarkozy er ventet på scenen, men venninnene har fyrt seg bra opp allerede. De holder opp et banner: «Nei til medie-lobbyingen for Hollande», står det. En protest mot at mediene hevder valget allerede er avgjort. En avskyerklæring mot sosialistene som kaller Sarkozy en diktator.

- Men han har en del autoritære trekk, har han ikke?
- Man må være sjef! Han er en leder som fortjener vår respekt. Og han har holdt oss unna krisen. Vi er ikke akkurat Hellas, påpeker Valérie.

Hun får støttende tilrop fra folk rundt oss. De vifter med flagg, klapper og jubler, enda de ifølge Sarkozy tilhører «den tause majoriteten» - de som ikke pleier å demonstrere, som bare er gode franske borgere. Sarkozy sier de er folk flest. Han kan ha feilberegnet antallet.

Nicolas Sarkozy har samlet folk på Place de la Concorde før. En maikveld for fem år siden var plassen stappfull av mennesker som feiret seierherren Sarkozy. Han skulle røske opp i det som var stivnet og gammeldags, men bevare alt som gjør Frankrike til et land å være stolt av. «Mine kjære venner, i dag har Frankrike vunnet», sa Sarkozy fra den store scenen. Mange følte det slik. Og Sarkozy ble raskt den mest populære presidenten i Frankrike siden slutten av femtitallet.

Fem år seinere er han kåret til den mest upopulære. Trusselen fra ytre høyre, som Sarkozy trodde han hadde nøytralisert ved å være tøff mot de kriminelle og streng med innvandrerne, har vokst seg sterkere etter at Jean-Marie Le Pen overlot partiet Front National til datteren Marine. Når landets innbyggere stemmer i presidentvalgets første runde i morgen, har de ti kandidater å velge mellom, og Sarkozy kan godt komme først blant dem. To uker seinere, i den andre og avgjørende valgrunden - hvis Sarkozy møter Hollande til duell og meningsmålingene får rett - kommer Sarkozy til å tape.

«Jeg vil ha et land som ikke bare produserer gjeld og arbeidsløshet», skrev Sarkozy i selvbiografien «Vitnesbyrd», som kom ut før forrige valg. Nå må han vise fram regnskapet. Der står det at arbeidsløsheten nærmer seg ti prosent, og at statsgjelden har økt med 600 millioner euro. Det kan ikke bare være den internasjonale økonomiske situasjonens skyld, mener kritikerne. Sarkozy ville forandre Frankrike. Det er vanskelig å hevde at det har gått helt som han hadde planlagt.

Utfordreren: Sarkozy sverter gjerne sosialistenes presidentkandidat François Hollande: - Hollande er ingenting! Et null!

Ekskona: Cécilia Ciganer-Albeniz var Sarkozys andre kone, som forlot ham etter at han ble valgt til president. Her med deres felles sønn Louis, i 2007.

Førstedamen: Forholdet til eksmodellen Carla Bruni ble litt mye for dem som allerede syntes Sarkozy var vel mye glamour og plast.

Når sant skal sies kom Nicolas Sarkozy kom egentlig litt skjevt ut allerede fra start. Etter seiersmøtet på Concorde-plassen i mai 2007 møtte han sine nære støttespillere, noen halvkjendiser og en del rikfolk til festmiddag på restauranten Fouquet's rett ved Champs-Élysées. Kvelden kom dårlig ut i pressen. Det så ut som en overdådig feiring av en luguber businessdeal, ikke en verdig markering. Rett etterpå, som for å toppe det hele, dro Sarkozy og kona Cécilia på luksusyachtferie med en investor med halvbra rykte. Dette var starten på kallenavnet det har vist seg helt umulig å bli kvitt for Sarkozy - «bling bling-presidenten», altså en mann med like diskret forhold til penger som en hiphopstjerne fra nittitallet. En fersk satirebok om Sarkozys år ved makten heter «Bling», ei bok som kom for et par år siden het rett og slett «Kvelden på Fouquet's». Sarkozy har angret på det hele. Restauranten vil tydeligvis også glemme kvelden: På nettsidene nevnes Georges Simenon og Liza Minnelli som berømte gjester, men ikke presidenten. Det er snarere som om eierne diskret markerer avstand til ham: «Her er ikke luksus noe overflattisk», står det.

Noen skulle fortalt det til Sarkozy på forhånd. Ekskona Cécilia, for eksempel. Spør man Sarkozys rådgivere er det hun som har skylda. Det var Cécilia som planla de ekstravagante middagene, det var Cécilia som ville på yacht-tur. Ekteskapet skrantet, og Nicolas gjorde som hun ville for å vinne henne tilbake. Det hjalp ikke. I oktober 2007, et halvt år etter at Sarkozy ble president, ble de skilt. Det var tunge dager for Nicolas Sarkozy privat, naturlig nok, men politisk gikk det ikke så verst de første månedene. Regjeringen var satt sammen av vel ansatte folk med appell i flere politiske leire. Den karismatiske grunnleggeren av Leger uten Grenser, Bernard Kouchner, ga Sarkozys prosjekt troverdighet også hos deler av venstresiden. Det så ut som dette skulle kunne gå riktig bra. Sarkozy var effektiv, han hadde gjennomført en meget god valgkamp, hadde slått Ségolène Royal, nå skulle han handle. Uheldigvis valgte han feil mann å handle med.

I begynnelsen av desember 2007 slo en uvanlig campinggjest opp teltet sitt på plenen foran hotell Marigny i nærheten av presidentpalasset i Paris. Moammar Kadhafi var i Paris for å signere lukrative våpenkontrakter, og president Sarkozy fikk fullt diktatorshow for pengene. Kadhafi skiftet kostymer hyppigere enn Lady Gaga, fartet rundt og så på turistattraksjoner, mens flere i Sarkozys stab fortvilet forsøkte å ta avstand fra sirkuset. Statssekretær for menneskerettigheter, Rama Yade, kalte besøket «et dødsdyss», og nektet å møte opp på en offisiell middag med diktatoren. Utenriksminister Bernard Kouchner var ikke like tydelig, men tydelig nok, da han sa at han «ved et lykkelig sammen treff» hadde en annen middagsavtale den kvelden.

Sarkozy syntes kritikken var latterlig, et typisk utslag av den lettvinde radikalismen som preger Paris' bedrestilte. «Det må være fint å aldri bli våt på beina, aldri ta noen sjanser og å være så sikre på dere selv der dere sitter med en café au lait på Boulevard Saint-Germain», sa Sarkozy.

Ifølge det franske nettstedet Mediapart skal Sarkozy på sin side virkelig ha tatt en sjanse: De hevder han mottok 50 millioner euro i valgkampstøtte fra Kadhafi før valget i ►

Bønn om hjelp: Den forestående valgkampen er et være eller ikke være for Sarkozys politiske liv. - Hjelp meg. Hjelp meg, oppfordret han tilhørerne på Place de la Concorde i Paris i slutten av mars.

Fra null verdi til full verdi!

Før: Plastemballasje
Nå: Skjerm

Før: PC-skjerm
Nå: Sykkellykt

Før: Vaskemaskin
Nå: Tannhjul

Før: Hermetikkhokser
Nå: Sykkelramme

Alt du kildesorterer blir til noe nytt.
Da spares råstoff, energi og miljø.
Takk for at du er med!

sortere.no

Kildesortering på nett

Problemgjesten: I desember 2007 ønsket Sarkozy Moammar Kadhafi velkommen til Paris. Libyas daværende diktator kom for å signere våpenkontrakter. Besøket ble av kritikere kalt et «dødskyss» for Sarkozy.

«Motstanderne synes Sarkozy ble så uspiselig at vi s

► 2007. Sarkozy har benektet påstandene på det sterkeste. Om Sarkozy ikke klarte å overbevise kaviar-radikalerne, klarte han å bli sammen med en av dem. Bare noen dager etter Kadhafis besøk, kunne aviser og magasiner trykke bilder av presidenten på Disneyland i Paris sammen med eksmodellen og visestjernen Carla Bruni. Det ble for mye glamour og plast for dem som allerede syntes presidenten var en brautende, vulgær mann. Nicolas og Carla ble kjendiser på en helt annen måte enn tidligere franske presidentpar. Og Sarkozy er på flere måter mindre presidentaktig enn sine forgjengere. Mindre aristokratisk, mer dynamisk. Det har åpenbare fordeler, men franskmennene ble ikke entydig begeistret likevel. Paret ga liksom for mye av seg selv, de var for ivrige på å bli fotografert, det ble for ... ufransk. Motstanderne synes Sarkozy ble så uspiselig at vi snakker mer om forakt enn mistillit. Han er arrogant! Vulgær! Også så liten!

Ifølge Sarkozy er han ikke en mann som lar seg knekke av kritikk, eller av å stå alene. Han har hatt oddsene mot seg helt siden oppveksten: «Jeg hadde verken forbindelser eller penger», skriver han i selvbiografien, men det er nettopp motstanden som gjorde ham så lysten på å vinne. Det kunne vakt sympati, men slår ikke alltid til. Han kan framstå mer diktatorisk enn energisk: Sarkozy er nesten alltid bisk, selvsikker, på grensen til hånlige på pressekonferanser. I et nettmøte med lesere av avisa Le Parisien i forrige uke fikk Sarkozy spørsmål om sin stil. «Jeg har sagt ting jeg angret på», svarer han. «Men man må ikke bli en mumie selv om man er president. Jeg har vært annerledes enn mine forgjengere. Jeg har blitt skilt, jeg har giftet meg igjen. Jeg hadde kunnet spille skuespill. Enkelte for meg har levd dobbeltliv, er det bedre? I den tiden vi lever i nå, er det avgjørende å ha energi, styrke. Løgn og dobbeltmoral hører forrige århundre til.»

En ting er stilen, mange har også snudd seg vekk fra politikken.

Den Sarkozy som lovet styrke og trygghet ved forrige valg, har ofte nøydt seg med å nøre opp om folks frykt og mistenksomhet. Høsten 2009 lanserte Sarkozy en stor-satsing fra regjeringen, «den store debatten om nasjonal identitet». «Folk deler i stadig mindre grad de samme verdiene, den samme kulturen og de samme visjonene her til lands», mente en bekymret Sarkozy. Tiltaket ble umiddelbart kritisert for å splitte folket snarere enn å samle det omkring fellesverdier. Initiativet ble oppfattet som en fremmedfiendtlig, angstfylt krigserklæring, et savn etter en mytisk fransk fortid uten muslimer og andre skumlinger. Initiativtakerne forsikret om at det ikke var ment slik, men argumentasjonen ble vanskelig når Sarkozys partimedlemmer slapp ut i fri dressur. En borgermester nord i landet beskrev utlendingsfaren slik: «Det er på tide vi reagerer, for vi kommer til å bli spist levende». Den store debatten rant ut i sanden, men hentes stadig fram av motstanderne: «Debatten har kulminert i en statsautorisert fremmedfrykt, en offisiell islamofobi», het det i en spesialutgave om Sarkozys presidentskap gitt ut av avisa Le Monde nylig. Samtidig synes ikke velgerne lenger til høyre at Sarkozy har vært tøff nok mot utlendingene, og foretrekker Marine Le Pen.

Klokka nærmer seg tre. Det blåser fortsatt kaldt over Place de la Concorde, og det kjennes ikke som medvind for Sarkozy. «Jeg håper alt går bra?» spør konferansieren uten å få svar. «Jeg håper alt går kjempebra!», prøver han, som om det svinger litt mer i folkemengden. «Vi er allerede over hundre tusen», roper han. Folk virker litt usikre på om det stemmer, men neste taler, Sarkozys talskvinne, er ikke i tvil: «Dere er så mange! Og så sterke! Kjære venner! Hollande tror han allerede sitter med makten, men dere vet bedre! Dere er sosialistenes mareritt!»

Neste taler advarer mot partiene François Hollande vil måtte ta hensyn til om han vinner: De røde på ytterste venstre hold, som vaier med sovjetiske flagg! Og Eva Joly, som vil forby militærparader på nasjonaldagen!

Løpegutten: Mens Chirac og Mitterrand inviterte fotografer på blazerkledd tur i parken, liker Sarkozy å la seg avbilde på joggetur rundt presidentpalasset.

Nestsjefen: Sarkozy har ledet an mot eurokrisen, men det er Tysklands forbundskansler Angela Merkel (bak) som bestemmer hvor pengeskapet skal stå.

Familiefaren: Taper Sarkozy valget, gleder han seg til å bli en helt vanlig pappa for han og Carla Brunis lille datter Giulia (6 md.).

snakker mer om forakt enn mistillit. Han er arrogant! Vulgær! Også så liten!»

- Et håpløst forslag, sier Claude Schmierer og nikker. Han har grått skjegg, er sønn av en innvandrer fra Russland, og er stolt fransk patriot.

- Eva Joly er virkelig ikke noe særlig til turistreklame for Norge. Dere burde holdt dere til å snakke om fjordene, sier Schmierer og smiler.

Han synes det er meningsløst å bytte ut Sarkozy nå.

- Han har vært kapteinen som har ført skuta trygt fram i uvær.

«Jeg elsker å bygge, handle, løse problemer», skriver Sarkozy i sin selvbiografi. Den iveren har kanskje vært tydeligst i utenrikspolitikken, for eksempel under eurokrisen, selv om det har vært nokså tydelig at Angela Merkel har bestemt hvor pengeskapet skal stå. 15 september 2011 kunne Sarkozy imidlertid ta imot ros for et internasjonalt initiativ som bar hans egen, tydelige signatur.

«**Jeg står der**, det er varmt som i en badstu, nedenfor rampen som går opp til det store sykehusets førstehjelpsavdeling der de venter, sykepleiere, pasienter, familiemødre, Tripolis kvinner. Det er flere hundre av dem. (...) De vakre ansiktene til kvinner som ikke lenger er redde, som ler, som håper, som leker med jojo-er, som roper Takk Sarkozy!»

Slik skildret den franske kjendisfilosofen Bernard-Henri Lévy stemningen da Sarkozy landet i Libya etter Kadhafis fall. Lévy hadde insistert på at Frankrike skulle gjøre noe for å stanse diktatorens nedslaktning av sine landsmenn, og Sarkozy var lett å overbevise. Den franske presidenten ble en hovedpådriver for FN-støttede luftangrep på Kadhafis styrker. Kanskje han var forbannet over hvordan den libyske diktatoren hadde gjort Sarkozy til narr på sitt besøk i Paris. Kanskje var han genuint forarget over hvordan Kadhafi så ut til å planlegge et folkemord. Kanskje syntes han at han trengte en krig, et raskt og effektivt angrep som kunne minne Frankrikes innbyggere om hvilken handlekraftig presi-

dent de har valgt. Uansett motiver: Diktatoren falt, og president Sarkozy fikk hilse på et nyfødt barn fra Benghazi, med det velklingende fornnavnet «Sarkozy».

Det kan virke som om Sarkozy har en handlekraftig politimann som ideal: Det startet allerede da han som innenriksminister forhandlet direkte med en gisseltaker i en barnehage. Etter 46 timers innsats fikk Sarkozy selv barna ut, og mannen med eksplosiver rundt livet ble skutt av politiet. Som president har han grepet direkte inn i franske angrep på somaliske pirater. Slik håndterte han også etterspillet etter den groteske tragedien i Toulouse tidligere i vår, der Mohamed Merah drepte tre soldater, tre barn og en lærer. Drapene fikk mange til å spå at Sarkozy kom til å gjøre det bedre på meningsmålingene, men tragedien ble ingen stor velger-flytter. Det er arbeidsløshet og dårlige økonomiske framtidsutsikter som opptar velgerne. Der forsøker Sarkozy å skremme med at hans sosialistmotstander vil få markedene til å kollapse i panikk, skulle han bli valgt. François Hollande svarer med å hevde at Sarkozy vil stramme inn den franske økonomien så mye at den dør hen. Ingen av dem har voldsom tillit i dette spørsmålet, men meningsmålingene viser at folk flest tror mest på Hollande.

I et tv-intervju 8. mars i år, sa Sarkozy det temmelig klart: «Hvis jeg taper presidentvalget, forlater jeg politikk.» Han kan tenke seg å tilbringe mer tid med datteren Giulia har han fortalt, han tenker visst ofte på det når han går forbi naboskolen og ser fedre som henter sine barn. Samtidig insisterer han på at han er sikker på å vinne. Det er som om han ikke egentlig tror det er mulig for Hollande å ta hjem seieren. Som han sa det til en fransk journalist tidligere i valgkampen: «Jeg kommer til å vinne, og jeg kan til og med fortelle deg hvorfor: Hollande er ingenting! Et null, forstår du?»

På Place de la Concorde er tiden endelig inne. Sarkozy kommer hastig innover mot scenen, flankert av tre livvakter. Han ser ivrig ut, håndhilser på tilhengerne

som lener seg fram over sperringene. Han går opp på scenen, slår armene ut, før han legger den ene hånda på hjertet.

- Kjære venner! De sa dere ikke ville komme, sier han.

- Men dere er en enorm bølge som har truffet Paris i dag! Dere er det Frankrike man aldri hører, fordi man aldri gir dere ordet!

- NICOLAS! NICOLAS! NICOLAS! svarer folkemengden, og der ser vi Carla Bruni på storskjermen, helt foran scenen. Hun smiler.

- Det som står på spill, er kampen for at vår sivilisasjon skal overleve, roper Sarkozy, og folkemengden koker. Sarkozy smiler. Så kommer gullrekka. President Sarkozy kommer ikke fra et hvilket som helst land, får vi høre. Det er Voltaires land. Chateaubriands land.

- Molière! Napoleon! General de Gaulle! Racine! Zola! Victor Hugo! Vi er arvtakerne til dette landet! Vi har ikke rett til å kaste bort den arven! Han roper nå.

- Vi kommer til å vinne, svarer folkemengden.

- Frankrike må ha rett til å forsvare sin kultur, sitt språk, sin i-den-ti-tet! Det er ikke skamfullt å si det! Det er legitimt!

Sarkozy snakker om skolen, familien, nasjonen, det er en intens og alvorlig appell, som varer over en halvtime, med stadige avstikkere til Frankrikes nasjonalhelter.

- Hør på Victor Hugo, sier Sarkozy igjen.

«Og på de Gaulle! Mine kjære landsmenn! Ta skjebnen i deres egne hender!»

Han er innbitt, intens, og bygger seg opp til sluttsetningen som har blitt hans kjennemerke ved alle vårens valgkampmøter. Oppfordringen om videre innsats for å sørge for at Sarkozy får satt sine drømmer om Frankrike ut i livet.

- Franske menn og kvinner, sier Sarkozy:

- Hjelp meg. Hjelp meg!

Det er meningen at det skal være et kamprop. Ei uke før valget høres det mest ut som en litt håpløs bønn. ●

magasinet@dagbladet.no

Ingen kritikere får styre hennes valg, sier hun. Nå har plateaktuelle **Tone Damli Aaberge** (24) kledd av seg igjen.

Toner flagg

- **Skal me køyre** ein tur so dikka får sjå bygda før kampstart?

Tone Damli Aaberge ser på på klokka, tydelig rastløs.
- Eg hata å vere seint ute på stadion, sier hun.

Det er ennå drøye to timer til kampen mellom Sogndal og Haugesund. Artisten er en svipptur hjemom for fotballfest og foreldrebek. Dagen før hadde hun event-jobb i Grieghallen, nå venter straks platelansering i Oslo.

Tone har lånt foreldrenes svarte Audi. I Oslo kjører hun en sponsa elbil, og mener sjøl hun er «en grisegod sjåfør». Målet for turen er Åberge, slektsgården oppe i høyden der faren bodde sine første to år. Tone viser parken i sentrum, den som faren har tegnet. Faren Jon er en klarinettspillende landskapsarkitekt og gartner. Mora, Hilde, er lærer på ungdomsskolen.

Vi kjører forbi kulturhuset, der Tone elleve år gammel debuterte for en fullsatt sal med Elton Johns «Your Song» på Ungdommens kulturmønstring. Hun var tørr i halsen, så nervøs at hun hadde mest lyst til å gråte, men da som nå var «gleden av å opptre større enn frykten». Hun peker på huset til «besten og besta», og der borte bor Tore Andre Flo og hans fem barn, storesøstera til Tone var en gang au pair for fotballfamilien i London.

På Åberge venter foreldrene. Derfra kan du se hele Sogndal, bygda innerst i Sognefjorden med drøye sju tusen innbyggere.

Her er utsikt mot fjord og fjell, og der, fem kilometer fra sentrum, ligger Kjernes og barndomshjemmet der Tone vokste opp sammen med søsknene Tale og Are.

- Jeg hadde en fantastisk barndom, mamma og pappa var passe strenge, men ga oss mye spillerom, sier hun.

Jenterommet er intakt, bortsett fra at hun nå har fått inn en dobbeltseng.

Tone er fjorden, baby. Hopper over ei grind, ler av brekende sauer, roper mot Sognefjorden og bryr seg ikke om at det er bitende kaldt.

- Er det ikkje fint her? Sjå då! Å ta seg en joggetur her ... alt er så reint, lufta, vatnet, alt. Eg elsker Sogndal!

Faren tar et godt tak rundt yngstedattera, mora retter på luggen hennes og forteller om tida i Idol.

- Klart vi var urolige for at jenta vår på 16 år skulle bu aleine på hotell i Oslo i vekevis. Det blei ikkje bedre då ho plutselig blei der. Men det har jo gått veldig bra, og nå er vi trygge, sier hun.

Faren spytt ut snusen.

- Eg kan ikkje seie noko objektivt om kor bra sangstemme Tone har, om kor pen ho måtte vere og alt det

der. Men det eg veit, er at Tone er ei hyggeleg jente. Og det er det viktigaste. Ho Tone klarer seg godt, sier han.

Vi lever i en tid der norsk fjernsyn produserer kjendiser på samleband.

Om vi skal dele opp livsløpet til en gjennomsnittlig norsk kvinnelig populærkulturell kjendis i faser, fortøner det seg gjerne slik:

Oppdagelsen: Den finner oftest sted i et eller annet talentprogram. Vedkommende er upolert, absolutt sjarmerende, har dialekt, røde kinn, gode verdier og liker pølse med pomes frites. Har ingen skrupler med å vise fram både hjem, tenåringskjæresten og familie. I denne fasen er det mest medgang.

Etableringen: Den første begeistring er lagt seg. Vedkommende blir oftere sett med store solbriller, har gjort det slutt med kjæresten fra hjemmestaden, flytter til Oslo, er mindre rød i kinna, men fortsatt entusiastisk. Kritikere og publikum er nå mindre raus med rosen. Her faller de fleste av kjendiskarusellen.

Veien videre: Nye talenter er kommet til, kampen om oppmerksomheten hardner. Men noen biter seg fast, nekter å gi seg, og takker ja til nye utfordringer og program, som Skal vi danse og Melodi Grand Prix. De får seg også ny kjæreste, kortere kjoler, en blogg, personlig trener og ambisiøse bakmenn. Kritikere etterlyser derimot en tydeligere stil, og blir forvirret over at vedkommende ikke kan plasseres i en bestemt bås.

Nyetableringen: I denne fasen er kjendisen blitt mer kjent for å gjøre ting de egentlig ikke kan, og det er på tide å rykke tilbake til start. Helst med nytt image. Livretten er nå rå fisk, nøtter og grønn te. Vanker naturligvis sammen med andre kjendiser. Karrieren kan her få et byks ved hjelp av en kjendisromanse. Vedkommende er

«Får jeg et kamera foran meg, blir jeg elektrisk».

hatet og elsket, og føler seg gjerne rammet av janteloven. Fra nå av er det bare de mest utholdende som holder stand.

Oppsummeringen: Vedkommende har ikke tenkt å gi seg, og markerer sin eksistens med en biografi, en jubileumsforestilling - eller ei samleplate.

I en alder av 24 år har Tone Damli Aaberge rast gjennom alle disse fasene. Fra å være ei fotballjente fra Sogndal, er hun nå en av landets største popstjernekjendiser, samboer med skuespiller Aksel Hennie i en 300 kvadratmeter stor villa på Frogner, og har vært gjest på Slottet under en gallamiddag til ære for det sveitsiske presidentparet.

Eventyret begynte i 2005 da hun tapte finalen i Idol for Jorun Stiansen (som for øvrig falt av i etableringsfasen, og ikke lyktes helt i nyetableringen). Tone fullførte aldri det første året på Firda Videregående skole. Hun gikk heller i skole hos Idol-dommeren David Eriksen, plateprodusenten som var overbevist om at han hadde funnet Norges nye superstjerne. Allerede desember 2005 hadde tenåringskjendisen fra Sogndal solgt til gull med countrypop-albumet «Bliss».

Tone Damli Aaberge ble fort en etablert snakkis. 17 år gammel sa artisten at hun elsket å være i media. Alltid smilende, gjerne poserende med tunga ute.

- Du, det med tunga skyldtes gjerne at jeg var nervøs. Det har jeg slutta med, og er blitt flinkere til å være i media når jeg er aktuell. Som nå.

- Klarer du det?

- Eh ... nei. Vi får kalle en spade for en spade; jeg klarer det ikke helt, men som sagt, jeg er blitt flinkere.

- Du liker fortsatt å være på tv?

- Jeg elsker det! Får jeg et kamera foran meg, blir jeg elektrisk. Men jeg sier nei til ekstremt mye, du aner ikke. Og det er helt sant.

- Du har tilbrakt en tredjedel av livet ditt i rampelyset?

- En tredjedel av livet? Det er jo sjukt. Men jeg har smakt på redselen for at jeg ikke skal drive på med dette lenger. Alt folk skal miste interessen for meg. I fjor ble det veldig stille i perioder, og det likte jeg ikke. Jeg liker at det er travelt.

Stille? De siste åra har Tone vært en av de mest omtalte og internetsøkte kjendisene. Da hun i januar i år lanserte den noe lettledde videoen «Look Back», toppet det seg. Kritikere mente den var sexfiksert og fordummende.

- Jeg skjønner det ikke, jeg så nylig på videoen igjen.

Det er søren meg bare litt naken rygg og brystkasse. ▶

I startgropa: - Liten og rund, er Tones kommentar til dette bildet. - Jeg hadde en fantastisk barndom.

To søsken: Tone på Kreta-ferie, på fanget til pappa Jan. Storesøsknene Tale og Are flankerer minstejenta.

Venninner: Til høyre Eva Weel Skram, som Tone (midten) deltok i «Idol» sammen med. Storesøster Tale t.v..

Fotballjenter: - Meg og Tale. Legg merke til den fantastiske Rune Bratseth-t-skjorta!

Stilsikker: - 6 år, med nyinnkjøpt kjole på Mallorca. God stil, kommenterer Tone i dag.

- ▶ - Hvorfor tror du da det ble så sterke reaksjoner?
- Jeg vet ærlig talt ikke. Kanskje jeg bryter noen små grenser som folk blir ville i hodet av? Kanskje handler det om at jeg ikke skal tro jeg er noe? En, to, tre; samma det. Jeg er blitt veldig hardhuda, og lever greit med å bli utsatt for negativ oppmerksomhet.
- Og denne uka valgte du å kle av deg igjen, nå i bladet Costume?
- Ja, så sannelig. Ingen kritikk skal styre mine valg og handlinger. Kropp er topp, jeg tror for øvrig at mange er enige med meg i det.
- Du sjekker deg ikke om kritikken?
- Jo, så klart. Jeg er sjølsikker, men samtidig sårbar. Dårlige anmeldelser går inn på meg, jeg vil at alle skal like meg og musikken min. Det er et stort problem, for det funker jo ikke sånn. Jeg gjør så godt jeg kan. Men holder jeg kjæft, blir jeg omtalt som dum. Prøver jeg å holde meg i form, er jeg forfengelig. Og viser jeg litt hud i en musikkvideo, er jeg altså et dårlig forbilde. Men jeg har ingen grunn til å klage, jeg lever drømmen. Jeg har det veldig bra.
- Hun sjekker den rosa mobilen.
- Sjølsagt har ikke jeg bare lette dager, og jeg kan love at det er hardt arbeid. Men kanskje jeg er en annen type artist enn mange andre? Jeg har alltid tatt sjanser, og er ikke redd for å drite meg ut. Jeg liker å være med på ting, liker å gå på røde løpere, er eventyrlysten og gidder ikke å si nei til ting.
- Som reklameoppdrag?
- Jeg gjør reklamejobber fordi jeg får muligheten. Ikke alle får det. Det gir meg en økonomisk trygghet til å jobbe hardere i studio. Men nå forsvarer jeg meg, og det er bare tulle. Jeg har fått et automatisk skjold rundt meg etter så mange angrep, jeg skal prøve å slutte med det.

På Kafé Krydder i Sogndal sentrum drikker Tone svart traktekaffe og pirker i en tunfisksalat uten dressing. Høyrefoten tramper en ujevn takt under bordet. Akkurat nå er hun mer nervøs for dagens fotballkamp enn den kommende platelanseringen. På mandag kommer Tone Damli Aaberge med samleplata som har fått den talende

«Jeg har fått et automatisk skjold rundt meg etter så mange angrep.»

tittelen «Looking Back». For ni dager siden fylte hun 24.

- Du skal allerede gi ut ei best-of-plate?
- Det var dine ord, men det er en samling av mine favorittlåter pluss tre nye. Kall det gjerne oppsummering av mine fire første plater. Men *best of*? Det høres så klissete, pompøst og voksent ut. Mange reagerer nok på at jeg i en alder av 24 år gir ut ei samleplate. Men jeg har allerede opplevd sinnssykt mye, og følte det var på tide å summere opp før jeg går videre og gjør noe helt annet.
- Noe helt annet?
- Ja, jeg vil gi ut ei plate på norsk. Så da blir det et skritt vekk fra den ultrakommersielle popen.
- Skal du skifte musikkstil igjen?
- Ja, er det ikke deilig? Det siste jeg har lyst til å gjøre er det som er forventa av meg, det gjør godt å forvirre. Jeg tror jeg kan glede mange med ei plate på norsk. Vi begynner snart å jobbe i studio, og jeg skal bruke god tid. Nå skriver jeg både tekster og låtskisser.
- På vei mot stadion hilser Tone på en gammel matte-lærer, det er gamle håndballvenninner, venner av familie, barndomskompiser og fans. Tone snakker med alle, men har fullt fokus på kampen.

- **No banker hjertet mitt**, sier hun rett før kampstart. Topplaget Sogndal spiller hjemmekamp mot Hauge-sund. Det hjelper ikke at fotballaget har en spiller som heter Elvis på laget, bruker rosa drakter på bortebane og kaller hjemmestadionet sitt for Fosshaugane Campus. Sogndals største stjerne er jenta som sitter på tribunen, perfekt sminka, kledd i tjukk jakke med fuskepels. Når laget scorer, etter ni minutter og 22 sekunder, zoomer TV 2 igjen på Tone, som jubler hemningløst:
- JAAA! Deilig! Stao pao Sogndal! No blir da fest!
- Tone sitter på VIP-tribunen med faren Jon og barndomskompisen Stian. Tre små autografjegere får beskjed om å vente til pausen, hun har mer enn nok med å fokusere på det som skjer på banen.

Allerede i 2009 uttalte Lydverkets Asbjørn Slettemark at «Tone Damli Aaberge må være den mest hardhuda unge kjendisen vi har. Når du får så mye dritt på nettet, og klarer å komme smilende ut av det, har du en drivkraft som er unik.»

- Det var hyggelig sagt, og det stemmer nok. Heldigvis er jeg veldig glad, smilet er ikke påtatt. Men det tok mange år før jeg klarte å slutte å lese om meg sjøl. Men nå har jeg endelig klart det.
- Du googler aldri deg sjøl?
- Jo, men jeg har sluttet å lese kommentarfelt. Det er alltid et og annet *sopplove* som sitter der ute klar til å hogge, men dem er det ikke verdt å ødelegge dagen min på. På bloggen min har jeg for lengst stengt kommentarfeltet. Det er fint, for plutselig har jeg det bra med å blogge. Jeg slipper å forholde meg til grinebiterne som egentlig ikke er interessert i bloggen.
- På bloggen hennes kan du blant annet lese om hennes ferske bursdagsfeiring. 12. april klokka 08.22 la hun ut en liten rapport:
- «*Verdens finaste kjæreste poppa i stillheit opp av senga i 6-draget, da hadde eg allerede vore vaken ei god stund, sov generelt i intervalla gjennom heile natta, i håp om at det snart skulle vere morgon, og bursdagstid. Kvart på sju kom det to vakre mennesker syngande inn på soverommet, bærande på eit brett fylt av godsaker; gryn, omelett, fruk-*

På slottet: Tone og samboeren Aksel Hennie fikk i 2010 delta på gallamiddagen for det sveitsiske presidentparet.

Gjennombrudd: Jorun Stiansen (med mikrofon) vant «Idol» i 2005, men det var Tone som ble stjerne.

&bær, nøtter, te, grapefruktjuice og gaver... Alt dei veit eg elsker!! :) Ei fantastisk hyggelig stund på kvisten, akkurat slik eg hadde drømt det skulle vere. Perfekt.»

På mikrobloggerstedet Twitter la bursdagsbarnet ut et bilde av seg selv i senga, med en stor blomsterbukett og en innrammet barnetegning, som samboeren Aksel Hennies sju år gamle datter hadde laget til henne.

- Det beste med Aksel er at han er snill med kjæresten sin, sier hun.

- Han kommer godt ut av det på bloggen din?

- Ja, men egentlig skriver jeg om svært lite. Og ikke mye om privatlivet mitt.

- Du er da privat?

- Jo, men veldig overfladisk. Jeg skriver aldri om det aller næreste i forholdet vårt. Jeg kan heller aldri skrive om mine framtidsplaner, for de er jo alltid hemmelige. Så det jeg sitter igjen med er ting som trening, at jeg har stått opp, været, og litt mat. Det er kanskje kjedelig, men det er for å gi litt ekstra til dem som måtte sette pris på meg.

Dagen før bursdagen ga hun et lite innsyn i en dag i sitt liv:

«Har hatt ein aldri så liten 'vårreingjering' i dag, og kalla 'Tone-tid'.. Eg og venninna mi, Christina fra Voss, var hos superdupre Fred Hamilton i dagtidlig, fekk stelt bryna våre (hos meg såg det ut som ein liten granskog før timen). Ingen e bedre enn Fred når det kjemme til brynmagic fingers, alltid like nøgd. Etter happyhour der, bar det avstad til 'Beths' på Frogner for fingerstell hos Tina, som eg sette så umåtelig pris på. Elska å sette meg ned i stolen hjå ho, avslappande, deilig venninneprat, kaffi, kvalitetstid. Nykløpt, fjerne bryn og velstelte negler... Etter alt jåleriet var det på med Bavac-tightsen og squashsko, ein drøy time med strisveitte blei gjennomført.»

- Dette høres da veldig flott ut? sier hun. Og ler av sine egne rapporter.

- Jeg skjønner jo at det er lett å parodiere dette *picture perfect* livet mitt, som tilsynelatende består av å nappe øyebryn, løpe ei mil, spise salat og gå på røde løpere.

- Det er et stykke fra fotballjente i Sogndal til livet i villa på Frogner?

Glamour: - Jeg gjør reklamejobber fordi jeg får muligheten. Ikke alle får det. Det gir meg økonomisk trygghet.

- Fotballjenta er der, i aller høyeste grad. Det er litt todelt, jeg er både jålete og rufsete. Jeg vet at jeg ikke lever som alle andre 24-åringer, og jeg har kanskje hoppet over noen faser som mine jevnaldrende går gjennom. Jeg tror av og til folk har glemt hvor ung jeg egentlig har vært, men så skal det sies at jeg også har en kjæreste som er betraktelig eldre enn meg.

- Du forsvant fort inn i det etablerte voksenlivet?

- På en måte er jeg voksen for alderen, og jeg liker det. Jeg er et godt husmorenne, men reagerer når jeg stadig får spørsmål om jeg skal bli mor. Det er det mest private og sensitive spørsmålet. Tenk om jeg ikke kan få barn?

Forrige uke kåret «Min mote»-leserne Tone til Norges best kledde kvinne, hårfint foran kronprinsesse Mette-Marit. I fjor fikk sogningen prisen som årets best kledde av bladet Costume.

- Ja, der ser du hvilke trofeer jeg har å bidra med. Aksel har vunnet flere Amanda, og har fått priser av en annen verden. Jeg har absolutt en drøm om å vinne andre priser, og jeg innrømmer gjerne at jeg misunner dem som vinner Spellemannpriser. Men jeg får aksept på så mange andre måter, det funker for meg.

«Jeg innrømmer gjerne at jeg misunner dem som vinner Spellemannpriser».

Tone Damli Aaberge

Født: 12. april 1988

Familie: Samboer med Aksel Hennie.

Reservermamma til Hedda (7).

Aktuell: Med samleplate.

Hva provoserer deg?

- Folk som har en grunnleggende evne til å snakke negativt om andre.

Beste egenskap:

- Blid og møter folk med et åpent sinn.

Verste egenskap:

- Konflikttsky.

En ting folk ikke vet om deg:

- At jeg som veldig ung nesten hver dag etter skolen formet tankene mine til små noveller.

Hva ønsker du deg mest?

- Et liv i fred og fordragelighet.

Hva er du redd for?

- At folk skal forsvinne rundt meg.

Hva leser du?

- Akkurat nå leser jeg «Jeg er Zlatan». Den er zlatans god.

Hvem beundrer du?

- Kjæresten min, og foreldrene mine.

Om du kunne reist tilbake i tid, når og hvor?

- Jeg kan forestille meg at 70-tallet, med musikk, klesstil og levemåte, hadde passet meg glimrende.

Hva gjør du om ti år?

- Jeg håper jeg fremdeles er en del av musikkbransjen, og får være sammen med alle de fantastiske folkene jeg har rundt meg i dag. Jeg håper også at det yrer av liv i huset vårt.

Du har fri og kan dra hvor du vil, hvor drar du?

- Enten Sogndal eller India. Like eksotisk begge deler.

Det har ikke manglet på ambisjoner. Før Idol-finalen i 2005 fikk hun følgende spørsmål fra VG: «Hvem er dine topp tre kjendismenn?». Hun svarte David Eriksen, Aksel Hennie og David Beckham.

- Kødde du? Ha-ha, det husker jeg ikke. Men der ser du, jeg får det som jeg vil. Jeg går for det jeg vil ha.

David Eriksen er hennes manager på sjuende året. Aksel Hennie har vært kjæreste i tre år. Og fra David Beckham har hun fått en fotballdrakt med signaturen «To Tone with love, David». Den ble levert på hotellrommet hennes da hun før jul i 2010 var i Los Angeles.

Her er kortversjonen: David Eriksen kjenner stjerneprodusenten Simon Fuller, som er manageren til David Beckham. Under en promoturne i USA var Tone på kamp i Los Angeles, fikk hilse på Beckham i garderoben, og alle fire spiste middag i Beverly Hills etter kampslutt.

- David Beckham har vært mitt største idol siden jeg var liten. Det var en stor dag.

I etterkant henviste ukebladet Her og Nå til diverse amerikanske medier som meldte om en flørt mellom fotballspilleren i Los Angeles og pophåpet fra Sogn og Fjordane.

- For en gang skyld lo jeg godt av et romanserykte, men det stemte altså ikke. David Beckham skal få lov til å kose seg der han er.

Signaturen på fotballdrakta ble det mest håndfaste hun kom hjem med etter lanseringen i USA.

- Det er alltid morsomt å skrive om artister som prøver seg i utlandet. Hausse opp, bryte ned. Er det ikke sånn det fungerer? Men jeg var der, jeg hadde en kontrakt, men det skjedde ikke mye. Jeg var på en tre ukers promotur i California, og bare det var fantastisk gøy. Og helt ærlig; jeg har aldri vært skuffa for at det ikke skjedde noe mer. Jeg lever i drømmen om at det fortsatt kan skje. Det er ikke noe jeg stresser med.

- Men hvis det skulle skje?

- Jeg lever i nuet, og sier som faren til Aksel: «Vi driver ikke med hvis-diskusjoner. Hvis tanta di hadde hatt kuk, hadde hun vært onkelen din.» Så enkelt er det. ●

kbb@dagbladet.no

**Uten tak er
morsommere.**

Endelig er den tilbake. Nye Golf Cabriolet.

Dette er en bil som vekker følelser i deg. Nostalgien over at ikonet Golf Cabriolet er tilbake, kombinert med den gode følelsen av å sitte omgitt av ny teknologi, fabelaktige kjøreegenskaper og moderne design. Den klarer også å kombinere frihetsfølelse og trykghetsfølelse. Takket være det aktive veltebøylesystemet som slår inn automatisk på 0,25 sekunder. Slipp følelsene løs og ta en prøvetur. Velkommen til din nærmeste Volkswagenforhandler.

Das Auto.

Kultur

Denne uka:

42 Kultur: James Bond-museet

46 Glam: Liam Neeson

49 Øyeblikket: Helge Skodvin

Goddag Tekst: Rannveig Korneliussen Foto: Lars Eivind Bones

Musiker **Susanne Sundfør** (26) er på vei ut for å samle opplevelser for livet.

Uten slør

Hvordan har du det nå?

- Jeg har det bra. Sola skinner, det er vår, og jeg skal snart ut på turné, noe jeg gleder meg veldig til.

Hva var det første du tenkte da du våknet i dag?

- At jeg måtte lese avisa. Og se gjennom regnskapet. Og at jeg skulle lage smoothie. Tre ting på en gang, altså.

Den siste plata di, «The silicone veil» har fått stående ovasjoner. Det sies du lager popmusikk som nekter å være popmusikk, der det skjønn og harmoniske trekkes og piskes i av plutselig disharmoni og voldsom kraft. Hvordan vil du beskrive den?

- Den er kjempebra.

Om noen dager legger du ut på turné i inn- og utland. Hva er det beste med turnélivet?

- Det beste er å møte publikum gjennom musikken min, stemme piano, være med mine beste venner og kombinere jobb med ferie, for selv om det er mye arbeid, så er det opplevelser for livet å legge ut på veien.

Og det verste?

- Når jeg spiller feil... Da blir jeg ikke i så godt humør.

Musikken din kalles kompromissløs, tenker du sann på den?

- Jeg tenker ikke kompromissløs eller ukompromissløs, hvis det er et ord. Jeg tenker at jeg komponerer og arrangerer det slik jeg vil ha det, og så håper jeg at noen vil like det.

Er du fortsatt opptatt av å ikke bli sett på som en kvinnelig artist, men som artist?

- Ja, hvorfor skulle jeg slutte å være opptatt av det?

Ditt første album i 2007 ble kritikerrost. Det samme ble «The Brothel» som kom i 2010 og ble solgt i over 40 000 kopier. Har du alltid tenkt at det var musikk du skulle jobbe med?

- Nei, det var vel noe jeg fant ut etter at jeg hadde laget «The Brothel». Men jeg er ikke sikker på om det er dette jeg skal gjøre resten av livet heller. Akkurat nå føles det rett.

Hvor henter du inspirasjon fra?

- Nå ser jeg mye film og lytter til mye elektronika, så det inspirerer meg.

Hvem var ditt livs første kjærlighet?

- Vet ikke.

Hva er det viktigste i livet ditt akkurat nå?

- Det er absolutt musikken og kunst. Jeg prøver å se mye filmer, lese, oppleve. Det er jo tross alt jobben min.

Hvis himmelen fantes, hva ville du likt at Gud sa idet du ankom?

- Hadde jo vært fint å få en forklaring og unnskyldning for all lidelse og død som mennesker har gått gjennom igjennom tidene? Ser ikke helt logikken i å være fan av et vesen som skaper så mye misnøye. Tror jeg holder meg nede på jorda, jeg, så lenge. ●

rak@dagbladet.no

Anbefalt

BOK

Fredrik Wandrup

fwa@dagbladet.no

«Jane Eyre»

Charlotte Brontë (Pax)

TIDLØS: Hvorfor ikke ta en skål for den ene av de tre søstrene Brontë, som beriket engelsk litteratur tidlig på 1800-tallet?

Charlotte har fødselsdag i dag (født i 1816), og jeg ser til min glede at hennes roman «Jane Eyre» (1847) fins i en norsk pocketutgave. La dette være en hyllest til alle forlag som sørger for at slike klassikere er ute på markedet, og samtidig minne om at denne romanen om ulykkelig barndom, ukuelig oppvekst og dramatisk opplevelse av den store kjærligheten også fins i flere filmversjoner, seinest i Cary Fukunagas utgave fra 2011.

NETT

Trond Erling Pettersen

tep@dagbladet.no

«Palmeoljeguiden»

<http://www.grønnhverdag.no/nor/Palmeoljeguiden>

AKKURAT NÅ: Palmeolje er visst både usunt for helsa og skadelig for regnskogen. Står det «vegetabilsk olje» på maten du kjøper, er det ofte snakk om dette billige, mettede fettene som vi ikke bør ha i oss så mye av. Overraskende mye - alt fra tacoskjell til brødvarer og sjokolade - inneholder palmeolje. Og vil du vite hvilke, har organisasjonene Grønn Hverdag og Regnskogfondet laget en smart guide på nett. Klikk på ulike produkt-kategorier, og du får vite hvor mye palmeolje det er i for eksempel Nugatti (15-25 %) eller First Price margarin (30-40 %).

FILM

Eirik Alver

eal@dagbladet.no

«Under huden»

Regi: Pedro Almodóvar (2011)
på DVD/Blu-ray

AKKURAT NÅ: Jo da, ingen tvil om at Pedro Almodóvar fremdeles har grepet. Den spanske regissørens siste film er både makaber og ubehagelig, men er likevel tiltrekkende på en merkelig måte. Her er praktisk talt hvert eneste bilde en estetisk nytelse. Det dreier seg om en plastisk kirurg som har klart å skape en type syntetisk hud som tåler det meste. Men akkurat som Dr. Frankenstein får legen erfare at å tukle med skaperverket sjelden går bra. Stort drama, store følelser. Et mesterlig grøss - og en påminnelse om hvilken suveren skuespiller Antonio Banderas kan være.

Gunnar Bond James Schäfer (54)

åpnet museum av to grunner. En lidenskapelig interesse for James Bond - og et håp om å finne sin far.

Bond, Gunnar Bond

Han har lakksko, smoking - og i hånda: en pinneis.

- Jeg føler meg som James Bond. Jeg har både BMW og motorsykel, og jeg drikker ei flaske Bollinger-champagne i uka. Jeg går ikke rundt på byen med pistol, akkurat, men jeg føler meg både glad og pigg når jeg går i smoking, sier Gunnar Bond James Schäfer.

- Men hvorfor heter du Bond James og ikke James Bond?

- Jeg vil kunne si «my name is Bond, James Bond». Hvis jeg hadde hett James Bond, ville det jo blitt «my name is James, James Bond». Man sier jo alltid etternavnet først.

På en grønn gressflekk i den svenske småbyen Nybro, vegg i vegg med en butikk som selger bildeler, ligger verdens eneste James Bond-museum. Fra parkeringsplassen på forsiden har man god utsikt over motorveien og bilene nedenfor. Nybro er et sted man fort kjører forbi, men et stort 007-skilt gjør at bilistene bremses litt. Kan det virkelig stemme? Ja, her ligger et museum som huser en BMW Z3 fra filmen «GoldenEye», motorsykkelen fra «Tomorrow Never Dies» og Jaguaren som ble brukt i den første innspillingen av «Casino Royale». Og hvis man svinger av motorveien, parkerer og går inn, er sannsynligheten stor for at man møter Gunnar - sjefen for det ►

007 MUSEUM
Welcome

Med rett til å samle: Gunnar Schäfer har viet livet til sin store helt. Og håper at museet kan bidra til å løse gåten om farens forsvinning.

«Det føltes som om jeg så pappa på lerretet, uansett om det var Sean Connery eller Roger Moore som spilte James Bond.»

► hele. I dag tygger han vaniljeis med sjokolade mens han fikler med to svarte pistoler. Luftpistoler. Kopier av modeller brukt i to av de 22 offisielle James Bond-filmene. Gunnar leker ikke museum.

- **Det var bare noe** som føltes veldig riktig.

Egentlig var han for liten, men sammen med storebrødrene fikk han dra på Royal kino i Nybro for å se Sean Connery i Bond-klassikeren «Goldfinger». Han var åtte år gammel og husker fremdeles følelsen. Det handlet om å overleve - og om å være ensom. Gunnar hadde aldri drømt om å redde verden, men han visste en ting eller to om ensomhet.

«Hvorfor heter du Schäfer og ikke Puddel eller Doberman?», pleide barna i klassen å spørre. Han trekker på skuldrene.

- Du vet, barn finner på ting for å være stygge. Sånn er det jo. Hadde man briller, ble man kalt brilleslange. Jeg hadde tysk etternavn og ble sett på som litt annerledes. Man er kanskje lei seg og gråter en stund, men så blir man sterkere.

Ting var litt annerledes i Gunnars familie. Det tyske etternavnet har han fra faren Johannes Schäfer, en tidligere tysk soldat som etter ni års ekteskap forsvant sporløst fra sin svenske kone og deres tre sønner i 1959. Gunnar var to år gammel. Han skulle ønske at han husket noe.

- Jeg lengter fremdeles etter å treffe ham, etter å høre hele historien. Jeg vil vite hva som skjedde med ham. Dro han tilbake til Tyskland, ble han drept, eller reiste han kanskje til Argentina og startet et nytt liv der? Det blir bare spekulasjoner, sier Gunnar.

I ti år var faren internasjonalt etterlyst. Så ble han erklært død. Selv i dag er det ingen som vet hva som skjedde med ham.

- Jeg har ingen anelse om hva han opplevde i livet, men han var høyt oppe i den tyske armé. Mamma har fortalt at han våknet om nettene og hadde mareritt om

venner som ble skutt i hodet. Når man opplever krig på nært hold, kan man umulig ha det bra i etterkant. Jeg tror ikke at man kan fortsette å leve et vanlig liv etter å ha sett hva krig gjør med mennesker.

Han krøller sammen ispapiret og blir stille. Gunnars mamma måtte vente til ektemannen var erklært død før hun fikk skilsmissepapirene. Noen år seinere traff hun en ny mann som flyttet inn og ble Gunnars stefar. Det var fint nok det, men Gunnar ble aldri kvitt savnet eller følelsen av at det var noe som manglet. Hver gang det kom en ny Bond-film, dro han på kino. Så begynte han å lese Ian Flemings bøker om agent 007. Fleming var del av den britiske marinens etterretningstjeneste under andre verdenskrig, og akkurat det fascinerte Gunnar. Han begynte å fantasere. Kunne hans egen far ha møtt Ian Fleming under krigen?

- Jeg manglet svar, og tok til meg Ian Flemings historie. James Bond ble en farsfigur, en surrogatfar for meg, og hver gang det kom en ny Bond-film fikk jeg en liten pause fra virkeligheten. Det føltes som om jeg så pappa på lerretet, uansett om det var Sean Connery eller Roger Moore som spilte James Bond. Den eneste forskjellen mellom pappa og Ian Fleming er jo at den ene var på den gode siden, mens den andre var på den onde. Pappa var «the bad guy», men aldri for meg.

Gunnar lener seg over bordet, sier at opplevelsen av krig er like traumatisk uansett hvilken side man kjemper for. Han forteller at han aldri har gitt opp håpet om å få vite hva som skjedde med faren. Sannsynligvis har han jo slektninger et eller annet sted i Tyskland.

- Jeg liker ikke å trenge meg på folk. Men jeg har et håp, sier han.

- Det er mange tyskere som besøker museet mitt. Kanskje ringer det noen en dag og sier at de kjenner familien min. Det er en av grunnene til at jeg driver dette museet. Den andre grunnen er at mamma ofte fortalte meg at hun angret på at hun takket nei til å kjøpe et konditori i Nybro. Jeg har ikke lyst til å angre på

noe jeg ikke har gjort. Det er den viktigste grunnen til at jeg har våget å følge drømmene mine.

Det blinker i blått neonlys. I Nybro har selv toalettet James Bond-tema, og hvis man ikke liker champagne kan man bare trekke over i martini-baren. Flere år har det tatt å realisere museumsdrømmen, en tanke som tok form i takt med en voksende samling av James Bond-effekter. Først trodde folk at Gunnar var blitt gal, men siden 1999 har en jevn strøm av turister, nærmere 3000 i året, besøkt det som en gang var et helt vanlig billakeringsverksted. De vil se bilene, champagnebaren og kinoen med de røde plysjetene.

- Det føles som om jeg har kommet nærmere og nærmere et helhetsbilde, min drøm om hvordan pappa og Ian Fleming levde sine liv. Det er det jeg har prøvd å skape i dette museet.

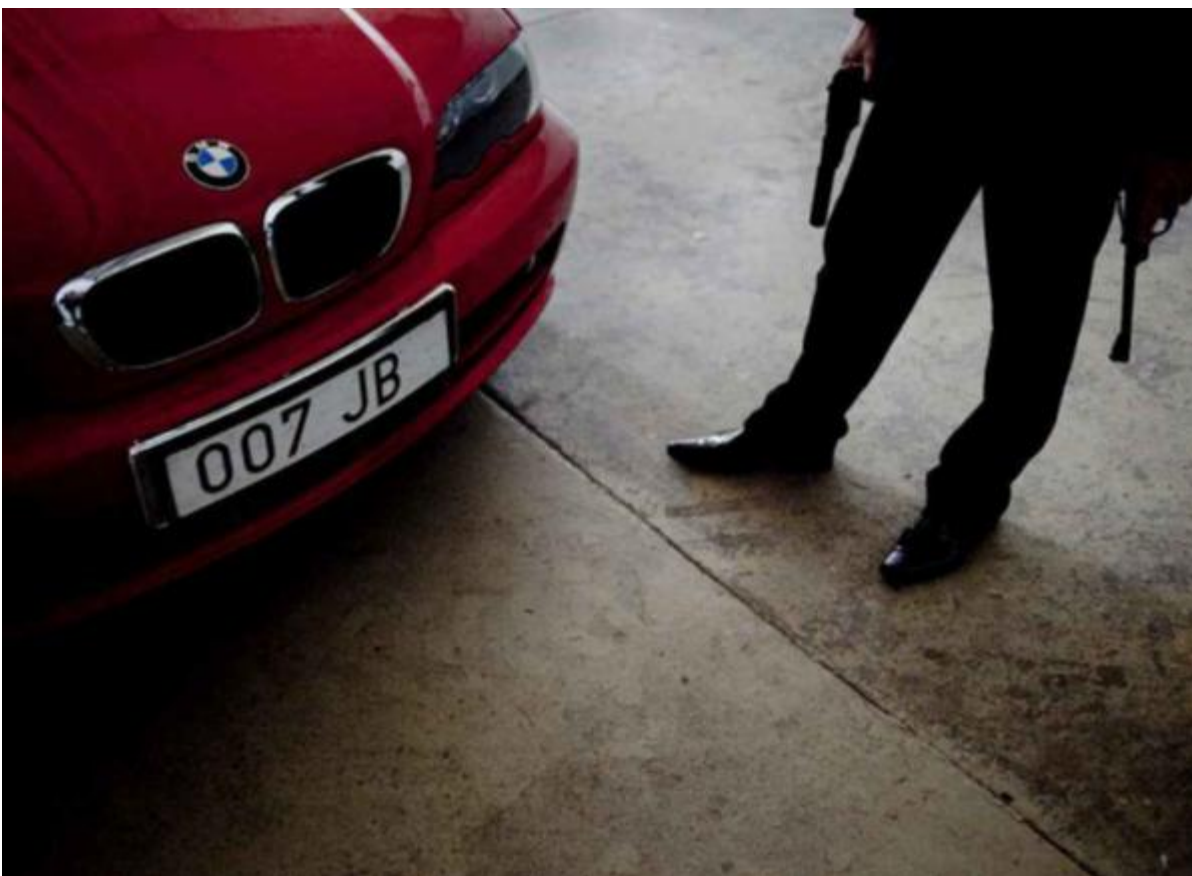
I dag har Nybros innbyggere vent seg til synet av den røde BMW Z3-en med 007-skilte. Lokalavisa stikker stadig innom museet, og den lokale pizzasjappa har lansert en egen James Bond-pizza. Alle vet at det er Gunnar som bor i det røde huset med gullskiltet «GoldenEye», det samme navnet som Ian Flemings berømte hus på Jamaica. Gunnars to voksne sønner hjelper stadig til på museet, og ingen synes å reagere på at en mann på 54 bare vasker seg med James Bond-såpe.

- Telefonnummeret mitt har 007 som de tre siste sifrene. I 2007 skiftet jeg navn. Valg av år var ikke tilfeldig, for å si det sånn ...

De siste åra har han hatt fast følge, men noe ekteskap kommer ikke på tale. James Bond er ugift, og da er Gunnar også det. Kjæresten er ikke like interessert, men Gunnar får drive på med sitt.

- En gang i uka ser vi en Bond-film og deler ei flaske Bollinger. Hun er ikke så glad i filmene, men drikker gjerne champagne. James Bond har lært meg om livet, og siden folk sa at jeg aldri kom til å lykkes, er jeg opp-tatt av at man må tørre å tro på seg selv. Det er lov å drømme.

magasinet@dagbladet.no

From Nybro with love:
Museet inneholder små og store gjenstander fra James Bond-filmene. Her er Daniel Craigs badebukse fra «Casino Royale», en BMW Z3 fra «GoldenEye», lekebiler, figurer og dukker, et casino, champagne-bar og martini-bar. Bond-såpa er den eneste 54-åringen vasker seg med. - Jeg har kommet nærmere og nærmere et helhetsbilde, min drøm om hvordan pappa og Ian Fleming levde sine liv, sier Gunnar.

Hans suksess som skuespiller er eventyrlig.
Og for **Liam Neeson** (59) nesten komplett uforståelig.

Actionisten

- Hadde noen satt fram en krystallkule på pulen min under kjemitemen på ungdomsskolen og vist meg fram-tida mi - både innen film og hvordan livet mitt ser ut nå som jeg er 59, så hadde jeg ikke trodd dem.

Iren som ble oppdaget av Steven Spielberg, og som i en alder av snart 60 har sjonglert roller i 13 filmer de siste tre åra, er mer populær blant regissører og publikum enn han noen gang har kunnet forestille seg.

- Det er ufattelig at jeg skulle bli en såpass suksessfull skuespiller. Når jeg går forbi en byggeplass ser store karer grave i søla tenker jeg «ah, det der er ekte arbeid».

- Synes du ikke at du fortjener suksessen?

- Jeg vet ikke. Nei, det er ikke det ...det er bare for utrolig. Jeg har hatt et helt utrolig liv.

- Så du har bare vært heldig?

- Ja, veldig heldig. Men du vet, man skaper jo også sin egen flaks.

Flaksen har sørget for å gjøre Liam Neeson til en av Hollywoods travleste skuespillere. For tiden er han norgesaktuell i hele tre actionfilmer; «The Grey», «Battleship» og «Wrath Of The Titans». Og 25. juli inntar han norske kinoer som bad-boy i Batmanfilmen «The Dark Knights Rises».

Så da er det kanskje ikke så rart at han ble tatt på sengen da han i fjor høst besøkte familien hjemme i Nord-Irland og fikk en telefon fra regissøren av «Battleship». Dramatet, basert på et amerikansk dataspill, var nesten ferdig innspilt. Crewet og medskuespillerne Rihanna og Alexander Skarsgård hadde allerede ventet en ekstra dag med å ringe Neeson, de hadde til og med gjort nytte av en stand-in mens de ventet på Neeson. Men nå kunne de ikke holde tøylene lenger, det var på tide at kapteinen av krigsskipet som ble angrepet av voldsomme aliens tok

ansvar og kom seg på innspillingen på Hawaii.

- Jeg trodde vi skulle starte innspillingen i desember, ikke september.

Neeson fløy over på dagen. - Jeg gjorde svært lite research og fikk ikke engang lest manuset. Så det var litt skummelt å hoppe inn på settet på den måten og skulle gi en tale til en haug hvitkledde kadetter på et båtdekk.

- Du var ikke så ivrig på å spille inn den filmen?

- Jeg fikk fem dager med sol på Hawaii. Hvor ille kan det være?

«Jobb er jobb». Det er Liam Neesons motto. Lenge jobbet han som truckkjører hos bryggeriet Guinness. Og trivdes med det. Han ville trolig jobbet der fortsatt hadde det ikke vært for stearinlystningen, de strenge morgenrutinene og ritualene han ble kjent med som ung altergutt i en irsk-katolsk kirke hjemme i Belfast. Det var noe med all gjentakelsen, som han fant igjen i skuespilleryrket. For å vokse opp til å bli skuespiller var aldri en ustoppelig lidenskap for ham, selv om han nå har spilt i over 50 filmer, mange av dem klassikere.

Hans første filmrolle var som Jesus i «Pilgrims Progress» fra 1977. Siden har noen av hans mest kjente roller vært heltepappa i thrilleren «Taken», helsekarakter i «Nell» med Jodie Foster, Alfred Kinsey i «Kinsey» og selvfølgelig Oscar Shindler i «Shindlers liste». Men det var på en Broadwayscene tidlig på 90-tallet han ble oppdaget av Steven Spielberg. - Jeg trenger å komme meg tilbake til teater. Jeg begynte jo hele min karriere der. Siste gangen jeg var på scenen var for tre år siden her i New York.

- Hva er det teater gir deg, som du ikke får fra film?

- Du får bestemme alt. Fra teppet går opp kl. 20.00 til det går ned kl. 21.30, så har du makta. Kveld etter kveld. Det er alltid en ny opplevelse, fordi publikum skiftes ut hver gang, og ettersom de er en viktig karakter i stykket, blir også stykket annerledes hver gang.

- Å repetere setningene dine blir også en slags bønn?

- Ja. Du arbeider med en annen muskel enn det du gjør under filminnspilling.

- Du har snakket om at det er mindre «religiøst» å gjøre film enn å spille teater?

- Vel, du gjør alltid små minestykker av teater i film, bare at de varer i 30 sekunder av gangen. Men noen ganger når jeg utfører klassiske monologer, Ibsen eller Chekhov for eksempel, så kan det kjennes ut som en slags bønn. Når du øver lenge på ord og setninger og virkelig gir deg hen, avslører de til slutt en slags sannhet for deg. Slik bønn kan gjøre, slik den søte følelsen av å miste kontrollen kan gjøre, sier han og blir stille mens

han trommer fingertuppene sine sammen.

- Jeg husker noe James Cagney (avdød legendarisk bad boy-skuespiller journ.anm) sa i et intervju for mange år siden da han snakket om hemmeligheten bak godt skuespill. Han sa «du bare går inn i rommet, planter føttene på bakken, og taler sannheten». Jeg prøver å gjøre det.

Etter at hans kone gjennom mange år, Natasha Richardson, omkom i en tragisk skiulykke i 2009, har Neeson vært litt som et forkomment barn. Han går turer med puddelen hun etterlot. De liker hverandre mer og mer, kan han fortelle. Han bor på en gård nord for New York. Stedet er akkurat like upretensjøs som han selv. Neeson er en stoisk mann, rolig som en moskus, til og med når han sier noe morsomt er det ikke mye tegn til action i kroppen hans. Liam har likevel ledet en runde av det amerikanske satireprogrammet «Saturday Night Live». I det siste har han fått en økende skare yngre fans med sin opptreden på komiker Ricky Gervais' frekke tv-show «Lifés Too Short», hvor han i en sketsj spiller seg selv med et ønske om å begynne med komedie ved å fortelle at Steven Spielberg ga ham rollen i «Schindlers liste» fordi han elsker å lage lister.

- Så, komediefilm neste?

- Å, jeg vet ikke.

- Kan du fortelle vitser?

- Nei.

- Er du morsom?

- Nei.

Neeson framstår jordnær og tålmodig («noen ganger er jeg litt for tålmodig»). Hans største drøm er å reise med en kompis på fluefiske i Iran når «ting har roet seg der borte».

- Amerikanere reiser ikke nok. Verden er fortsatt et enestående sted, selv om Starbucks og McDonalds fins overalt nå, og et hotell kan virke som det eksakt samme stedet om man så er i Belfast, Las Vegas eller Roma. Men det er viktig at barna våre ser verden. Mange foreldre har kommet opp til meg og takket meg for temaet i «Taken», hvorpå de har sagt at de har stoppet sine sønner og døtre i å reise til Europa denne sommeren. Det er jo galskap.

Selv har 59-åringen reist lenge.

- Har du passert din best-før-dato?

- Jo, det tror jeg faktisk. Jeg føler det på meg.

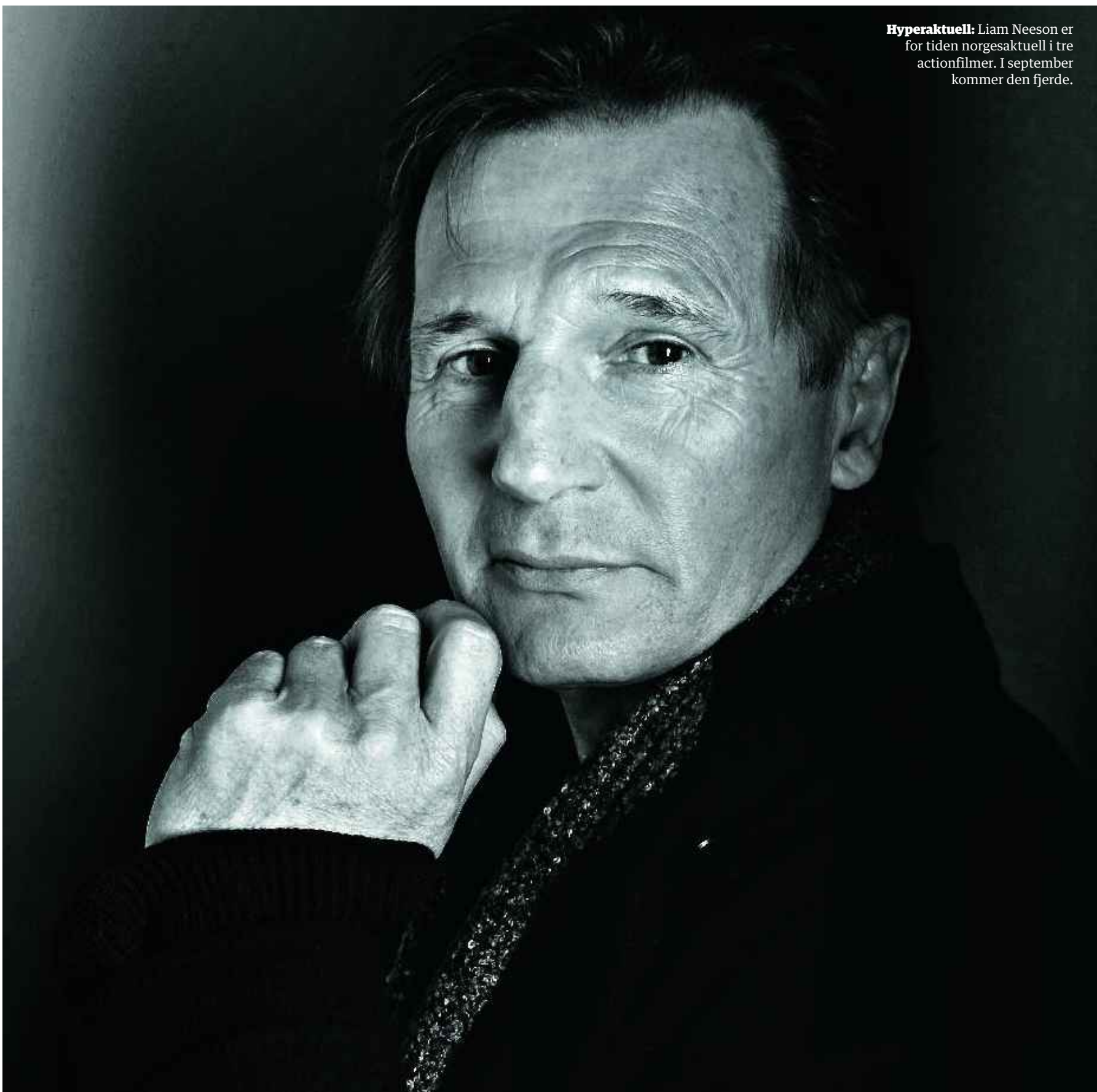
- men du skal jo spille inn «Taken II» snart?

- Ja for all del, jeg fortsetter så lenge folk fortsetter å tilby meg roller i disse actionfilmene. Og jeg fortsetter så lenge knærne mine bærer meg. ●

«Jeg fortsetter så lenge knærne mine bærer meg.»

Liam Neeson

Hyperaktuell: Liam Neeson er for tiden norgesaktuell i tre actionfilmer. I september kommer den fjerde.

Død: Kona Natasha Richardson omkom i en skiulykke.

Liam Neeson

Født 7. juni 1952, i Nord-Irland. Vokste opp med tre søsken.

Startet som teaterskuespiller i Belfast i 1976. Fikk sin første hovedrolle i filmen «Darkman» i 1990. Gjennombruddet kom i 1993, i rollen som Oskar Schindler i «Schindlers liste», som også ga ham en Oscarnominasjon. Andre kjente filmer er «Star Wars. Episode 1 – den skjulte trussel» (1999), «Gangs of New York» (2002), «Love Actually» (2003), «Kinsey» (2004), «Batman Begins» (2005) og «Taken» (2008).

Giftet seg med Natasha Richardson (datter av Vanessa Redgrave) i 1994, som han har to sønner med. Richardson døde i mars 2009 etter en skiulykke i Canada.

Slo gjennom: «Schindlers liste»

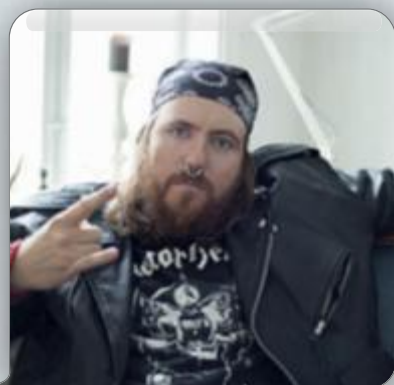

Action I: I «Wrath Of The Titans». **Action II:** I «The Grey».

Hei pappa. Rekker du hjem før jeg drar på tur med den nye kjæresten min?

Tror ikke det.

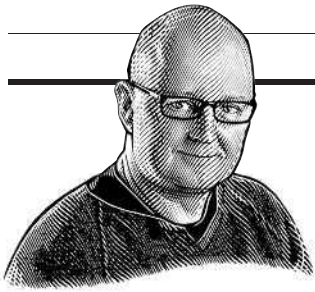

Han sier i hvert fall hei.

Tar et tidligere fly.

VÆR DER NÅR DET SKJER
Flest avganger i Norge

ØYEBLIKKET Tekst: Lars Eivind Bones

Lars Eivind har jobbet i over 20 år som fotograf i Dagbladet. Hver lørdag presenterer han bilder av kjente fotografer som har hatt stor betydning for ham personlig - og for fotografiets utvikling.

Fotograf: Helge Skodvin

Født: Bergen (1968 -)

Bildet: Gustav Lorentzen

Et helt vanlig bilde av den folkekjære musikeren og lydingeniøren Gustav Lorentzen? Ikke helt: Helge Skodvin var den siste fotografen som portretterte den uhøytidelige halvdelen av «Knutsen & Ludvigsen» før han døde. Derfor er ikke dette et vanlig bilde - det er et minne som kommer til å huskes. Slik er det med enkelte fotografier; selv om de ikke er banebrytende kunstnerisk utført, står de der som en bauta.

SIMPLY CLEVER

ŠKODA

Morsomme kjøreegenskaper
fra 1.998,-* per mnd.

* Eksempel på forbrukerleie per måned for Fabia Scout 1,2 86 Hk TSI 5-dørs: Engangsleie/forskudd 21.290,- inkl. mva. Forbrukerleie 3 år/45.000 km. Etableringsgebyr 4.988,- inkl. mva og termingebyr 107,-. Årsavgift kommer i tillegg. Rente: 2,95%. Fabia Scout 1,2 86 Hk TSI 5-dørs fra kr 212.900,-

ŠKODA Fabia - en leken og kompakt småbil med masse plass. Prøver du en ŠKODA Fabia vil du garantert bli overrasket over mer enn de gode kjøreegenskapene. God plass, et bagasjerom på hele 300 liter, lavt forbruk og lave utslipp i kombinasjon med høy komfort og høy sikkerhet gjør ŠKODA Fabia til det perfekte alternativet for den unge familien. Som ikke blir noe dårligere av en pris som er overraskende lav. Nå kan du privatlease en ŠKODA Fabia fra kun 1.998,-* pr mnd. Gjør tilværelsen litt morsommere. Prøvekjør en Fabia hos din nærmeste ŠKODA forhandler.

skoda.no/prøvekjøring

For fullstendig liste over standard- og ekstrastyr og prøvekjøring se skoda.no. Avbildet modell kan ha ekstrastyr. Forbruk og CO₂-utslipp fra: 0,42-0,53 l/mil, 109-124 g/km. Prisen er veil. levert Oslo inkl. frakt og leveringskostninger. Årsavgift kommer i tillegg.

Denne uka:

- 52 Reportasje: Tonje Sørli
- 58 Jesper Juul: Splitt og hersk
- 60 Det beste jeg vet: Erter
- 65 Ærlig talt: Eirik Alver
- 66 Robinson&Fredag: Posthallen

På skolebenken Tekst: Anne Schjølberg

- Hele klassen ble sendt til rektor etter at vi okkuperte skolegården

Hvem: Trine Skei Grande (42).
Hvor: Øysletta barneskole i Overhalla 1976.
Aktuell som: Stortingsrepresentant og leder for Venstre.

Hva i all verden har du på dag?

- Jeg har på meg noe som i hvert fall mamma syns var moteriktig på den tida. Genser og bukse med belte. Hun har alltid vært mer opptatt av klærne mine enn jeg sjøl er. Men her tror jeg egentlig mamma var mer opptatt av blomstene på bildet enn meg.

Hva husker du fra første skoledag?

- Ikke så mye. Noen var fryktelig sjenerte husker jeg, det syntes jeg var veldig rart. Det var gøy å begynne på skolen, jeg var stolt av å få pennal og bøker. Jeg har fremdeles den første leseboka mi.

Hvordan tror du læreren din ville beskrevet deg?

- Jeg gikk i en klasse med bare enebarn og attpåklatter. Vi var 18 krevende 7-åringere. Han ville nok ikke beskrive meg mer positivt enn de øvrige i klassen.

Hva var det viktigste du lærte?

- Noe av det viktigste for alle er vel å lære å lese. Det slet jeg veldig med. Det var umulig å se forskjell på B og D. Hadde jeg gått på skolen i dag ville jeg nok fått en eller annen type lesevansker-diagnose. Nå går det greit, som politiker må jeg lese mye.

Ble du sendt til rektor?

- Det ble jeg helt sikkert. I hvert fall husker jeg at hele klassen ble sendt til rektor, etter at vi okkuperte skolegården. Da vi begynte på skolen var det ingen lekestati-

Foto: Privat

ver. Etter noen år ble det kjøpt inn, men bare for de elevene som begynte på skolen da. Vi fikk ikke lov til å bruke dem. Dette syntes vi var dunderende urettferdig. Vi var en veldig rettferdighetsorientert klasse, takket være en sosialt anlagt lærer.

Hva skulle du ønske du visste da, som du vet nå?

- Egentlig er jeg glad for at jeg ikke visste det jeg vet nå. Jeg hadde en trygg og beskyttet barndom, og fryktet ikke framtida.

anne.schjolberg@dagbladet.no

Musikk for livet

Erik Solbakken (27) er programleder i NRK, sist kjent fra «Popstokk».

Hvem var ditt første musikkidol?

- Fikk første bestevenn og musikkidol på samme tid. Kompisen var Yngve og sammen digga vi Øystein Sunde. Hadde Youtube eksistert da vi var 6-7 år, ville familiene våre garantert lagt ut videoer av oss med tittelen «6 year old boys sings Øystein Sunde - amazing!!».

Hvilken plate var den første du kjøpte?

- Vokste opp i overgangen mellom kassett og cd, så har to sterke minner: Første kassett var Michael Jackson med «Dangerous», mens den første cd-en var selvfølgelig en singel: 2Pac med «California Love».

Du var fjorten og forelska, hva hørte du på?

- Jeg husker jeg fikk heftig mange plusspoeng for å ta med albumet til Aqua på leirskole. Samtidig hørte jeg mye på rap og Cypress Hill. Et klassisk eksempel på identitetskrise.

Du skal jogge, hvilken låt får deg i gang?

- Red Hot Chili Peppers med «Give it away». Skal jeg jogge i sakte bevegelser, derimot, velger jeg filmmusikken til «Chariots of Fire».

Hvilken låt får deg ut på dansegulvet?

- Alt av Daft Punk funker. Har selv en brukbar robotdans til «Around the World».

Hva hører du på når du skal slappe av?

- Da kan det for eksempel bli Ryan Adams, Jamie Woon eller Stein Torleif Bjella.

Hvilken sang får deg til å grine?

- Må jeg svare? Neida, det er lett: «Circle of Life» fra filmen «Løvenes konge». Får meg til å tenke på det gripende øyeblikket da den lille løveungen vises frem for første gang.

Hvilken låt elsker du?

- Oh, det er mange. Men siden jeg reiste med tre sunnmøringer i påska velger jeg en sang fra det distriktet. Går for Sidebrok sin «Nattmat». Humor og lyrikk i skjønn forening.

Hvilken låt hater du?

- Kan med hånda på hjertet si Cher sin «Believe». Både tekst, melodi og den auto-tuna stemmen.

anne.schjolberg@dagbladet.no

48 millioner passasjerer reiste til og fra norske lufthavner i 2011,
det er 9,7 prosent flere enn i 2010. Kilde: ssb.no

REPORTASJE **Tekst:** Hilda Lishaugen Nyfløt **Foto:** Agnete Brun

Gjennomslaget

Forrige helg vant hun VM i kickboksing i Roma.
Men **Tonje Sørli** (30) har en tøffere
kamp på hjemmebane. ▶▶▶

Historisk i Roma: Tonje ble sist helg første norske kvinne som har vunnet et profesjonelt belte i kickboksing. Her med hovedtrener Thomas Kristiansen (t.h.) og hjelpetrener Terje Arildsen.
Foto: André Moen

«Å vinne kan sammenliknes med en slags rus, det er kort og intenst.»

Tonje Sørli, nyslått VM-vinner i kickboksing

► **Roma, forrige lørdag: Det er VM i kickboksing.** 2500 brusende italienere buer i det navnet hennes ropes opp. Tonje Sørli (30) smiler det av seg, går inn i ringen, det er hennes første kamp som proff. Motstanderen er italienske Federica Bozzurra, og i ti ganger to minutter skal de sparke og slå, uten hjelm, i 56-kilos klassen. Tidvis setter hun øynene i italieneren, men blikket hennes er vendt ned.

For det verker. Fem runder inn i kampen føler hun seg kjørt, i den tiende slår Tonje på ren vilje, kroppen er full av syre. Lyden av en ferdig kamp, og dommeren som tar tak i armene deres, løfter den ene bestemt opp. Det er slutt på pipingen til publikum nå, en overlegen seier. Norges første kvinnelige verdensmester i kickboksing er kåret. Italieneren forsvinner raskt ut av rommet, trenere følger i hælene. Tonje ser ikke noe mer til henne.

- Jeg tenkte ikke så mye, jeg bare følte. Å vinne kan sammenliknes med en slags rus, det er kort og intenst.

En lang og slagkraftig debatt. Det er kriminelt å delta og arrangere proffe kickboksingkamper i Norge. Staten skal ikke støtte en idrett hvor man belønnes for å slå ned motstanderen, og nye lovendringer ligger årlig til høring. Bare KrF, Høyre og Frp mener forbudet fra 1981 bør opphøre. Amatørkamper er lov, for verken knockout eller lite beskyttelse er tillatt der.

Kulturminister Anniken Huitfeldt (Ap) viser til rapporter lik den som den medisinske komiteen i Sverige kom med i forrige måned: «Fire av fem bokserere viste tegn til hjerneskatte ei uke etter kamp». Samtidig har Viasat 4 i år omgått loven ved å ta med seg 15 kampsportutøveretil Thailand for å spille inn tv-programmet som skal kåre Norges beste fighter. Hvem som vinner gjenstår å se.

- Jeg har ikke sloss i hele mitt liv, jeg er glad i å trene. Kampsportutøvere er ikke aggressive mennesker som mange tror. Når du er sint mister du kontrollen, det gjør det lett for motstanderen å lese bevegelsene dine. Jeg har møtt slike, men de kommer aldri til VM.

Tonje henter treningsbagen på soverommet i leiligheten i Bergen. På veggen har hun dekorert med gylne trofeer og medaljer. I vår har hun vært flere måneder i Asia på innspilling, hun er glad for at idretten får mer tid på tv. Sjørl er hun den eneste kickbokseren i verden som har vunnet VM-gull i alle de tre stilartene innen kickboksing, til sammen har hun blitt verdens beste fire ganger i amatør. Hun har EM-gull og vant kampsportens OL, Combat Games i 2010. Seieren forrige helg var karrierens høydepunkt.

- Folk pleier å si «er det du som er kickbokser, du ser ikke farlig ut. Du ser så uskyldig ut». Man skulle tro at de forventet å se et monster.

Hun trekker på det, som resten av miljøet vil hun ha full legalisering av proffkampsport.

- Hvorfor tenker folk at kampsportutøvere er spesielt aggressive? Folk spør om kjæresten får bank når vi krangler, ingen spør håndballspillere om de takler kjæresten.

Hun husker storesøsteren, den lyse stemmen som hadde vekket henne midt på natta da hun sov. Hun skulle bare si hvor gøy kickboksetreninga hadde vært. «Var det bare derfor du vekket meg», tenkte Tonje. To år seinere ga hun etter, startet sjøl, 17 år gammel.

- Jeg hadde alltid villet bli best i friidrett, men det er var ikke nok til å dedikere så mye av livet til treninga. Med kickboksing fikk jeg en lidenskap også, hjertet mitt lå der og ikke i løpinga.

Det har alltid vært idrett. Hun gikk idrettslinje på videregående, idrett på folkehøgskole. Penger vinner man ikke, så da hun måtte velge yrke, mente moren og lillesøsteren at sosionom var riktig, det ble hun.

- Jeg har fortsatt et åpent sinn om hva jeg skal bli når jeg blir stor, jeg har ikke funnet noe jeg brenner skikkelig for, sånn som kickboksinga.

Med rundt åtte konkurranser i utlandet i året bruker hun alle ferieukene sine på treningsleirer og samlinger. Hun jobber bare 70 prosent også. Tonje jobber i en barne- ►

Kickboksing

Kampidrett hvor det er tillatt å slå og sparke mot overkroppen. Har beltegradering og vektclasser. Startet i USA i 1972, lansert i Europa to år seinere som «kontaktkarate». Det konkurreres i fullkontakt, lettkontakt eller semi-kontakt. Fullkontakt kan sammenliknes med boksing, i tillegg kommer bruk av bein på samme treffpunkter som med armene. I lettkontakt er styrken i slag og spark betraktelig mindre og dømmingen strengere. Semikontakt er kamp på matte, hvor treffene markeres lett.

Mens det er lov å konkurrere i amatør, er proff ulovlig i Norge. Fordi det ikke arrangeres proff-konkurranser med internasjonale regler i Norge, har disse liten prestisje hos utenlandske utøvere. I amatør arrangeres det VM for alle nasjoner i et cupsystem. I proff må en tittelkamp mellom to deltakere settes opp. Utøverne kan sjøl velge mellom å gå proff- eller amatørkamper.

Norges Kickboxingforbund ble stiftet 1984. Forbundet har rundt 3000 medlemmer og er tilsluttet World Association of Kickboxing Organizations (WAKO), som arrangerer årlige amatørmeisterskap, vekselvis EM og VM.

Kilde: snl.no, kickboxing.no

Harde tak: Tre ganger i uka trener Tonje (t.v.) i gymsal sammen med andre kampsportutøvere i Champions Kickboxingklubb i Bergen. Fam Elgan (23) er en av sparringspartnerne.

*«Den som forsettlig
deltar i konkurranse,
oppvisning eller trenings-
kamp i profesjonell
boksing her i riket, straffes
med bøter eller fengsel
inntil tre måneder.»*

Lov om forbud mot profesjonell boksing, § 1

For legalisering: Tonje har alltid visst at hun ville drive med idrett. Da hun var 17 ble hun forelsket i kickboksing, og nå håper hun at det skal bli lovlig slik at hun også kan gå kamper i Norge. - Folk pleier å si «er det du som er kickbokser, du ser ikke farlig ut. Du ser så uskyldig ut», sier hun.

HP anbefaler Windows® 7 Professional.

imponerende batterilevetid

HP FOLIO¹³. SUPERRASK OG ULTRATYNN.

HP Folio 13 er en slank Ultrabook™ for bedriftsbrukere som trenger mobilitet og sikkerhet.

- Ekte Windows® 7 Professional
- 2. generasjon Intel® Core™ i5-prosessor
- Kun 1,5 kg og 18 mm
- Opptil 9,25 timers batteritid
- lynrask oppstart med 128GB SSD
- Bakgrunnsbelyst tastatur

Kjøp din Ultrabook™ på hp.no/folio13

Everybody On

Viljesak: Tonje trekker paralleller mellom det å sette seg mål om å bli verdensmester og å bli rusfri. Begge handler om å legge inn nok vilje, og stå imot fristelser på de tunge dagene.

«Kjæresten er nummer to. Dagen blir lagt opp etter treninga og ikke ham.» **Tonje Sørli**

► vernessinstitusjon, der prøver hun å overføre egne idretts-erfaringer til ungdommene på jobben.

- Det er lett å sette seg mål, som «jeg vil bli verdensmester», eller «jeg vil bli rusfri». Kunsten er å gjøre ord til handling, og det kan være lett på de gode dagene, og vanskeligere når det regner sidelengs og man skal løpe intervaller eller når alle vennene i rusmiljøet vil ha deg med på fest. Det er de samme «reglene» som gjelder til syvende og sist når man skal nå målet.

Metervis med hvitt støttebånd, hun tuller det rundt håndleddet. Gymsalen på Sælen barneskole i Bergen har blomstergardiner, hawaii-stil. To ganger i uka trener de her, de er rundt ti, alle kampsportutøvere. - Cecilia Brækhus har ufarliggjort kampsporten, og fått vekk en del fordommer, sjøl om det er mange igjen.

Hun trekker skuldrene godt opp mot hodet, strammer magen, slår et underslag ut i lufta. Hun skjuler kroppen med ansiktet, det blir vanskeligere for motstanderen å få poeng slik.

- Tdjt.

Hun lager små stønnelyder hver gang hun slår. «Det er litt sånn, når du strammer alt kommer den lyden.»

- Cecilia går boksing, og det er del forskjeller på stil og poeng, og derfor er det vanskelig å sammenligne utøvere på tvers av idrettene. Men både i boksing og kickboksing er det viktig at utøverne har vært i media, og blir en profil. Vi må matches riktig, slik at vi vinner kamper.

«This is ten percent luck, twenty percent skill. Fifteen percent concentrated power of will. Five percent pleasure, fifty percent pain.»

Treningsmusikken er tilfeldig, forklarer trener Thomas Kristiansen.

- I proff kan man bli verdensmester uten å være verdens beste. En utøver i et annet land kan påstå at hun er mye bedre, men ikke være villig til å betale nok penger for å møte deg. Det tar ofte tid før de to antatt beste møtes i ringen fordi det skal deales på sted, tid og pris. Blir man ikke enige, blir det ikke kamp, sier Tonje.

- Amatør betyr noe man elsker, jeg tror det er fransk. Det synes jeg er litt fint. Det er lidenskapen og ikke penger som driver meg, sier Tonje.

Det regner sidelengs i Bergen, dråpene skinner i lyset i det Tonje bøyer seg og drar opp porten til garasjen. Det er her inne hun står alene i timevis, lar boksehansene treffe den mørke sekken som henger fra taket. Tilbake i fordomsdebatten begynner hun å trippe på tærne, får fjorårets løv til å sveve over mattene på gulvet.

- Det som ødelegger for oss er dem som snakker høyest på byen og bruker fordommene om kampsport til å skremme.

Tonje ser på sekken, hun kommer hit så ofte hun kan. Til treneren Thomas Kristiansens garasje. Han har ofra bilen for utøverne, og ja, en bil ruster fort i regnbyen.

- Man blir slått hardere om man faller på snowboard. Jeg har aldri blitt hjernerystelse. Men det er en fordel å slå hardt så motstanderen blir sliten. Samtidig må man unngå å bli truffet. Folk tenker det er voldelig, men det er mye taktikk og utholdenhet.

Mobilen hennes ringer. Hun tar den, går forbi fiskes-tengene og de ubrukte plankene som var nye i fjor.

- Jeg har aldri blitt knocket, eller selv knocket noen. Det handler ikke om knockout, det handler om å vinne på poeng. Men man må være tøff for å drive med kickboksing. Tåle å bli truffet.

Å beherske kampsport blir sett på som et våpen. I Norge er det ulovlig å trekke våpen. Hører treneren om noen i klubben som har brukt det vi har lært i slåsskamp, blir de kastet ut av klubben, mener Tonje. - Men det er lovlig å drikke alkohol. Det er jo også skadelig. Men det er opp til hver enkelt om de vil skade kroppen sin ved å drikke. Slik er det også med proff kampsport. Sjøl om det blir lovlig trenger ikke alle gå inn i en boksering. Vi har ansvar for egne valg.

Hun trener to ganger om dagen, seks ganger i uka. Det krever en støttende kjæreste.

- Kjæresten er nummer to. Dagen blir lagt opp etter treninga og ikke ham. Jeg kan ikke ha en kjæreste som ikke forstår hva jeg driver med, da ville jeg hatt konstant dårlig samvittighet. Han er en god støtte, og det blir ikke «aldri har du tid til meg» med ham.

Idretten hennes kommer ikke til å bli lovlig i år heller, da må flertallspartiene på Stortinget snu. Før sommeren skal Norges Idrettsforbund avgjøre om de skal støtte idretten og jobbe for å fjerne lovforbudet eller ikke.

Imens skal Tonje fortsette å satse, hun ser for seg minst fem år til i ringen. Dessuten finnes det andre kampsportsjangerer hun ikke har blitt verdensmester i.

- Det er jo sånn, på konkurranser, at jeg noen ganger kan tenke «hva i all verden gjør jeg her». Jeg faller helt ned i kjelleren. Men så minner jeg meg sjøl på målet og alle timene jeg har lagt ned. Når jeg vinner får jeg lønn for strevet.

Hun stopper opp, skakker på hodet.

- Jeg har aldri vært redd for å gå i ringen. Men jeg liker ikke å tape. ● magasinet@dagbladet.no

Se Tonje i aksjon på video på dagbladet.no

JESPER JUUL

Jesper Juul er Skandinavias ledende familierapeut, han jobber som foredragsholder og har skrevet en rekke bøker. Hans mest kjente bok «Ditt kompetente barn» er så langt oversatt til 13 språk og er solgt i 250000 eksemplarer. I dag jobber Juul som veileder og terapeut i ni land. Hver uke svarer han på spørsmål fra Magasinets lesere.

Spør Juul om barn, oppvekst og familie.

Vil du dele din historie og få svar fra Jesper Juul, send e-post til jesper.juul@dagbladet.no

Hersker og tjenere

Datteren vår blir styrt av den nye jenta i klassen. Hva gjør vi?

INNLEGG

Jeg er mamma til Eline på sju år. Hun er grei, smart, ganske bestemt og begynte på skolen sist høst, hvor hun stortrives.

Ved juletider skjedde noe som gradvis har forandret henne. Det kom ei ny jente i klassen. Marte og moren flyttet inn i nabolaget, det ble fort kjent at det lå et samlivsbrudd til grunn. Marte tok stor plass fra første dag, blant annet ved å utpeke den mest populære gutten til å være kjæresten sin. Gradvis ble hun en viktig del av min datters hverdag. Daglig fikk vi høre at «Marte synes det er teit å gå med skjørt» og «Marte har langt hår og sier at det er finest». I diskusjoner med oss merket vi at Eline kom med fraser hun ikke hadde brukt før, av type «Kom deg til helvete ut av huset!» Etter et par måneder følte jeg at Marte styrte mye av livet til min datter, og hersketeknikkene er kjente. Hun satte klassekameratene opp mot hverandre, skiftet bestevenninner daglig, sjefet og bestemte. Nå skal det sies at jeg har vært usikker på hvor etterrettelig Elines skildringer er. En dag sa hun at Marte hadde gnidd snørr på henne, men ved nærmere ettertanke var hun ikke helt sikker. Men jeg har selv sett Marte i aksjon og lagt merke til en langt over gjennomsnittlig framfusende væremåte. Noen kvelder var Eline blid, da hadde Marte vært grei, andre kvelder var tyngre, da hadde hun vært den utstøtte i klassen.

Jeg snakket litt med andre foreldre, som kunne bekrefte det samme mønsteret med deres døtre. Det er lett å tro at de store endringene i Martes liv, foreldre som skiller seg, og flytting til nytt hus og skole, er en stor belastning for henne. Her er det sorg og savn, samtidig som hun skal finne sin plass på et nytt sted. Men hvor mye skal vi godta at hverdagen til datteren vår blir styrt av den nye jenta? Hvem kan og bør hjelpe Marte? Og hvordan får vi tilbake vår Eline sånn vi kjente henne fra før - som ei trygg, fri og glad jente?

Hilsen fortvilet mor

SVAR

Jeg er glad for at du velger å ta opp dette, fordi det tilsynelatende blir mer og mer vanlig at ett enkelt barn får lov til å manipulere eller mobbe andre i klassen. Resultatet er dessverre ofte at foreldre går sammen og krever at eleven flyttes til en annen klasse eller skole, og så er våre barn plutselig konfrontert med to ekskluderende myndigheter.

Det er skolens plikt å ta hånd om en slik situasjon. Skjer ikke dette, er klassen foreldreløs med alle de konsekvenser dette har for læring og trivsel på sikt. Jeg vil derfor foreslå at de berørte foreldrene henvender seg til ledelsen og får en dialog om hva som kan gjøres. Jeg er ikke optimistisk, men prøv! Det er åpenbart at Marte ikke har det bra, og det er flere veier dere som foreldre kan gå. Før du selv gjør noe er det viktig at du prøver å gjennomføre flere dialoger med din datter. Med dialog mener en samtale som gjennomføres uten annet mål enn å bli klokere på seg selv, den andre og på selve saken - dvs. uten skjult dagsorden. Jeg vil foreslå følgende åpningsreplik fra deg: «Jeg har hørt så mange av dine fortellinger om Marte, at jeg begynner å få litt vondt i magen hver gang jeg hører hennes navn. Noen ganger blir jeg trist, noen ganger sint og andre ganger synes jeg det er

synd for deg. Nå trenger jeg hjelp ... vil du hjelpe meg?»

Når Eline har bekreftet, sier du: «Jeg vil gjerne vite hva Marte betyr for deg. Ser du på henne som en god venninne? Hva gir det deg å være sammen med henne? Når gjør hun deg glad og når gjør hun deg trist og lei? Hva vil du savne, hvis hun plutselig flytter til Tromsø?»

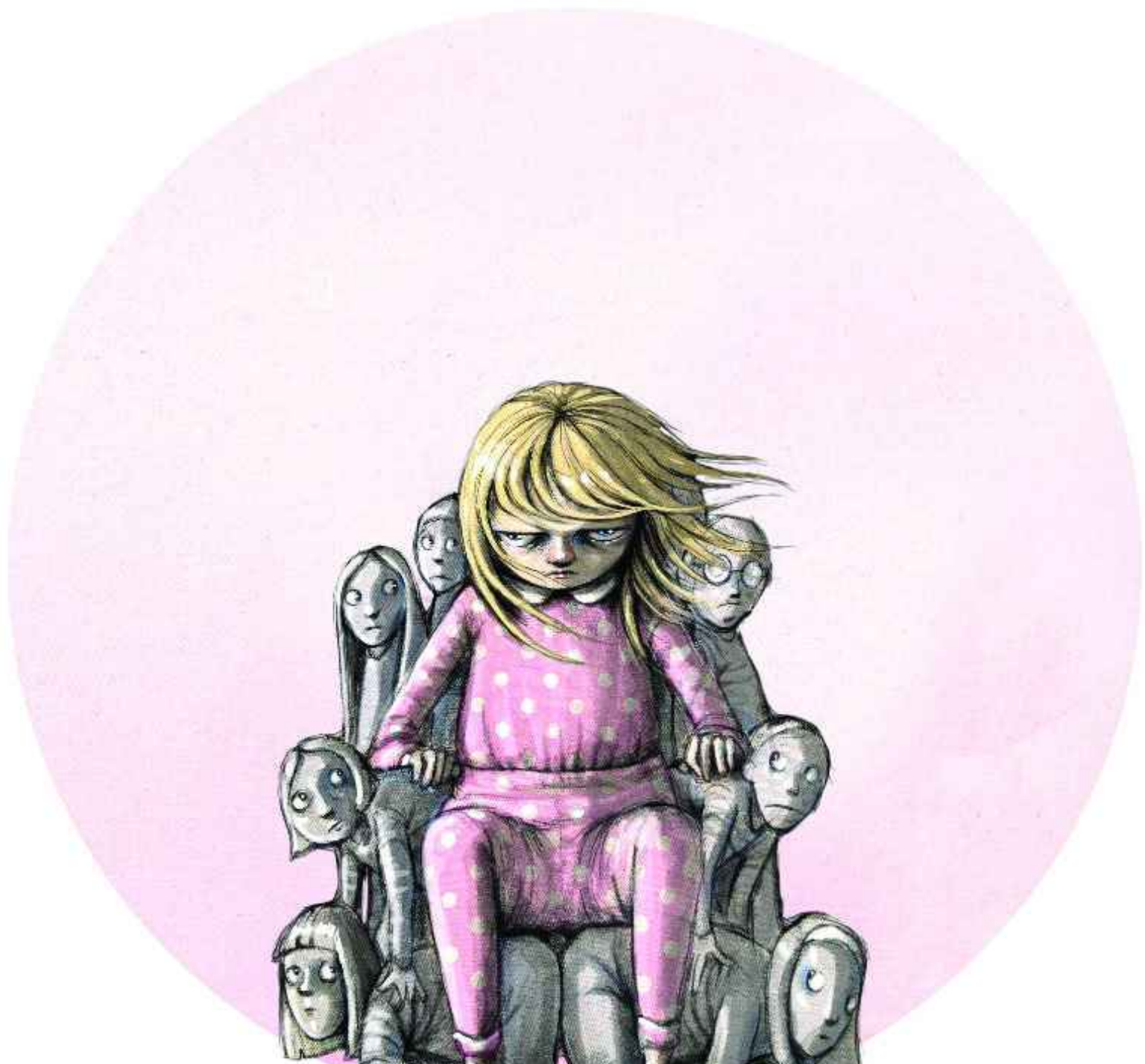
Det er to mål med disse spørsmålene. Det ene er at Eline begynner å reflektere over sin relasjon til Marte og sine relasjoner i det hele tatt. Det andre er å bli klokere på hvordan din datter tenker og føler. Du når neppe de målene i løpet av én samtale, så kom tilbake til temaet noen ganger i løpet av et par uker. Når du har fått tilstrekkelig innsikt i din datters tanker og følelser kan du si: «Nå har vi snakket noen ganger om ditt vennskap med Marte, og det har vært en stor hjelp for meg. Takk for hjelpen! Det jeg har hørt fra deg er (her gjentar du hva du har hørt og ikke din tolkning av det!), stemmer det? Nå vil jeg tenke litt på det og snakke med noen andre voksne, for jeg synes ikke at dette er OK.»

Et mulig neste skritt er å spørre Eline om det er ok at du inviterer Marte hjem, ev. med overnatting. Spør Eline hvorfor, kan du svare: «Jeg har en følelse av at Marte ikke har det så bra, og derfor vil jeg gjerne spørre henne om hun trenger hjelp.» Protesterer Eline kan du svare at hun kan bestemme om Marte skal inviteres, og at du bestemmer hva du vil snakke med henne om. Vil hun ikke være med på invitasjonen er det ingen grunn til å diskutere det. Kom heller tilbake med forslaget ei uke eller to seinere.

Blir Marte med hjem, kan du si: «Marte, jeg vil gjerne snakke litt med deg, får jeg lov til det?» Hvis du får ja skal du velge dine første setninger med omhu, for eksempel: «Jeg har fulgt deg litt siden du begynte i Elines klasse og jeg vil gjerne fortelle deg hva mitt inntrykk er ... Jeg ser en klok og smart jente som bruker nesten alle krefter på å bli godt likt, men også ei jente som har det dårlig, som er sinna og lei av det. Er det sånn du har det?»

Hvis hun bekrefter ditt utsagn, er døra åpen, og det er opp til din fingerspissfølelse å følge opp. Det kan være å fortelle Martes foreldre om situasjonen og forløpet. Er de så hudløse at de skjeller deg ut, kan du svare: «Beklager, men det var mitt eneste alternativ til å be skolen om å flytte Marte til en annen klasse. Jeg synes ikke hun trenger flere forandringer, men kanskje litt mer hjelp.»

Eline blir ikke skadet eller forandret for alltid av å ha Marte i livet sitt. Det sender henne ut på noen emosjonelle rutsjebaner, som du verken kan forhindre eller forebygge. Du kan være parat med trøst, varme omslag og kos, og ha tillit til at hun kommer mye klokere ut på den andre sida. Dette krever at du ikke forholder deg moraliserende til Martes atferd, men empatisk og anerkjennende til din datters reaksjoner. Daglig gjennomgår hun leksjoner i hvordan man lar seg dominere og manipulere med, men hun må ikke beskrives som offer, da risikerer hun å bli det. Din rolle som hennes kvinnelige forbilde betyr mye. Har du selv opplevd noe liknende så fortell henne om det. Skjer det at også du kommer i offerrollen, så del det med henne. ●

Illustrasjon: Lisa Aisato

Vil du ha en smak av vår, må du stikke hodet i fryseren.

Ertelysten

Våren er nesten overalt: Vårkåt sevje stiger i mennesker og trær. Fuglene er i gang med sin støyende og skrytende kurtisering. Lyset er tilbake, og med det en intens glede over at vi ikke lenger må leve i tussmørke. Verden har våknet til igjen - fra hvit og frossen, til en eksplosjon av grønt. Hvordan kan det ha seg at jeg feirer denne plutselige livskraften ved å trekke mot frysedisken?

Våren er deilig, men vårt problem her i nord er at vi nesten ikke har noe å feire den med. Det finnes en klar grense for hvor mye nesler et normalt menneske kan spise, og utover dette er det fint lite som har kommet seg opp av jorda. Av kulturvekster, som grønnsaker, ingenting.

Men smaken av våren, den finnes altså i fryseren, i frosne grønne erter. Erter har sødmen og friskheten som symboliserer våren og den kommende sommeren, selv om de altså har overvintret, i en pose merket «Selskaps-erters».

Holdbarheten til erter er ekstrem. På den ene siden helt ekstremt god; under utgravningen av Troja ble det funnet en krukke med tørkede erter som hadde holdt seg i over 2500 år. Så vidt jeg vet var det ingen som spiste dem, men de så «helt fine ut» (noe man helst ikke bør tenke på neste gang man skal på middag til arkeologer). Samtidig er ferske, grønne erter så skjøre at de knapt tåler å bringes til markedet uten å miste noe av sin friske sødme. Så snart de blir plukket og fraktet lenger enn fra

kjøkkenhagen og opp til kjøkkenet, der ei gryte med kokende vann venter, blir sødmen omdannet til stivelse, det friske gjort om til noe mørkere, litt mer robust. Da er det bedre med frosne erter. Etter tre minutter i kokende vann er det som om det er tre minutter siden de ble plukket.

Den enkleste bruken av erter er å koke dem i litt kraft og fløte, og kjøre denne blandingen i blender eller med stavmikser. Noen urter, en klatt rømme, kanskje litt lakserogn, eller som jeg foretrekker, noen skjell, så får du en fin blanding av sødme fra land og frisk havsmak. Ellers er erter en grønnsak som passer bra sammen med et vidt spekter av kjøtt og fisk, fra grillet laks og salt torsk, til svineknoker, lammekjøtt og kylling.

GRØNN ERTESUPPE MED ØSTERS

... eller dampede hjerteskjell, eller blåskjell. Ideen er den samme uansett: Intenst knallgrønne søte erter, sammen med noe salt og friskt fra havet.

Nok til 4

12-16 østers
2 sjalottløk, finhakket
1-2 ts smør
400 gram erter
3 dl fiskekraft eller grønnsakskraft
1 dl hvitvin
2 ts finhakket dill eller estragon
1-2 ts finhakket gressløk
1 dl fløte, pisket
pepper

Åpne østersene. Du bør bruke en østerskniv. Pass på å beskytte hendene dine med et kjøkkenhåndkle, slik at du ikke kutter deg dersom kniven glipper. Ta vare på væsken fra skjellene.

Stek løk i ei lita gryte over middels varme til løken er myk. Ha i erter, kraft og vin. Kok opp og la koke i 4 til 5 minutter. Ha i væsken fra østersene og kjør med en stavmikser eller i en blender, til du har en jevn, tyktflytende masse. Ha i fire av østersene og kjør i et par sekunder, så østersene blir så vidt litt delt opp. Vend inn den piskede fløten og urter.

Hell i dype tallerkener, ha i resten av østersene. Krydre med pepper og server.

KYLLINGLÅR MED PISTASJNØTTER OG ERTER

Deilige, søte smaker. Hvis det blir for hyggelig og søtt, kan man ha noen små biter med bacon eller spekeskinke innimellom ertene, eller biter av chorizo.

Nok til 2

2 kyllinglår
4 ss pistasjnøtter, finhakket
1 ts mynte, finhakket
olje
2 fedd hvitløk
1/2 løk
eventuelt biter med spekeskinke eller stekt bacon
200-300 gram grønne erter
3-4 vårløk, delt i 2 på langs
sitrontimian
tørre brødsmler

Forvarm ovnen til 175 grader.

Gni inn kyllinglårene med salt og la stå og trekke i 15 minutters tid. Bland nøtter og mynte i en dyp tallerken. Gni inn kyllinglårene med olje og vend dem deretter i nøtteblandingen. Legg i en ildfast form og sett nederst i ovnen. La steke i 50 minutter til 1 time. Pass på at nøttene ikke blir brent. Hvis de blir for brune, dekk til med litt folie.

Omtrent et kvarter før kyllingen er ferdig, stek løk og hvitløk på svak varme i 7 minutter, til løken blir myk og søt. Ha i ertene og vårløken og litt vann (eller hvitvin). Du trenger ikke mer enn en halv desiliter. La ertene koke-steke i sju minutters tid, inntil ertene er kokt og vannet er fordampnet. Smak til med salt og timian.

Ha ertene på tallerkener, dryss over brødsmler og vend dem halvveis inn i ertene. Legg kyllinglårene oppå, hell over det som har samlet seg av fett og sju i formen og server.

ERTEDIPP

Hvis du, som jeg, ofte somler med å få maten ferdig, er det fint å ha noe å småspise på imens. Ertedipp er noe av det enkleste man kan lage.

Bruk gjerne både lyse og mørke sesamfrø (og løkfrø også). Smak deg fram med sesamolje, for noen er veldig intense. Deilig med surdeigsbrød eller rugbrød. ▶

Vårstemning: Ingen grønnsaker er oppe av jorda, men erter fra fryseren kan gi følelsen av vår. Og mens det ennå er kaldt i havet, er østers, hjerteskjell og blåskjell ekstra gode.

Den som venter på noe godt: ... kan kose seg med en vårgønn ertedipp og nybakt brød i mellomtida.

- ▶ 3 dl frosne erter
- 2 ss finhakket løk
- 1/2 dl olje
- 1-2 ss sesamolje
- urtesalt
- 1 ss sesamfrø

Kok ertene i lettsaltet vann sammen med løken i 3 til 4 minutter. Hell av vannet, men ta vare på litt av det. Kjør erter og olje i en blender. Blir det for tyktflytende, spe med litt vann. Målet er en tjukkk blanding, men blir den for tjukkk, klarer ikke blenderen jobben. Smak til med litt salt (men vær nøysom, dippen skal ikke være spesielt salt).

Dryss over sesamfrø og server. ●

andreas@andreasviestad.com

Grønne dråper

Hvitvin er ikke laget av hvite druer, den er ikke hvit og den smaker ikke hvitt; hvitviner er enten gylne, grønne eller fargesprakende. De mest karakteristiske grønne vinene kommer fra Portugal, fra Minho nord i landet. Vinho verde var egentlig samlebetegnelsen gitt til en rekke viner - både rødviner, roséviner og hvitviner - som alle hadde det til felles at de skulle drikkes unge, mens de fortsatt var «grønne». Druene ble gjerne dyrket innimellom, på stativer over grønnsakshagen, eller oppover langs telefonstolper. Etter hvert forsto man at vinene hadde visse unike kvaliteter, og grønnvinene ble ettertraktet, ikke bare som biprodukt.

En annen vårlig og grønn vin er grüner veltliner, som er mest utbredt i Østerrike og landene rundt. Opprinnelig var også den en del av den lokale ekstraproduksjonen, vin for gården, som aldri var ment for flasker eller eksport. Når den er ung, har den en tiltalende uforpliktende friskhet, med et lite slør av krydder bak seg.

Den siste grønne vinen blant ukas anbefalinger er en Sancerre, basert på sauvignon blanc-druen, som ofte inneholder et luktstoff som heter metoxy-pyrazin. (Pugg ordet. Neste gang du får et glass Sancerre, stikk nesa i glasset, og si det ettertenksomt, som om du nettopp har gjenkjent en gammel venn.) For mye av dette stoffet (som særlig er til stede når druene er plukket umodne), og vinen blir prikkende, stram, som kattepiss, men ved små mengder får vinen et frisk pust av nyslått gress.

Quinta do Ameal Loureiro

Kr 141

En innvending mot denne deilige vinho verde, er at vinene kanskje ikke egentlig skal være så gode; de skal være enklere, mer skvipete. Men det er lett å overse innvendingen, for her er det både ung fruktighet, med duft av grønne epler, sjøbris og sitrus.

Varenummer: 4113901 (Bestillingsutvalg)

Hugo Grüner Veltliner 2011

Kr 120,40

Markus Huber representerer en ny generasjon østerrikske vinprodusenter, og dette er en av hans enklere viner, supersjarmende, frisk eplefruktighet, god syre, litt peppersnert.

Varenummer: 5089901 (Basisutvalg)

Les Caillottes Sancerre 2009

Kr 152

Sancerre under 200 kroner er dessverre ofte en risikosport - det er gjerne tryggere å gå for andre sauvignon blanc-er, for eksempel fra Chile. Men denne er et unntak, en deilig slank og mineralsk økologisk vin, god både til mat og som aperitiff.

Varenummer: 1065501 (Bestillingsutvalg)

Jeg misliker å gå tur i skogen

Bruk 10 cm Ibox gel akkurat der du har vondt.

Ibox gel er effektiv mot moderate smerter i muskler og ledd ved forstuing eller forstrekning. Smør gelen direkte inn på det vonde området, og den trekker inn og virker lokalt. Sørg for å massere inn rikelig. Ibox gel kan kjøpes reseptfritt på apoteket - nå også i stor 100 grams tube.

Brukes ikke på slimhinner, i øyne eller på skadet hud. Ved langvarig smerte bør lege kontaktes. Skal ikke brukes av personer som ikke tåler acetylsalisylsyre, ibuprofen eller andre betennelsesdempende legemidler. Skal ikke brukes av gravide de siste 3 måneder før fødselen. Ibox inneholder ibuprofen. Les nøye pakningsvedlegget på innsiden av esken.

TA EN QUADRITO

LEGG PÅ EN SKJE MANGO MOJO

TOPP MED EN SKINKESKIVE

"HVORFOR ER DU ALLTID SÅ INNMARI FLINK?!"

Nyhet!

TEX MEX TAPAS

LETT Å IMPONERES AV. ENDA LETTERE Å LAGE.

WWW.SANTAMARIA.NO

JEAN PAUL

Ørevoks er guffent. Øreormer er mye, mye verre, mener **Eirik Alver**.

Hjernevondt

Idet de første tonene i tre fjerdedels takt skvulpet ut i rommet i dag morges, kastet jeg meg over radioen og fant av-knappen. Pustet lettet ut. Rakk jeg det? Klarte jeg å komme meg unna denne gangen? Selvfølgelig ikke. Bare et par sekunder av Cornelis Vreeswijks «Turistens klagan» var mer enn nok. Utover dagen har den kvernet rundt og rundt, de hysterisk lykkelige barnestemmene og bassrøsten som synger om «barna på Karl Johan» har nesten drevet meg til vanvidd. Hjelp.

«Øreorm» (fra tysk «Ohrwürms») kalles det blant folk som har forsket på sånt. Og, nei, det er ikke en parasitt med mange små bein og en stor munn som kryper inn i øret ditt og legger egg innerst i organets irrganger. Det er snarere snakk om en annen type parasitt. En slik som får feste hos de små grå og starter noe som kan kalles en kognitiv kløe. Og når noe klør, må man klø seg - her ved å gjenta melodifrasen igjen og igjen. Og akkurat som med myggstikk: jo mer man klør seg, jo verre blir det.

Å, hvor jeg har irritert meg over dette. For i 99 prosent av tilfellene er det låter jeg *ikke* liker, som fester seg. Opp gjennom åra har jeg tatt meg i å synge «Una Paloma Blanca» og plystre «Fugledansen». Jeg har grøssende oppdaget å ha trallet på refrenget fra «Smurfesangen» og nynnet på «Ut mot havet», altså Rudberg og ikke Valen. I en periode vekslet «Macarena» og «The Ketchup Song» på å torturere meg - og jeg sverger at jeg i perioder vurderte å tømme en cocktail av stryknin og cyanid etter å ha blitt plaget i dagevis av «A little bit of Monica in my life, A little bit of Erica by my side, A little bit of Rita ...» Hjeeeeelp!

Forskere har forsøkt å finne både årsaken til og en eventuell kur for lidelsen. En teori er at det først og fremst er sanger man har hørt mye i de første femten åra av sitt liv, som seinere dukker opp i form av øreormer. Det kan sikkert være noe i det, men stemmer likevel ikke helt. I hvert fall ikke i mitt tilfelle. For verken «Alle fugler» eller «Dyrene i Afrika» har noe å stille opp med i konkurranse mot låtene nevnt i forrige avsnitt.

Ifølge forskerne, enten de har drevet sin forskning ved universitetene i Dartmouth, Cincinnati eller Bucknell, finnes det ingen medisin som permanent tar kverken på øreormene. De få rådene som finnes (alt fra å skru på radioen for å erstatte en øreorm med en annen, til å tygge på en kanelstang), overbeviser ikke. Men én ting høres sannsynlig ut: Ormene oppstår ofte når en melodi plutselig blir avbrutt. Det forklares med at hjernen til de fleste automatisk vil fullføre en avbrutt melodi.

Det påstås at Wolfgang Amadeus Mozart slet med dette. Spesielt skal det ha gått inn på ham at hans barn hadde en tendens til å avslutte skalaøvingene midtveis.

Illustrasjon: Fredrik Skavlan

Mesteren hadde da ikke noe annet valg enn å løpe til nærmeste instrument og fullføre skalaen. Så ut fra denne teorien: Ville jeg unngått problemene i dag morges ved å la radioen stå på, og la Vreeswijk og barna på Karl Johan gjøre seg ferdige?

Jeg vet ikke. Men jeg skal gi det en sjanse. Bite tennene sammen. La radioen stå på når jeg hører de innledende tonene til en typisk øreorm. Tre minutter med lidelse er

tross alt bedre enn timevis med tortur stelt i stand av en overivrig hjerne som ønsker å fullføre. Så får vi se om det virker. Men selv om det skulle gjøre det, er ikke problemet ute av verden. For noen ganger trenger jeg ikke en gang å høre en låt på radio. Det kan være nok å høre noen andre nynne på en. Eller - beklager - å lese om dem. Så, kom igjen, syng etter meg: «Hvem er dere små og blå? Vi er smurfer små og blå. La, la, la-la-la-la, la-la, la-la ...» ●

eal@dagbladet.no

SPISEGUIDEN

Prisene er restaurantens gjennomsnittspris på hovedretter.

Argent Fine Dining, Kirsten Flagstads plass 1 Tlf.: 21 42 21 42 **kr 480***
Elegant, litt bortgjemt restaurantperle i Snøhettas staselige operabygg i Bjørvika. Vel verdt et besøk, også for operahatere. 18.06.11

Maaemo, Schweigaards gate 15 Tlf.: 91 99 48 05 **kr 1050******
Maaemo er en heløkologisk gourmetrestaurant som byr på en perfekt opplevelse med rene smaker. Dette kan bli en internasjonal snakkis. 15.01.11

Le Benjamin Bar & Bistro, Søndregate 6 Tlf.: 22 35 79 44 **kr 224**
Fantastisk og fransk. Hyggelig betjening, nydelig mat og sympatiske priser. Bordbestilling anbefales. 09.04.11

St. Lars, Thereses gate 45 Tlf.: 97 06 10 21 **kr 282**
St. Lars på Bislett serverer grillgull til folket. Det er rustikt, raust og rimelig. 31.03.12

Kafé Transformator, Hausmanns gate 16 Tlf.: 67 10 99 70 **kr 210**
Folka bak Sult-konseptet vender tilbake til utgangspunktet: Høy kvalitet, relativt lav pris. 25.02.12

Nodee, Middelthunsgate 25 Tlf.: 22 93 34 50 **kr 255**
Eksklusiv og lekker panasiatisk mat, med egen sushibar og dim sum. Svært populært, og litt over grensen for kapasitet da vi var på besøk. 18.02.12

Restaurant Oro, Tordenskiolds gate 6 a Tlf.: 23 01 02 40 **kr 485***
12 år etter åpningen, og med Terje Ness tilbake på tredje året, er en middag på Oro stadig en gourmetopplevelse å trakte etter. 28.01.12

Jewel of India, Oscarsgate 81 Tlf.: 22 55 39 29 **kr 205**
Hyggelig indisk nabolagsrestaurant på Frogner. God mat og vennlig service, men langt fra byens billigste indiske. 21.01.12

Delicatessen Majorstua, Vibesgate 8 Tlf.: 22 46 72 00 **kr 84*****
Populær avlegger av Delicatessen på Grünerløkka. Delikat tapas i hyggelige, men tidvis svært hektiske omgivelser. 07.01.12

Onda Mezzanine, Stranden 30 Tlf.: 45 50 20 00 **kr 695***
Hovedstadens desidert dyreste restaurant byr på fantastiske råvarer og høy kvalitet. Helproft, men fritt for de virkelig store a-ha-opplevelsene. 24.12.11

Alex Sushi, Cort Adelers gate 2 Tlf.: 22439999 **kr 375***
Fortsatt Oslos beste sushi, men menyen kunne trenge en innsprøyting av nye ideer. 24.12.11

Grilleriet, Storgata 21-23 Tlf.: 22 83 56 00 **kr 255**
Delikat grillmat for viderekomne servert i elegante lokaler. 05.11.11

Kafé Løve, Kristian IVs g. 8 Tlf.: 22 47 39 70 **kr 232**
Stort og åpent i foajeen til Det Norske Teatret, med spennende meny. Bestill bord og beregn god tid hvis du skal spise middag før en forestilling. 29.10.11

Cantina Cortina, Youngstorget 2 Tlf.: 22 33 02 78 **kr 80*****
Liten italiener serverer mye spennende mat etter tapasprinsippet. Koselig stemning, hyggelig betjening, god mat. 22.10.11

Hanami, Kanalen 1 Tlf.: 22 83 10 90 **kr 132*****
Tapas på japansk. Nydelig mat, men er du skikkelig sulten, vær forberedt på at regningen fort blir høyere enn antatt. 15.10.11

Onda Sea, Stranden 30 Tlf.: 45 50 20 00 **kr 455***
Ambisiøst nytt restauranthus med gourmetavdeling, sushibar og sjømatbrasseri på Aker Brygge. 08.10.11

Frogner Bistro, Frognerveien 12 Tlf.: 22 44 44 60 **kr 237**
Elegant, men uformell og rimelig. Matopplevelser på høyt nivå. 24.09.11

Cru vin & kjøkken, Industrigata 50 Tlf.: 23 98 98 98 **kr 425***
Trivelig vinbar med mat nede, lys og lett restaurant oppe. Stort vinutvalg og liten, men utsøkt meny med 3, 5 eller 7 retter. Ikke avskrekkende dyr. 17.09.11

Nippon Art, Tordenskiolds gate 8 Tlf.: 22 41 41 07 **kr 244**
En av hovedstadens eldste og beste på japansk kjøkken. Er man glad i rå fisk og eventyrlysten, anbefales Chef's choice til dagens pris. 03.09.11

Engø Gård, Gamle Engø vei 25, Tjøme Tlf.: 33 39 00 48 **kr 495***
Helårsåpen gourmetrestaurant og hotell i landlige omgivelser på Tjøme. 27.08.11

Nyåpning: Etter et halvt år med lukkede dører, er Posthallen nå åpen for servering av mat og drikke

Intim storhet

- **Jeg får litt følelsen** av å befinne meg på en restaurant i tilknytning til en jernbanelinje eller et digert hotell, sa Fredag.

- Jeg skjønner hva du mener, sa Robinson. - Men da snakker vi om et ganske staselig hotell. Eller jernbanestasjon, for den saks skyld.

Posthallen Restaurant har åpnet dørene igjen etter å ha vært stengt et halvt års tid. De nye eierne har byttet ut møblementet og innført noen nye dekorelementer, men den flotte hallen fra 1924 med sin imponerende takhøyde, er intakt. Men siden selve hallen, som kan ta opp til 800 gjester, nå brukes i hovedsak til eventer og andre arrangementer, får en begrenset glede av den som restaurantgjest. Robinson og Fredag ble plassert i rommet helt innerst mot bakgården - der takhøyden er nærmere vanlig OBOS-standard.

- Vi klaget jo sist på at lokalet var dunkelt og kaldt, så da kan vi strengt tatt ikke utsette noe på plasseringen denne gang. Med forhengene ut mot hallen, som kan trekkes helt eller delvis for, blir dette ganske hyggelig og intimt, sa Fredag.

Robinson studerte menyen som er inn-

delt i lunsj, «til hverdags», og à la carte. Hverdagsmenyen er tiltenkt dem som ønsker å spise en rask middag etter jobb, det vil si fra 16 til 19. Utover det tilbys dagens trereters til sympatiske 349.

Men denne kvelden ville likevel både Robinson og Fredag spytte i litt mer, og valgte fra à la carte-menyen. Kamskjell og indrefilet av okse til Fredag, mens Robinson lot seg friste av kaldrøkt rypebryst og and. Ei flaske Fenocchio Barbera d'Alba Superiore (360) ble bestilt på deling, samt et glass chablis til Fredags kamskjell.

- Blomkålpuré og rødvinreduksjon, en fin kombinasjon, konstaterte Fredag.

Pureen var både fløyelsmyk og rik på smak. Men skjellene var små og kunne med fordel vært noe mindre stekt.

Robinson var mer fornøyd med den røkte rypa, som ble servert smørstekt med skogsopp- og gressløkkrem. Både smak og konsistens hensatte Robinson til det norske høyfjellet. Etter å ha spyttet ut et hagl var det ingen tvil om at dette var ekte vilt.

- Et hagl får passere, sa Robinson, og mintes et måltid hvor det gikk surr i hagltellinga før retten ble sendt ut igjen.

Posthallen Restaurant & Bar

Prinsens gate 8, Oslo Tlf.: 22 42 82 00

Mat: ★★★★★☆
Service: ★★★★★☆
Miljø: ★★★★★☆
Total: ★★★★★☆

3 forretter: kr 98-119
3 hovedretter: kr 219-239
3 desserter: kr 98-129

I totalvurderingen veier maten mer enn service og miljø.

igjen.

Takhøyden er imponerende. Men sjansen for at du får glede av den er høyst usikker.

Hovedrettene kom så på bordet uten noen form for introduksjon fra kelnerens side. Hun var effektiv og blid, men usedvanlig lite meddelsom hele måltidet gjennom.

Her dreide det seg om et stykke okseindrefilet med blancherte rotgrønnsaker, potetkake med bacon og en saus på rødvin og grønnpepper til Fredag, og rosastekt andebryst med pannestekt skorsonerrot, spinat, pommestikka og en saus på appelsin og ingefær til Robinson.

- Mmm, kom det unisont fra begge sider av bordet. Andebrystet var smakrikt og sjeldent mørt, og det samme kunne sies om indrefilet. Potetkaka som kom i følget med indrefilet, var noe pregløs, til tross for drahjelp fra bacon. Men rotgrønnsakene var delikate og rødvinssausen med peppersnert falt i smak. Likeledes fikk følget til Robinsons and godt skussmål. Vinen fra Piemonte gled ned uten problemer, både til and og okse.

Da Robinson og Fredag omsider var klare til å gå løs på dessertkartet, var det vanskelig å oppnå kontakt med den til da

så effektive kelneren. Det gikk også litt for lang tid før en stedfortredende kollega trådte inn. Men var det verdt ventetida?

- Når det gjelder mascarponekremen med mynte, kirsebærsaus og kakesmuler er jeg usikker, mente Robinson. - Pent tilberedt, men ikke så mye mer.

Fredags avslutning - en hjemmelaget sjokoladekake med hvit sjokoladetrøffel - var syndig og mektig, men avstedkom heller ikke jubelrop.

Det var tid for oppsummering og stjernefordeling. Forrige gang Robinson og Fredag besøkte Posthallen, endte det riktig ille. Men nå?

- Dette er noe helt annet. På servicesida er det ennå litt å gå på, men maten er jevnt over bra, sa Robinson.

- Enig, sa Fredag. - Og prisenivået, spesielt på trerettersmenyen, er hyggelig. Den nye Posthallen framstår mer som et sted for hverdagsmiddager enn de helt store festlighetene. Ikke noe galt med det, så neste gang satser jeg nok på treretters tilbudet. ●

robinson&fredag@dagbladet.no

Solsiden, Akershusstranda 13 Tlf.: 22 33 36 30 **kr 228**

Sjømatrestaurant som holder åpent i sommerhalvåret, med flott beliggenhet i kveldssol. Høy kvalitet, god stemning, nesten alltid fullt. 16.07.11

Le Bouchon, Henrik Ibsensgate 60a Tlf.: 22 55 00 47 **kr 221**

Hyggelig urfransk brasseri med overkommelige priser og svært god mat. Serverer også lunsj - og frokost i helgene. 02.07.11

► **Posthallen Restaurant & Bar**, Prinsens gate 8, Tlf.: 22 42 82 00 **kr 232**

Staselige omgivelser, nye eiere og bra mat. Spesielt er dagens 3-retters et gunstig tilbud. 21.04.12

Perla Mediterranea, Bjerregaards gate 1, Tlf.: 22 60 18 18 **kr 70 *****

Enkel, sympatisk og rustikk tapasrestaurant med mange valg, rause porsjoner og akseptable priser. 24.03.12

Ocean Art Restaurant, Bygdøy allé 19 Tlf.: 22 55 08 55 **kr 240**

Asiatisk, med hovedvekt på vietnamesiske og japanske retter, i Bygdøy Allé. Lekkert tilberedt mat. 10.03.12

Südøst Asian Crossover, Trondheimsveien 5 Tlf.: 23 35 30 70*** **kr 120**

Nyeste medlem i Nodee- og Dinnerfamilien. Byens beste restaurantlokale byr på livlig atmosfære, men kjøkkenet har fortsatt litt å gå på. 03.03.12

Cin Cin, Pilestredet 60 Tlf.: 22 46 18 16 **kr 140**

Gullmedaljen i Norgesmesterskapet i pizzabaking er definitivt fortjent. Og dessertene er nydelige. Men det skorter litt på service og miljø. 11.02.12

Mr. Bay, Olav Selvaagsplass 1 Tlf.: 22 83 22 01 **kr 280**

Proff betjening, lekre lokaler og god mat. De fransk-asiatiske rettene anbefales varmt - og sto til fem stjerner ved forrige besøk.

Lille Asia, Hegdehaugsveien 31 Tlf.: 22 46 77 06 **kr 254**

Stilig asiat som byr på god japansk og thailandsk mat. Noe klønete i startfasen, men kan bli et populært møtested på vestkanten. 14.01.11

V, Hotel Scandic Vulkan, Maridalsveien 13 A Tlf.: 21 05 71 00 **kr 184**

Trivelig, ny hotellrestaurant/bar ved Akerselva med vekt på kortreiste, økologiske råvarer og norsk/nordisk kjøkken. Til dels hyggelige priser. 17.12.11

Beijing Palace, Pilestredet 27 Tlf.: 22 11 08 00 **kr 167**

Enkel, men hyggelig kinesisk restaurant i trafikkerte Pilestredet, med stort utvalg og god dim sum, «kinesisk tapas». 10.12.11

The Crossroad Club, Maridalsveien 3 Tlf.: 23 69 73 35 **kr 170**

Hyggelig konsertsted med fokus på blues og rock, og matchende, velsmakende og forholdsvis rimelig mat. 03.12.11

Café Celcius, Rådhusgata 19 Tlf.: 22 42 45 39 **kr 209**

Rustikk og trivelig kafé i en av Oslos eldste bygninger. Traust, solid mat og greit prisenivå, uten store overraskelser. 26.11.11

BAR Vulkan, Maridalsveien 17 Tlf.: 94 00 81 82 **kr 230**

Fancy mat i hyggelige lokaler, flott beliggenhet like ved Akerselva. De svært spritholdige sorbetene på dessertkartet er alene verd et besøk. 19.11.11

Lille B, Bygdøy Allé 3 Tlf.: 22 44 40 40 **kr 194**

Vinbar/brasseri med moderat priset kvalitetsmat i tilknytning til restaurant Bagatelle. 01.10.11

Pizza da Mimmo, Behrens gate 2 Tlf.: 22 44 40 20 **kr 145**

Trivelig pizzeria i et kjellerlokale med «hems». Gjennomført rustikt og italiensk. Begrenset plass, bestill bord. 10.09.11

Vannkanten Brasserie, Strandpromenaden 11 Tlf.: 22 83 00 10 **kr 252**

Vannkanten på Tjuvholmen tilbyr uteservering med topp utsikt. Resten - interiør, forholdet pris/kvalitet - er på det jevne. 20.08.11

Olivia Tjuvholmen, Tjuvholmen allé 6 Tlf.: 23 11 54 70 **kr 218***

Oslos nyeste restaurantområde har fått et italiensk alternativ. Lekkert interiør - ok mat. *) Pasta- og pizzavarianter ikke tatt med i beregningen. 06.08.11

Amundsen Bryggeri & Spiseri, Stortingsgata 20 Tlf.: 24 20 09 00 **kr 185**

Upretensjøs og trivelig spisested i Oslo sentrum, med øl fra nær og fjern som spesialitet og enkle, rause retter. 30.07.11

Sjøflyhavna Kro, Martin Linges vei 57 Tlf.: 95 49 49 16 **kr 170**

Enkel mat i vannkanten ved gamle Fornebu flyplass. 09.07.11

* **Pris for rimeligste meny.**

** **Prisen avhenger av hva du spiser (mat-etter-modulsystem).**

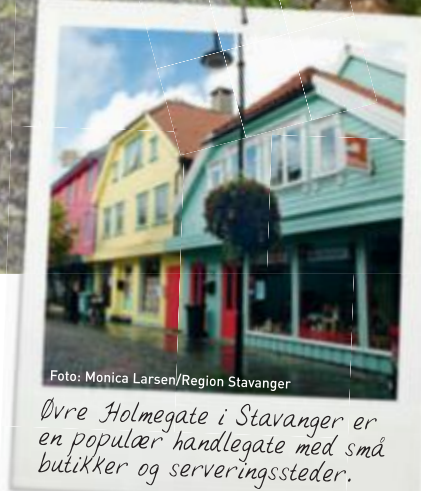
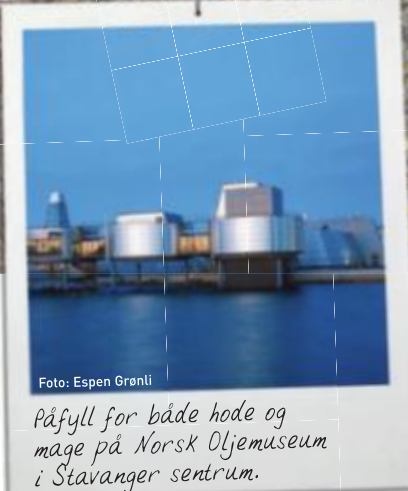
*** **Snittpris per tapasrett. **** Snittpris for menyer.**

EN SLIK UTSIKT KAN MAN STIRRE LENGE PÅ

VISIT
NORWAY
.NO

...MEN IKKE I ALL EVIGHET:

Preikestolen er av Lonely Planet kåret til et av verdens heftigste utsiktspunkt. Ikke rart der den rager 604 meter over Lysefjorden. Men hva gjør man etter at den tre timer lange turen er unnagjort og du har sett det som er å se? Hvorfor ikke utforske Stavanger og omegn? Enten man vil ha høy eller lav puls har Stavanger noe å by på. Surfing, shopping, historie og sjarmerende trehusbebyggelse er bare noen av ingrediensene. Finn flere opplevelser på visitnorway.no, eller last ned vår app og få Norge rett i lomma.

NORGE
MÅ OPPLEVES
www.visitnorway.no

Thomas er på det norske quizlandslaget, og ble individuell norgesmester i quiz i 2011. Han har blant annet en femteplass fra quiz-EM og en åttendeplass fra quiz-VM. Til daglig er han redaktør for «Hvem Hva Hvor».

21. april 1926 ble dronning Elizabeth 2 av Storbritannia født. Hun fyller 86 år i dag.

Britiske monarker

1. Dronning Victoria regjerte i over 63 år. Kan du si ett år Victoria var dronning av Storbritannia?
2. Victoria giftet seg da hun var 20 år gammel. Hva het mannen hennes, som hun fikk ni barn med?
3. Hva heter dronning Elizabeth 2s yngste barn, som er gift med Sophie Helen Rhys-Jones?
4. Hva heter filmen hvor Colin Firth portretterer kong George 6?
5. Hva het kvinnen som i 1707 ble Storbritannias første monark? Hun deler fornavn med den andre konen til Henry 8.
6. Hvilken britisk konge var far til dronning Maud?
7. Hvilket fyrstehus var det herskende i Storbritannia fra George 1 og frem til dronning Victoria tok over? Huset var tysk og deler navn med en by i Niedersachsen.
8. I 1936 valgte Edward 8 å abdisere for å kunne gifte seg med en fraskilt kvinne (som hadde vært gift to ganger). Hva het hun?
9. Hvilken konge fikk tilnavnet «The Mad King»?
10. Hvem portretterte dronning Elizabeth 2 i filmen «The Queen» fra 2006?

21. april 1960 overtar Brasília for Rio de Janeiro som Brasils hovedstad.

Hovedsteder

1. I Europa er det bare én hovedstad som begynner på H, hvilken?
2. Hvilken by var hovedstad i Vest-Tyskland?
3. Hva heter hovedstaden i Peru?
4. I hvilket ungt land heter hovedstaden Juba?
5. Hvilken er den første hovedstaden som Donau renner gjennom?
6. Hva heter hovedstaden i Indonesia?
7. Hva er det tyske navnet på Ljubljana?
8. Hvilken av disse byene er ikke en havneby: Bogotá, Manila eller Tallinn?
9. Hvilken asiatisk hovedstad, som ligger på 1325 meters høyde over havet, kalles Kantipur på det lokale språket newari?
10. Hvilken hovedstad ble grunnlagt i 1826 som Bytown?

21. april 1977 har musikalen «Annie» premiere på Broadway.

Musikaler

1. Hva heter musikalen som handler om livet til Eva Perón?
2. Lisa Stokke spilte rollen som Sophie i originaloppsetningen av denne musikalen på West End i London, en musikal som er basert på mange av ABBAs mest kjente sanger.
3. I hvilken norsk musikal (og film) kan man høre sangen «Et lite wienerbrød»?
4. Hvilken Irving Berlin-musikal er basert på livet til skarpskytteren Annie Oakley?
5. I hvilken hovedstad foregår handlingen i musikalen «Cabaret»?
6. Hvilken amerikansk musikal ble filmatisert i 2002 med blant andre Renée Zellweger og Catherine Zeta-Jones i rollene?
7. Hvilken filmmusikal, som ofte har blitt sendt på NRK i julen, har den russiske originaltittelen «Ðàà» og tittelen «Rock 'n Roll Wolf» på engelsk?
8. Hva heter de to rivaliserende gategjengene i «West Side Story»?
9. I hvilken musikal kan man høre hovedpersonen Tevye synge «If I Were a Rich Man»?
10. Hvilken amerikansk komponist skrev musikken til «Annie»?

21. april 1985 blir Bjørn Myrer-Lund og Odd Eliassen første nordmenn som når toppen av Mount Everest under en ekspedisjon ledet av Arne Næss jr.

Fjell

1. I hvilket fylke ligger Gaustatoppen?
2. Hva heter den langstrakte fjellkjeden i Russland som regnes som grense mellom Europa og Asia?
3. Tysklands høyeste fjell, Zugspitze, ligger helt på grensen til hvilket annet land?
4. I hvilket fjellområde ligger Snøhetta?
5. Under hvilket kort navn kjenner vi verdens nest høyeste fjell, som også kalles Mount Godwin-Austen?
6. Norges to høyeste fjell, Galdhøpiggen og Glittertind, ligger begge i samme kommune, hvilken?
7. New Zealands høyeste fjell har navn etter en kjent oppdager. Hva heter fjellet?
8. Hvilket land har gjengitt sitt høyeste fjell, Triglav, i nasjonalflagget?
9. Hvilket fjell utgjør det høyeste punktet over havoverflaten blant alle øyene i Atlanterhavet?
10. Hvilket 8091 meter høyt fjell i Nepal har et navn fra sanskrit som vanligvis oversettes med «innhøstingens gudinne»?

Britiske monarker

1. 1837-1901.
2. Prins Albert.
3. Prins Edward.
4. «Kongens tale» (The King's Speech).
5. Anne.
6. Edward 7.
7. Huset Hannover.

8. Wallis Simpson.
9. George 3.
10. Helen Mirren.

Hovedsteder

1. Helsinki (Helsingfors).
2. Bonn.
3. Lima.
4. Sør-Sudan.

5. Wien.
6. Jakarta.
7. Laibach.
8. Bogotá.
9. Katmandu.
10. Ottawa.

Musikaler

1. «Evita».

2. «Mamma Mia».
3. «Bør Børson Jr.».
4. «Annie Get Your Gun».
5. Berlin.
6. «Chicago».
7. «Med Grimm og Gru».
8. The Sharks og The Jets.
9. «Spelemann på taket» (Fiddler on the Roof).

10. Charles Strouse.

Fjell

1. Telemark.
2. Uralfjellene.
3. Østerrike.
4. Dovrefjell.
5. K2.
6. Lom kommune.

7. Mount Cook.
8. Slovenia.
9. Teide (på Tenerife).
10. Annapurna.

Savner du et sted å lagre alle viktige dokumenter?

I Digipost kan du samle alle viktige dokumenter og ha dem lett tilgjengelig resten av livet.

Digipost er en digital postkasse og et sikkert arkiv for dine viktige dokumenter. All post du mottar lagres automatisk. Du kan også laste opp egne dokumenter som avtaler, attester, vitnemål eller annen informasjon du vil lagre trygt.

Bruk Norges digitale postsystem for viktig digital post. Helt sikkert. Hele livet.

digipost

HJERNETRIM

Sudoku

Når du har løst sudokuen, sender du inn tallet du får i ruta med ring rundt. Skriv kodeordet MAGA etterfulgt av tallet (eksempel: MAGA 2) og send som SMS til nummer 2400.

Vi trekker ut en vinner som får tilsendt en flott Dakine-sekk fra Handysize, verdt 699 kroner. Pris per melding: 5 kr.

handysize™

	2			7				
		5			3			4
		6	8					2
						5	3	
3	1			○			6	9
	7	4						
8					7	2		
9			5			1		
				2			4	

Brettet skal fylles slik at hver rad, hver kolonne og hver 3X3-boks inneholder tallene 1 til 9.

Killer Sudoku

14	17	7	8		13		4	17
				14		14		
16		17		3			6	13
		23	8					
6	4			12		7	17	9
		14	13		17			
3			22			15		
13	17				8			6
		9			19			

Som vanlig Sudoku, men i tillegg skal summen av tallene i hver boks merket med prikkelinje, være det samme som tallet i det øverste hjørnet av boksen.

Løsninger

4	1	8	2	6	3	9	7	5
6	3	7	9	1	5	4	8	2
2	9	5	8	7	4	6	3	1
8	5	9	7	4	1	2	6	3
7	4	6	3	8	2	1	5	9
1	2	3	5	9	6	8	4	7
5	8	4	1	2	7	3	9	6
9	7	2	6	3	8	5	1	4
3	6	1	4	5	9	7	2	8

Løsning Sudoku 7.4.2012

Sudokuvinner 31.3.2012:

Brita Wilhelmsen,
7042 Trondheim

Sudokuvinner 7.4.2012:

Kari Bergendal,
3732 Skien

Riktig løsning: 3

5	4	2	1	7	9	3	8	6
6	3	7	5	8	2	4	9	1
1	9	8	4	6	3	7	2	5
8	5	3	6	2	1	9	7	4
9	2	4	8	5	7	1	6	3
7	1	6	3	9	4	8	5	2
2	8	1	9	3	5	6	4	7
4	7	9	2	1	6	5	3	8
3	6	5	7	4	8	2	1	9

Løsning Killer-Sudoku
lørdag 7. april 2012

Samle dine viktige dokumenter på ett sted.

Åpne Digipost på en-to-tre!

1. Gå inn på posten.no/digipost
2. Velg registrering med BankID eller Buypass.
3. Legg inn kontaktinformasjon og passord.

Nemi

av Lise M

© Nemi AS/Distr.Bulls

4156 © Lise Myhre - nemi/nemi.no | nemi.no

TOM HANKS SANDRA BULLOCK

FRA REGISSØREN AV "THE HOURS",
"THE READER" OG "BILLY ELLIOT"

EKSTREMT
HØYT
&
UTROLIG
NÆRT

THOMAS
HORN

MAX
VON SYDOW

VIOLA
DAVIS

JOHN
GOODMAN

JEFFREY
WRIGHT

ZOE
CALDWELL

WARNER BROS. PICTURES PRESENTS
A SCOTT RUDIN PRODUCTION A STEPHEN DALDRY FILM TOM HANKS SANDRA BULLOCK "EXTREMELY LOUD & INCREDIBLY CLOSE" THOMAS HORN
MAX VON SYDOW VIOLA DAVIS JOHN GOODMAN JEFFREY WRIGHT MUSIC BY ALEXANDRE DESPLAT EDITED BY CLAIRE SIMPSON PRODUCTION DESIGNER K.K. BARRETT
DIRECTOR OF PHOTOGRAPHY CHRIS MENGES BASED ON THE NOVEL BY JONATHAN SAFRAN FOER EXECUTIVE PRODUCERS CELIA COSTAS MARK ROYBAL NORA SKINNER SCREENPLAY BY ERIC ROTH
PRODUCED BY SCOTT RUDIN DIRECTED BY STEPHEN DALDRY

PÅ KINO NÅ

www.extremelyloudandincrediblyclose.co.uk

WARNER BROS. PICTURES
©2011 Warner Bros. Ent. All Rights Reserved

Den gode kjøkkenopplevelsen får du hos Studio Sigdal

Har du noen gang opplevd et kjøkken med sjel? Straks du er der, kjenner du at kjøkkenet er et godt sted å være. Lun atmosfære. En egen sjarm. Slike kjøkken tegner og bygger vi for kundene våre hver dag. Personlige løsninger definert ut fra individuelle behov. Kom og se vår utstilling. Fortell oss hva du forventer av ditt nye kjøkken. Velg blant flere titalls modeller, fra tradisjonskjøkken til de mer moderne. Studio Sigdal er kjøkkenentusiastenes møteplass. Velkommen til en kjøkkenprat.

Miele
IMMER BESSER

Nå har vi gode tilbud på alle produkter fra Miele ved kjøp av Sigdal kjøkken. På noen utvalgte bestselgere er det ekstra mye å spare. Kampanjeperiode 10 april - 28 april.

sigdal

STUDIO SIGDAL

Oslo - Bergen - Stavanger - Trondheim - Ålesund - Fredrikstad - Bodø - Drammen - Arendal - Kongsberg - Jessheim - Lørenskog

www.sigdal.com

VOLVO XC60

R-DESIGN OG VOLVO ON CALL

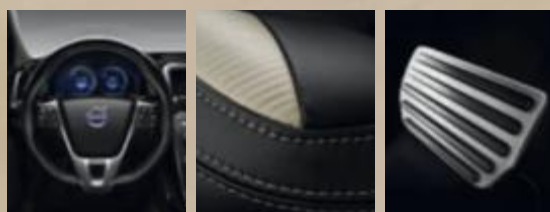
Med R-DESIGN og Volvo On Call pakken, får du mye utstyr og et enda mer eksklusivt sportslig design utvendig og innvendig på din Volvo XC60. Med Volvo On Call får du automatisk assistanse om uhellet er ute. I tillegg kan du via smarttelefonen din forhåndsinstille og starte motor- og kupevarmeren, sjekke om du husket å lukke dører og vinduer, låse dørene om du hadde glemt det, bli varslet om noen prøver å stjele bilen din - og spore den opp, og mye mer.

Volvo On Call tar vare på deg og står til din tjeneste 24 timer i døgnet året rundt. Med smarttelefon får du i tillegg direkte tilgang til en rekke komfort- og sikkerhetsfunksjoner.

R-DESIGN MED VOLVO ON CALL PAKKE

- R-DESIGN eksteriørpakke
- R-DESIGN interiørpakke med fullskinn
- Aktive Dual-Xenon lys
- Regnsensor
- Ryggesensor
- Sportschassis
- El. Barnesikring bakdører
- 18" aluminiumsfelger
- Volvo On Call
- Parkeringsvarmer med timer og sms-styring
- Alarm
- Kompass og avblending innvendig speil
- Bluetooth tlf-tilkobling
- High Performance stereo
- m.m.

VEILPRIS KR 55 400,- KAMPANJEPRIS KR **29 900,-**

VOLVO XC60 D3 2WD 136 HK
FRA KR **456 800,-***

VOLVO XC60 D4 AWD 163 HK
FRA KR **524 800,-***

LAST NED NORSK
VOLVO APP

* Veil pris inkl. frakt-, leverings- og adm. kostnader levert Oslo. Gj.sn. forbruk 5,7 - 10,7 l/100 km. CO₂-utslipp 149 - 249 g/km. Tilbudet gjelder ut august 2012 ved bestilling av ny Volvo XC60 2013-modell. Alle Volvos dieselmotorer har partikkelfilter som standard. Forbehold om trykkfeil. Avbildet bil kan ha ekstrautstyr. Treff Volvo på facebook.com/volvocarsno og volvocars.no

VELKOMMEN TIL PRØVEKJØRING AV VOLVO XC60